

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

ESBJERG KOMMUNE
SKOLEVÆSENET

SKOLEÅRET 1966—67

STATENS PÆDAGOGISKE STUDIESAMLING

ESBJERG KOMMUNE
SKOLEVÆSENET

Beretning
for skoleåret 1. august 1966 — 31. juli 1967

Ved skoledirektør
N. P. ANDERSEN

Indholdsfortegnelse.

Administration, ledelse og tilsyn:

Skolekommissionen	3
Byrådets skoleudvalg	3
Skolevæsenets administration...	3
De kommunale skoler	4
Lærerrådene	5
Skolelægeinstitutionen	5
Skoletandklinikkerne	5
Skolevæsenets kontor	6
Fagkonsulenter	6
Fælleslærerrådet	6
Skolepsykologisk kontor	6
Skolevæsenets socialrådgivere ..	6
Rendbjerghjemmet	7
Feriekolonien i Sønderho	7
Feriekolonien i Rendbjerg	7
Feriekolonien i Stenderup Hage ..	7
Skolebespisningen	7
Skolevæsenets filmotek	7
Skolevæsenets tilsyn med filmapp. m. v.	7
Fortsættelsesskolerne	7
Ungdomsnævnet for Esbjerg købstad	7
Ungdomsskoleudvalget	7
Aftenskoleudvalget	7
Forældreforeninger	7
Ribe amts skolecentraler	8

<i>Efterskrift</i>	103
--------------------------	-----

Elever:

Skolesøgende og undervisnings- pligtige børn i Esbjerg	29
Klassetal og børnetal	30
Elevforsømmelser	31
Elevunderstøttelser	32

Lærerpersonalet:

Normering	21
Til- og afgang i lærerpersonalet	21
Lærerpersonalets fraværelse ...	22
Jubilæer	22
Møder	23
Esbjerg lærerforenings kursus ..	23
Lærernes videreuddannelse ...	23
Studierejser til venskabsbyer ...	25

Regnskabsoversigt:

Udgifter til skoler	101
Den gennemsnitlige udgift pr. barn og pr. indbygger	102

Samarbejdende organer:

Esbjerg og omegns skolescene ..	89
Esbjerg og omegns skolebio ...	92
Fortsættelsesskolerne m. v.	92
Esbjerg kvindeforeningers børneparkering	99
Esbjerg årskursus for lærere ...	99
Friluftsbadene	99
Sydjysk ungdomskostskole	100

Skolevæsenets frilidsvirksom-

<i>heder</i>	84
Skolehaverne	85
Svømning	85
Sang og musik	87

Sundhed:

Skolesundhedsplejen	55
Tuberkuloseundersøgelserne ...	58
Skoletandplejen	58
Det skolepsykologiske arbejde ..	59
Specialundervisningscentret for Ribe amt	71
Talekonsulenten	76
Hørekonsulenten	77
Rendbjerghjemmet	78
Skolebespisningen	79
Frirejser på statsbanerne	80
Feriekolonier	80
Socialrådgivernes virksomhed .	83

Undervisning:

Årsprøve og eksaminer	32
Skolebibliotekerne	34
Grønlænderbørn	39
Udsendelse af lejrskoleklasser ..	43
Skoleidrætsstævnet	44
Skolesvømmestævnet	44
Færdslæse	45
Erhvervsvejledningen	48
Skolebotanisk have	48
Esbjerg skolevæsenes filmotek...	49
Skoleradio – båndcentral	49
Skolefjernsyn	50
Udveksling med venskabsbyer ..	52

Undervisningslokaler:

Antal undervisningslokaler	8
Bygnings- og inventararbejder ..	9
Udlån af lokaler	11
Begivenheder i skolernes liv ...	12

Administration, ledelse og tilsyn

pr. 1. april 1967.

Skolekommissionen:

Overportør A. K. Nielsen, formand.	} Forretningsudvalg
Konstruktør Rich. Gram, næstformand (J.).	
Trafikkontrollør O. A. Bach.	
Borgmester Henning Rasmussen.	
Skorstensfejermester Albert Jensen.	
Ekspeditionssekretær Wiggo Magnussen.	
Bankfuldmægtig Poul Bech.	
Arkitekt fru Jytte Tapdrup.	
Fru Ingrid Sjørup.	
Forstander Godtfred Vittrup (B. + Sp.).	
Kontorbestyrer Harly Bertelsen (D. + Ø.).	
Driftsleder Edgar Hansen (St. + V.).	
Fru Viola Jensen (Pr. + Vdb.).	
Fru Helene Sonne (Gb. + R.).	
Ingeniør Jens Kristian Bovbjerg (Gr.).	
Planteavlskonsulent E. Ellegaard Jørgensen.	

Skoleudvalget:

Advokat Torben Permin, formand.
 Skorstensfejermester Albert Jensen, næstformand.
 Trafikkontrollør O. A. Bach.
 Skoleinspektør Ahlmann Nielsen.
 Overportør A. K. Nielsen.
 Gårdejer Frode Jensen.

Skolevæsenets administration:

N. P. Andersen, skoledirektør.
 Peter Vedde, viceskoledirektør.
 M. Skov Nielsen, ekspeditionssekretær.
 Frk. Dagmar Jensen, fuldmægtig.
 Frk. Karen Marie Petersen, overassistent.
 Jørgen Frandsen, kommuneassistent.
 Fru Inger Sillasen, kommuneassistent.
 Fru Elfrida Høyer-Nielsen, kontorist.
 Fru Elin R. Rasmussen, kontorist.
 Fru Maria Ditlevsen, kontorist.
 Knud Erik Larsen, kontorelev.

De kommunale skoler:

Skolens navn	Skoleinspektører (Træffes kl. 13-14 undt. lørdag)	Viceinspektører
Boldesager skole (B)	P. Kromann, tlf. 2 81 76, priv. 2 37 52	Valther Pedersen K. Bjørholm (til 1/10 1967) Børge Christiansen
Danmarksgades skole (D) m. Anneksskolen	Carl Dirks, tlf. 2 08 87, priv. 2 61 21	Egon Skou Frk. Maren Hansen
Gammelby skole (Gb.)	Sv. Eg Løkkegaard, tlf. 2 15 92, priv. 2 47 30	Fru Maren Schmidt Madsen Kn. Bækgaard
Grådybskolen (Gr.) m. Grådybpavillonen	John Jensen, tlf. 2 33 62 (fra 1/10 1967 K. Bjørholm) tlf. 2 95 14, priv. 2 32 70	Ejvin Lau Ingv. Schultz E. Bøgh Hansen
Jerne skole (J)	Ahlmann Nielsen, tlf. 2 17 36, priv. 2 28 66	G. Carlsen Bent Madsen
Præstegårdsskolen (Pr.)	Henning Hjulær, tlf. 2 58 93, priv. 2 41 06	Ib Nielsen
Rørkjær skole (R)	Magne Astrup, tlf. 2 21 63, priv. 2 95 36	J. Holmberg Kr. Fr. Larsen Arne Jørgensen
Skads skole Andrup pr. Esbjerg fra 1. april 1967	Førstelærer Chr. Bruun, tlf. 6 01 67, priv. 6 00 03	
Spangbjergskolen (Sp.)	Henry Jakobsen, tlf. 2 58 92, priv. 2 24 25	H. Rode Petersen Frk. K. Mosegaard Mikkelsen
Stormgades skole (St.)	Sv. Å. Werborg, tlf. 2 02 89, priv. 2 19 45	Frk. Kristiane Sørensen Viggo Nielsen
Vestre skole (V) m. Vesterhavsskolen	Frk. Karen Marie Nielsen, tlf. 2 03 95, priv. 2 20 36 tlf. 2 39 13	Vilh. Christensen Niels Nøhr
Østre skole (Ø) m. Østergade 71	Hans L. Obling, tlf. 2 03 08, priv. 2 47 18	Fru C. Bork Richard Møller
Veldbæk skole (Vdb.)	Førstelærer Axel Knudsen, tlf. 2 43 84	

Skoletandlæger	Skolelæger og skolesundhedsplejersker	Lærerrådsformænd	Pedeller
ørnetandl. fru Harriet Kjærard, tlf. 2 36 99	Tage Østergaard Frk. Helga Christensen, tlf. 2 68 82	Lærer Vagn Brynå	F. Wobeser
ørnetandl. P. Caspersen, tlf. 2 10 20 ørnetandl. fru Inge Skall ensen	L. M. Jakobsen Frk. Warla Østbirk, tlf. 2 80 43	Overlærer fru Inga Vedde	Herluf Mathiesen E. Starup Jensen
ørnetandl. fru Ingeborg drup, tlf. 2 94 48	Tage Østergaard Frk. Anna Justesen, tlf. 2 28 79	Lærer Holger Bækby	C. R. Ekmann
ørnetandl. fru Lidia Redlich, tlf. 2 30 37	L. M. Jakobsen Frk. B. Bækgaard, tlf. 2 47 81	Lærer K. O. Schmidt	Jeppe Lund Henry Madsen
ørnetandl. Kjeld Thomsen, tlf. 2 72 71	Tage Østergaard Frk. Helga Christensen Frk. Ellen Degn, tlf. 2 72 70	Viceinspektør G. Carlsen	Marinus Jensen
	Tage Østergaard Frk. Ellen Degn	Lærer Sv. Grønbæk	J. Nielsen
delingstandl. fru Sigrid Berg ndersen, tlf. 2 34 59 (vikar)	Tage Østergaard Frk. Ellen Degn, tlf. 3 06 21	Overlærer Aage Hilmer Sørensen	H. Andersen
	Tage Østergaard Frk. Anna Justesen	Lærerinde K. M. Thomsen	Viktor Nielsen
ørnetandl. fru Tove Mikkelsen, tlf. 2 72 76 ørnetandl. Jørgen Thomsen	L. M. Jakobsen Frk. B. Bækgaard, tlf. 2 72 75	Lærer J. Dybvad Olesen	Axel Nielsen
ørnetandl. fru Lone Winding, tlf. 2 38 79	L. M. Jakobsen Frk. Beate Hansen, tlf. 2 35 89	Lærer R. Viig Pedersen	Kr. Kristensen
	L. M. Jakobsen Frk. Beate Hansen, tlf. 2 35 95	Lærer J. Phillipsen	C.B. Christiansen Henry Madsen
	L. M. Jakobsen Frk. Anna Justesen, tlf. 2 35 88	Overlærer Johan I. Nielsen	P. Rasmussen
	L. M. Jakobsen Frk. Warla Østbirk		Bjarne Sejerup
	Specialister: Overl., dr. med. C. E. Tarnowski, Spangsbjerg Hospital Røntgengennemlysning, tlf. 2 43 90 Overl. S. Fr. Nielsen, Høreundersøgelser Overl. Erik Funch		

Skolevæsenets kontor:*Kongensgade 34².*

Telefon 2 40 33.

Skoledirektøren	lokal	340	priv.	2 11 13
Viceskoledirektøren	»	345		
Ekspeditionssekretæren	»	341	priv.	2 37 26
Fuldmægtigen	»	342		
Ekspeditionen og skrivestuen	»	343		
Overassistenten	»	364		
Bogholderiet	»	365		

Skoledirektøren træffes skoledage kl. 14-15 undt. lørdag (privat: Havnegade 83).

Viceskoledirektør P. Vedde træffes som regel kl. 14-15.

Ekspedition kl. 9-15, torsdag kl. 9-18, lørdag lukket. Vikaranvisning dog fra kl. 7,30, tlf. 2 45 89 (også lørdag).

Skolevæsenets socialrådgivere:

Træffetid kl. 9-10 og — undtagen lørdag — kl. 13-14.

Fru Irene Christiansen, Kongensgade 34², tlf. 2 40 22.

Fru Asta Nielsen, Kronprinsensgade 33, tlf. 2 68 44.

Fagkonsulenter:

Sang- og musikkonsulent Viggo Birch, Stormgades skole, tlf. 2 44 60.

Skolebiblioteksinspektør Mogens Kruse Hansen, Grådybskolen, tlf. 3 08 36. Træffetid mandag, torsdag og fredag kl. 13-14.

Fælleslærerrådet:

Formand: Viceinspektør Niels Nøhr, Vestre skole.

Skolepsykologisk kontor:*Kronprinsensgade 33.*

Tlf. 2 68 44 og 2 65 54.

Ledende konsulent for specialundervisningen: cand. psych. Niels Jørgen Bisgaard (uden for nummer 15/9 1967 til 15/3 1968).

Kst. som ledende konsulent for specialundervisn.: Charles Jakobsen.

Konsulent for specialundervisningen: Gorm Hadrup.

» » » : Jørgen Gregersen.

Socialrådgiver: Fru Asta Nielsen (fra 1/4 1967).

Psykiatrisk konsulent: Reservelæge fru Bodil Hertz, Vester Vedsted.

Talekonsulent: Henning Maigaard-Hansen.

Tunghørkonsulent: Oluf Schultz, Anneksskolen, tlf. 2 80 23.

Hjælpeklassekonsulent: Lars Søndergaard Hansen (fra 1/11 1966).

Kontormedhjælp: Kontorist fru Solvejg Søndergaard.

» fru Birthe Jessen.

» fru Helen Nielsen.

Rendbjerghjemmet pr. Egersund:
(Observationshjem).

Forstander Hans Novrup, tlf. Gråsten (046) 5 17 56.

Feriekolonien i Sønderho, Fanø:

Åben i tiden 1. maj—30. sept., tlf. (051) 6 40 16.

Feriekolonien og lejrskolehjemmet Rendbjerg pr. Egersund:

Åben i tiden 1. maj—30. sept., tlf. Gråsten (046) 5 16 34.

**Feriekolonien og lejrskolehjemmet i Stenderup Hage
pr. Varmark:**

Åben i tiden 1. maj—30. sept., tlf. (055) 7 51 11 Sdr. Stenderup 129.

Skolebespisningen:

Skolebespisningskøkkenet, Skoleparken 2, tlf. 2 43 78.
Hovmester Erik Olsen.

Skolevæsenets filmotek:

Overlærer H. Selmer Krogh, Stormgades skole.

Skolevæsenets tilsyn m. filmapp. m. v.:

Lærer R. Viig Pedersen, Stormgades skole.

Fortsættelsesskolerne:

Kontor: Rørkjær skole, 2. sal, i hovedbygningen, tlf. 2 47 37.
Skoleinspektør Henry Mogensen. Træffetid 13-14, undtagen lørdag.
Tlf. privat 2 46 40.
Viceinspektør H. Loof Nielsen.

Ungdomsnævnet for Esbjerg købstad:

Formand: Lærer Asbjørn Jakobsen.

Ungdomsskoleudvalget:

Formand: Lærer Asbjørn Jakobsen.

Aftenskoleudvalget:

Formand: Fru Margit Schroll.

Forældreforeninger:

Formænd:

Boldesager skole: Bankbogholder Holger Sigård, Dortheasvej 19.
Jerne skole: Konstruktør Richardt Gram, Mimers Allé 16.

Gammelby: Telefonmekaniker Olaf Roos, Heibergs Allé 8.
 Rørkjær skole: Direktør Svend Ahlburg, Ewalds Allé 45.
 Spangsbjergskolen: Fru Lis Cramer, Højvangs Tværvej 9.
 Stormgades skole: Trafikkontrollør O. A. Bach, Rolfsgade 91.
 Vestre skole: Trykker Kaj Jensen, Strandbygade 41.
 Skads (skolenævn): Planteavlskonsulent E. Ellegaard Jørgensen,
 Møllevænget 26, Andrup pr. Esbjerg.

Ribe amts skolecentraler:

Hovedcentralen, Teglværksgade 1.

Leder: Lærer Ib Ansgar Jensen, tlf. 2 10 23.

Undervisningslokaler.

Pr. 31. december 1966.

Skole	Norm. klasseværelse			Læsestue (udlån særsk.)													Ialt			Andre lokaler bemærkninger				
	$\frac{3}{4}$ »	$\frac{1}{2}$ »	» (over 30 m ²) » (18—30 m ²)	Læseholdsdr. (un. 18 m ²)	Gymnastik	Skolekøkken	Træsløjd	Metalsl. + Værkstedstun.	Naturlære	Biologi	Geografi	Håndarbejde	Formning	Sang	» (komb. m. udlån)	Filmrum	Børnehave	Hobby	Keramik		Norm. klassev. m. v.	Fagllokaler	Undervisningslok.	
Boldesager	27	5	2	3	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	2	1		34	18	52		
Danmarksgade	17		2	2	1	1		2	1	1	1	1	1		1	1	1			19	14	33		
Anneksskolen	4	3		1																7	1	8		
Gammelby	29	1	1	3	3	2	1	1	1	1	2	2	1	1		1	2		1	34	19	53	1 bogh. i kæld.	
Grådybskolen	29 ^{*)}		1	1	3	2	1	2	1	1	2	1	1	1		1	1	1		31	20	51	*) Heraf 3 grupperun	
Grådyhpavillonen ...	2			1	T												1			2	1	3		
Jerne	34 ^{**) 4}	1	2	1 ^{*)}	1 ^{*)}	1	1	2 ^{*)}	1 ^{*)}	1 ^{*)}	1 ^{*)}	1	1	1		1	2	1	1	41	21	62	*) Sammen Esbjerg se **) Heraf 9 grupperun	
Præstegårdsskolen ...	19	2	2	1	S				1							1	1			23	5	28		
Rørkjær	22	2	3	5	2	2	1	2	1	1	1	2	1		1	1	1			32	17	49		
Spangsbjergskolen ...	29 ^{*)}	4	4	2	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1		1	2	1		37	18	55	*) Heraf 16 grupperun 2 i kæld.	
Stormgade	19	2	3	2	2	1	1		1	1	1	1	1		1	1	1			26	14	40		
Vestre	14		1	2	1	1	1	1	1	1	1	1			1	1				15	11	26		
Vesterhavsskolen	4											1					1	1		4	3	7		
Østre	15	2	1	2		1	1	1	1	1	1	1			1			1		18	11	29		
Østergade 71																	1				1	1	1	
Veldbæk	2				1	1									1					2	3	5		
	266	15	25	19	29	13	11	10	12	11	8	15	13	8	6	6	10	16	6	3	325	177	502	

Bygnings- og inventararbejder.

(Udover den almindelige vedligeholdelse).

Boldesager skole:

Fortsat akustisk regulering i klasser, udbygning af låsesystem, overdækning af pergola ved pedelbolig og forbedring af strømleverance i naturlære.

Reoler i børnehave, bænke under lætag ved ny fløj, diverse skabe og hylder samt reolarrangementer og enkeltmandsborde til taleundervisningen.

Danmarksgades skole med Anneksskolen:

Forbedrede forhold i gårdtoiletter (fællesskylning erstattet af alm. cisterner m. v.), linoleum på gulve i lærerværelse og håndgerning, læsehøldsrum etableret på repos i sidefløj samt betydelig istandsættelse af frigavl, brandmure, fodrende og tag på Anneksskolen.

Inventar i læsehøldsrum, forbedring af inventar i husgerning, tavlelys i 2 klasser samt diverse reoler m. v.

Gammelby skole:

Gulv i drengenes gymnastiksal afløvet, forbedret strømleverance i naturlære og dør og skillerum ved kældertrappe.

Supplerende inventar i forevisningslokale og husgerning samt nogle stole til lærerværelse.

Grådybskolen og Grådybpavillonen:

Sidste etape af tagrende-frilægningen, halvpert i nyt hegn mod tovværksfabrikken samt nyt livredderhus ved friluftsbadet og etablering af automatisk klorkontrol.

Hylder til bogdepot i kælder, tavlelys i 2 klasser samt fortsat udskiftning af ryg og sæder på stole.

Jerne skole:

Forbedring af strømleverance i naturlære og overdækning af pergola ved administrationsbygning samt istandsættelse af pedelbolig ved fraflytning.

Suppl. af skabe for metalsløjde og hobby, arbejdsbord i formning og nye stole i børnehave.

Esbjerg seminarium:

Udvendig belysning ved pavillon B samt stolelister i nogle klasser. 24 udstillingsplader er beklædt med hessian.

Præstegårdsskolen:

Intet særligt.

Rørkjær skole:

Gesimser og tag på begge hovedfløje istandsat, låsesystem etableret, kælder under klinikfløj istandsat, udskiftning af varmerør i kanal mellem hovedfløje, nye hoveddøre i østfløj, nyt hegn mod Sillasens gård og foran pigesportsplads mod Ringen og etablering af materialerum ved træsløjd ved inddragning af gangareal. 2 normalklasser er delte, og et stykke gang ved nordgavl i østfløjens stueetage er inddraget, hvorved i stedet for de 2 normalrum opnåedes 1 rum over 30 m², 2 rum på ca. 20-22 m², 1 læsehøjsrum og 1 duplikatorrum.

Endvidere medførte stormen den 23. februar 1967 fjernelse af en del af læskurstaget op mod østfløjens nordgavl og reduktion af bagmuren til hegnsmur.

Nyt inventar til 1 rum og duplikatorrum i forbindelse med ovennævnte klassedeling, inventar i materialerum ved sløjd, låse i klasse-skabe, udskiftning af 2 sæt borde og stole m. v.

Spangsbjergskolen:

Ny kraftig ventilator med større direkte kanal fra husgerning, forbedring af belysning i tandklinik og etablering af automatisk klorkontrol samt ændring for og installation til salttilsætning ved svømmebadet.

Gardiner i 2 gymnastiksale, nyt bord med overskab hos tandlæge samt supplerings af belysning i 2 håndarbejdsklasser.

Stormgades skole:

Begge hovedtrapper rettet op fra kælder til 1. sal, vindueslysninger på 2. sal tætnet overalt, og pigernes gårdtoiletter gennemgribende istandsat.

Supplerende skab i biologi, armaturer udskiftet i 3 klasser og møbler i 2 klasser.

Veldbæk skole:

Intet særligt.

Vestre skole med Vesterhavsskolen:

Ny gulvbelægning i naturlære og indsætning af dør mellem trappe-rum og kontorgang.

1 sæt normalklassemøbler udskiftet.

Østre skole:

3 vinduer og køkkenisolering forbedret i pedellejlighed, gasinstallation i biologilokalet fornyet, lampesteder etableret på loft i jubilæumsfløj og et gangareal inddraget som magasinrum til biblioteket.

1 sæt normalklassemøbler udskiftet og supplerings af inventar i biblioteket.

Skolepsykologisk kontor:

Intet særligt.

Skolevæsenets kontor:

Intet særligt.

Brandfri bokse:

Med indkøb af 3 brandfri bokse som en 2. og sidste etape er alle skoler nu sikret brandfri protokolopbevaring.

Feriekolonien i Sønderho:

Intet særligt.

Feriekolonien i Rendbjerg:

Etablering af tørrerum i anneks og døråbning mellem 2 rum udvidet.

Feriekolonien i Stenderup Hage:

Etablering af personalebrusebad i lille depotrum og skabsdøre foran hyldepartier i kælder.

Rendbjergghjemmet:

Opsætning af panel ved 4 senge og skab over gasbord i køkken. Endvidere er der vinteren 1966-67 opført lærerbolig.

Udlån af lokaler.

Boldesager skole:

EGF, B 47, Fremad, Kvik, EHK, Esbjerg Vægtløfterklub, Esbjerg Judoklub, EAF, Aftenskolen, FOF, AOF, LOF, FDF, DUI, KFUK-spejderne, De gule Spejdere, Mormonerne, Sygeplejerskolen, Esbjerg Musikhøjskole, Esbjerg Årskursus, Esbjerg Statsskole.

Badet: Esbjerg Seminarium, Esbjerg Svømmeklub, Esbjerg Statskole, Dansk Livredning og Statens Gymnastikinspektion.

Danmarksgades skole:

AOF, FOF, LOF, EGF, B 47, EFB og Tandlægeforeningen.

Gammelby skole:

FDF 4. kreds, DUI Gammelby, AOF, FOF, Aftenskolen, Judo-klub, ØB, Gammelby søndagsskole, KFUK-spejderne, KFUM-spejderne.

Grådybskolen:

Danmarks Lærerforening, Esbjerg Lærerforening, Spejderne, DUI, Danmarks Skolebiblioteksforening, Amtssammenslutningen af lærerkredse.

Jerne skole:

Lokale kvindeorganisationers børneparkering, Gymnastik- og sportsforeninger under Esbjerg Idrætsforbund, Esbjerg Firmaidræt, AOF, FOF, Aftenskolen, Esbjerg og Omegns Husholdningsforening, FPF, Jerne Mandskor, Esbjerg Seminarium samt forskellige musikhold.

Præstegårdsskolen:

Esbjerg Svømmeklub, Esbjerg Firmaidræt, Esbjerg Seminarium.

Rørkjær skole:

EGF, FPF, Ungdomsskolen, Esbjerg Volley-boldklub.

Skads skole:

Skads Husholdningsforening, Skads-Andrup Gymnastikforening, Skads Ungdomsklub, Andrup Badmintonklub, Andrup Idrætsforening.

Spangsbjergskolen:

AOF, FOF, LOF, Esbjerg Svømmeklub, Sømandsskolen, Roklubben, FDF 2. kreds, KFUM, FDF 6. kreds, SIF, Hermod, Aftenskolen, Spejdere, Vesterhavsdrengene, Esbjerg Skøjteklub og Børneparkeringen.

Stormgades skole:

Hermod, AOF, FOF, Esbjerg Årskursus.

Vestre skole:

AOF, FOF, LOF, EAF, DUI, Fritidsklubben Nørregade, Judo-Kwai, Brandkorps, Skøjteklubben, Volley-boldklubben, Kvik, Filatelistklubben junior, Guldalderklubben.

Østre skole:

AOF, FOF, LOF, Esbjerg Husmoderforening, Kommunalt Kursus, Jernbancorkestret, Postorkestret, Brydeklubben »Skjold«, Badmintonklubben, Autoforum, HB, EBBK, EFB.

Begivenheder i skolernes liv.

Studiebesøg.

I skoleåret 1966-67 har skolevæsenet bl. a. haft følgende studiebesøg:

Ikast Fritidshjemsseminarium (elever + lærere).

Jydsk Fritidshjemsseminarium, Århus (elever + lærere).

Seminariet for Småbørnspædagoger, København (elever + lærere).

Skolenævn og skolekommission fra Glamsbjerg.

Holstebro Børnehaveseminarium (elever + lærere).

25. og 26. november Nezami fra Afghanistan.

6. december Aplikides fra Grækenland.

تاریخ ۲۴ / ۱۱ / ۱۹۶۶ معادل ۳ / ۹ / ۱۳۴۵

شکرات صیمانه خود را

نسبت همکاری زیاد

و مهمان لوزایی مخصوصی

دیناری ها تقدیم و بهترین

تعمیرات و آرزوهای خود را برای

سال آینده خواهم نمود با اتمام

نسیب خود را

اسپا دفا دک

— og Grækenland.

Με τὴν ἐπίστασίν μου
 αὐτὴ ἐστὶ κεντρικὸ
 γραφεῖο τῶν Διεθνισ-
 τῶν Σχολεῖων τοῦ
 ESBIERG μου διδρα-
 ῖν εὐχαριστῶ γὰρ συχα-
 ρῶ τὸ ἔργον ἐπιθεωρε-
 σιμὸν ἀπόγραψα τῆς
 Δανίας -

Εὐχαριστῶ τὸν κ.

PETER VEDDE γιὰ τὴν
 ἐπίστασίν μου, καί συχα-
 ρῶ δια τὸ ἔργον τῶν, καί
 τῶν συνεδρίων τῶν.

5.12.66

I. N. E. ΑΠΛΑΚΙΔΗΣ
 ΑΘΗΝΑΙ - ΕΛΛΑΣ

Kalvekummen, Boldesager skole.

Boldesager skole:

Som optakt til skolens indvielse af den nye fløj afslørede den 24. oktober i skolegården billedhuggeren Carl Otto Johannsens skulptur »Kalvene«. Bagefter var der reception på skoleinspektørens kontor med flere taler, bl. a. af skoledirektøren, kunstneren og skoleinspektøren.

Selve indvielsesfesten foregik den 29. oktober i gymnastiksalene, hvor skoleautoriteterne og alle, der virker ved skolen sammen med deres ægtefæller, var indbudt. Elever underholdt fra scenen, og mange tog ordet ved det efterfølgende smørrebrødsbord, hvor skoleudvalget var vært. Den vellykkede fest sluttede med en svingom.

Skolen havde den 9. juni udflugt for de små klasser til Strandskoven, og for de store til Varde.

Forældremøder er afholdt for følgende klasser: 1c, 3b, 5. kl., 6Cb, 10. kl. og 2rb. Ligeledes har der været afholdt forældremøde for børnehaveklasserne, hvor viceinspektør K. Bjorholm gav en orientering om skolemodenhedsundersøgelserne og problemerne omkring disse. Der har været afholdt en forældre- og elevaften for 7. kl. om uddannelsesproblemerne.

I løbet af året er der afholdt flere fester, bl. a. konfirmandfest, fastelavnsfest for 2.-7. kl. og afslutningsfest for afgående elever med pårørende. Elever fra 2. real opførte skuespillet »Hovedsagen er, at man er rask«, instrueret af K. Bjorholm og K. Hougesen.

Skolepatruljen havde udflugt til Dybbøl og Flensborg fjord.

Et medlem af »Landsforeningen Gestapofangerne« talte til eleverne fra 9.-10. kl. og 3. real om besættelsestiden.

Borgmester Henning Rasmussen holdt den 18. april foredrag om fremtidens Esbjerg for eleverne fra 9. og 10. årgang.

Der har været cykeleftersyn af samtlige elevers cykler. Kriminaloverbetjent C. Dencker har holdt foredrag for 7. klasserne om ungdomskriminaliteten.

Børnehaveklasserne har haft flere besøg, bl. a. fra Århus Fritidshjem, småbørnspædagoger fra København og elever fra børnehaveseminariet i Holstebro.

Fjernsynets folk foretog optagelser af undervisningen i taleklassen samt af fritidsvirksomheden (foto, skakspil og barnepleje).

Forældreforeningen har foruden generalforsamling, hvor G. Hadrup viste film og fortalte om Grønland, afholdt flere møder, bl. a. om uddannelsesmuligheder, og en gruppeaften, hvor skolens lærere orienterede om undervisningsformer og -metoder. Desuden afholdt forældreforeningen juleafslutning med Lucia-optrin og forskellig underholdning.

Skolens elevforening har i årets løb haft forskellige arrangementer.

Danmarksgades skole:

Forældremøder og konsultationer er afholdt i følgende klasser: 1., 3., 4., 5., 7., 8., 1.r og 2.r. Særligt forældremøde afholdt i Tjæreborg for den forældrekræds, der sender børn til Esbjerg skolevæsen.

Tunghøreklasserne modtog i årets løb forskellige besøg bl. a. af Tønder amts skoledirektion. Fjernsynet tog et klip fra en undervisningstime i den ældste tunghøreklasse til brug for udsendelsen »Aktuelt 66«.

Kriminalassistent Noll Jensen har orienteret 7. klasserne om ungdomskriminalitet.

Under ledelse af Mogens Sørensen og Jørgen Broch har skolens elever opført »Folk og røvere i Kardemomme by« med to forestillinger for elever og forældre.

Den 9. maj var der en velbesøgt forårskoncert på skolen for eleverne og deres forældre.

Elevforeningen har haft en del underholdningsaftener med film og plader, samt to festaftener.

Skolens udflugter gik i år med de store til »Kongebrogården« og med de små til Varde.

Der har været arrangeret fastelavnsfester for 2.-6. klasserne.

På grund af den påbegyndte ombygning af gymnastiksalsfløjen holdtes årets dimissionsfest for elever og forældre på »Hotel Esbjerg«.

Gammelby skole:

Arrangementer for 8.-10. skoleår: Folkedanseraften ved frk. Sillesen, UNICEF-aften, adventsfest og pigtrådsaften.

Forældremøde den 7. marts hvor Gammelby skoles forældreforening startes med telefonmekaniker O. Roos som formand.

Den 30. marts havde forældreforeningen sit første møde, hvor skoledirektøren talte om fremtidens skole.

19. april sangaften med Jerne skole.

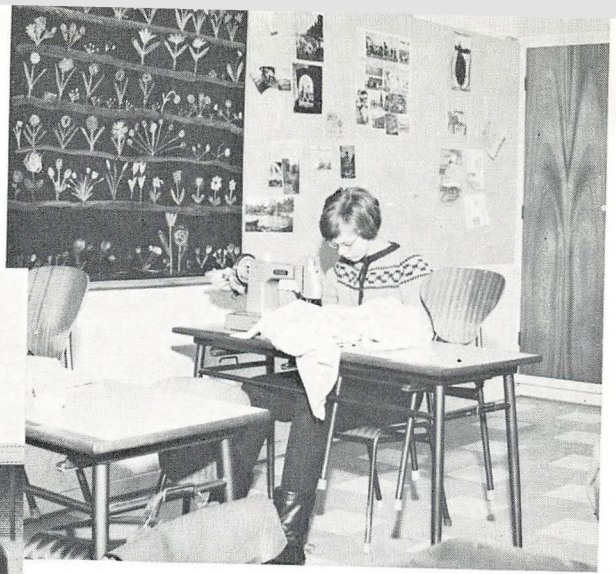
29. april trafikprøver (O. Ægidiussen).

2. maj forældreaften, hvor »Snehvide« opførtes.

31. maj udflugter til Varde og Skamlingsbanken.

Juni: Skolerejser til Bornholm, Sydslesvig, København, Norge og Sydfyn.

VELKOMMEN

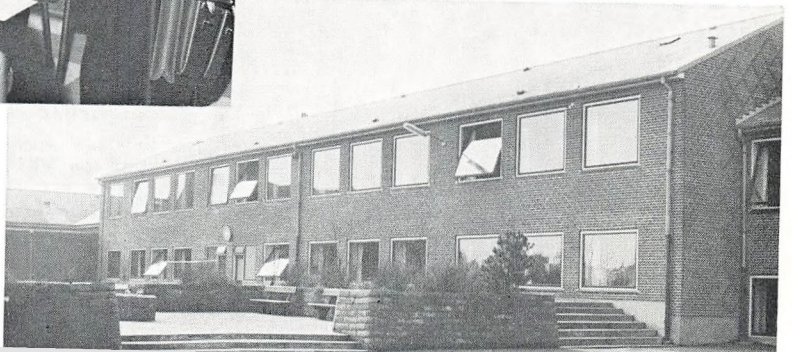

ALLE

FRA

SKADS SKOLE

*Mon de nu
ankommer til —
eller går fra skole*

Grådybskolen:

Besøg i børnehaveklasserne af elever fra Th. Langs Seminarium, fra Ikast Fritidsseminarium og fra Holstebro Børnehaveseminarium.

Desuden har følgende besøgt skolen:

Psykolog Hans Østby, Norge.
 Undervisningskonsulent Karen Margrethe Hansen.
 Lærere fra lærerhøjskolen.
 Rektor fra Afghanistan.
 Imperiepædagoger.
 Kommunalfolk fra Tyskland og Holland.
 Lærere og kommunalfolk fra Glyngøre og Maribo.

Jerne skole

deltog i september med to hold drenge og to hold piger i »Folkeskolens Atletikstævne«. Første del af stævnet blev udkæmpet på Esbjerg Stadion, hvor der mødte hold fra Ribe Amt. Såvel de mindre drenge som de større kvalificerede sig til at deltage i finalestævnet på Idrætshøjskolen i Sønderborg, hvor de placerede sig i den bedste halvdel.

Mange af vore klasser har benyttet sig af muligheden for at tage på ekskursion på Fanø, hvilket har været en stor oplevelse, især for de mindre klasser.

3 af skolens elever

Ole Jespersen, 3rb,
 Karen Marie Sørensen, 2rb og
 Solveig Herlufsen, 3rb,

vandt i en stilkonkurrence — udkrevet af foreningen »Norden« — præmier, henholdsvis en rejse til Stockholm og bøger.

I dagene 24.-26. februar var der skolefest for eleverne i 5.-10. kl. Elever fra de større klasser opførte »Et ønskehjem«, hvorefter der var dans til kl. 24.

Den 15. april var det 3. og 4. kl., som havde skolefest. De spillede »Folk og røvere i Kardemomme by« og dansede med endnu større lyst end de store.

5. april: Pigerne fra 8.-9. kl. samt 1., 2. og 3. real havde som afslutning på vinterens arbejde inviteret på gymnastikopvisning. 26 piger bestod i april gymnastikmærkeprøver, 15 i bronze og 11 i sølv.

Udflugten gik i 1967 til Varde og Kongebrogården.

Der har i årets løb været besøg af institutioner og enkeltpersoner fra såvel ind- som udland, ofte med det formål at se børnehaveklasser.

Skolens kor og orkester har som foregående år medvirket ved mange festlige lejligheder og har knyttet forbindelse med Ålykkeskolen i Kolding, hvor der er aflagt besøg og givet koncert i foråret 1967.

Som tidligere år arrangerede skolen og dens forældreforening i maj Færdselsrådets cyklistprøve for alle elever i 6. klasse. 56 pct. af de deltagende elever bestod prøven.

Om skoleåret 1966-67 skal det siges, at det var et meget drøjt år at komme igennem. På grund af mange klasser, 59, og et meget stort antal skematimer, 1957, måtte alle lokaler, både egnede og ikke egnede, tages

i brug, hvilket daglig voldte vanskeligheder. En klasse kan ikke længere være i et lokale, hvor der kun lige er plads til stole og borde; der kræves arbejdsplads, plads til at stille færdige materialer fra sig og plads til at opbevare færdige arbejder.

Lige fra skoleårets begyndelse var skolen plaget af sygdom og indkaldelse til aftjening af værnepligt, hvorved 4 å 5 klasser har måttet undervises ved vikar i størstedelen af året.

Yderligere havde vi den store sorg at miste en af vore gode kolleger, Karen Grethe Brogaard Andersen, som efter flere års sygdom døde den 31. januar.

Præstegårdsskolen:

Efter 1½ års ventetid kunne vi endelig tage gymnastik- og svømmesal i brug til alles glæde. Der har atter været en del besøg på skolen. Ellers forløb skoleåret stille og roligt.

Rørkjær skole:

Klasseture: Der er foretaget klasserejser til Bornholm, Ribe, Varde, Norge, Østrig. 10 klasser har været på 1 eller 2 dages ophold i Sønderho. Pr. bil har to 8. klasser været på Kærgård Landbrugsskole, ved Ribe Kammersluse, ved »bystævnet« i Gjesing, Nørholm, Hodde gamle skole, Letbæk mølle, Assenbæk mølle. Blandt en del erhvervsbesøg (8., 9. kl.) har man bl. a. besøgt bygningsfirmaet »Tjæreborghuse«.

Skoleudflugter: Kongebrogården og Strandskoven.

Forskellige arrangementer: Elevforeningen »Kometen« har haft 3 arrangementer for de større elever. Skakklubben under fritidsvirksomheden kom i finalen i skoleturneringen og blev nr. 2. Der afholdtes en sang- og musikaften ved skoleårets slutning med stort fremmøde af forældre. Skolens kor under ledelse af lærer A. Eskildsen deltog i radioens »Sangerdyst« og har sunget ved forældreforeningens møder, i »Guldalderklubben«, på »De gamle hjem« og ved »Ungdomsbo«s julefest. Der har været 9 klassefester af forskellig art.

Forældremøder: Der har været afholdt 8 klasseforældremøder. En 4. klasse opførte et julespil for forældre og andre interesserede.

Forældreforeningen: Tre arrangementer. Skoledirektør N. P. Andersen talte om tilvalgsskolen, sekretær Søren P. Nielsen om de 14-18 årige og deres forældre (m. lydbånd og lysbilleder) og viceskoledirektør P. Vedde om 5-dages ugen. Foruden skolens kor har et blokfløjteorkester under ledelse af viceinspektør Kr. Larsen medvirket. Ved forældreforeningens arrangementer har der gennemsnitlig været 90-100 deltagere.

Besøg: Elever fra forskellige børnehave- og fritidshjemsseminarier, konsulent for specialundervisningen frk. Karen Margrethe Hansen, lærer John Johannesen, Stavanger, lærerinde miss Myrle Pedersen, Melbourne, talepædagog Per Kjeldsen, Ålborg m. fl.

Sport: Foruden deltagelse i de traditionelle bymesterskabsturneringer i håndbold, volleybold og bordtennis konkurreredes i atletik med Spangsbjergskolen og Sct. Jacobiskolen, Varde. Interne mesterskaber afholdtes i de forskellige sportsgrene.

Lærerudflugt til Hjerpsted kirke, billedskærer Brodersen, Hjerpsted, markmandens hus i Mithusum, Melby kro.

Skads skole:

Den store begivenhed var sammenlægningsdagen den 1. april, da skolen blev overtaget af og indplaceret i Esbjergs samlede skolevæsen.

Den 14. august blev der startet to børnehaveklasser.

Spangsbjergskolen:

Klasseforældremøder: 12.

Dramatik: Arbejdet udført som led i undervisningen i dansk. Stykkerne er vist for klassens egen forældrekreds og for andre klasser.

2e: »Snehvide«.

2f: »Den kære sol i Tværeland«.

4a: »Hovedsagen er, at man er rask«.

4d: »Svend Ærlig« og »Prinsesse Madelonette«.

Desuden har Spangsbjergskolens ungdomsscene opført »Et ganske almindeligt under« for skolescenen. Dette stykke indbragte præmie fra »Berlingske Tidende«s skolekomediekonkurrence.

Musik og sang: 2 elevkoncerter for forældre og andre interesserede. 5a's blokfløjteorkester har modtaget diplom som anerkendelse for sin præstation i Ping klubbens sang- og musikkonkurrence.

Pædagogisk aftenmøde for lærere den 28. oktober 1966.

Udflugter (den 8. juni) til Varde (bhv. 1., 2., 3. kl.), Himmelbjerget (4.-5. kl.) og de højere klasser individuelle klasseseture.

Stor tilslutning til klasseseturene til Sønderho.

3 fastelavnsmøder for de forskellige klasseseture.

Besøg af enkeltpersoner og deputationer (bl. a. kommunalfolk fra Hamborg, lærere fra Nibøl og rektor Mohammed Nesami fra Afghanistan), der har ønsket at studere skolebyggeri, børnehaver m. m.

Udstillinger: Udstilling af ca. 150 dukker i nationaldragter fra hele verden. 5a havde i længere tid forud arbejdet med emner fra dukkernes hjemland og holdt foredrag for kammerater fra andre klasser og ved et klasseforældremøde.

Skolevæsenets færdselsudstilling for lærere.

I samarbejde med forældreforeningen har man arrangeret følgende kunstudstillinger:

Stoftryk af Lis Rung.

Litografier af Svend Havsten Mikkelsen.

Grafik af Hans Chr. Høier.

Elevudvalget holdt fest den 21. februar 1967, hvor hypnotisøren Frithjof August optrådte. Bestyrelsen for forældreforeningen samt Spangsbjergskolens lærere var inviteret. Aftenen sluttede med dans til et elevorkester.

Cyklistprøve den 12. november 1967 for skolens 6. klasser. Som kontrollanter ved prøven fungerede medlemmer af forældreforeningen.

Forældreforeningen:

15. september 1966: Generalforsamling med efterfølgende redegørelse af viceinspektør H. Rode Petersen for »Skolerejser, hvorfor og hvordan«.

4. oktober 1966: Foredrag af skoleinspektør, cand. psych. C. C. Kragh Müller. Aftenens emne: »Demokrati i skolen«.

1. februar 1967: Erhvervsvejleder Knud Raunkjær belyste emnet: »Ud af skolen, og hvad så?«

20. marts 1967: Adjunkt, cand. mag. Jens Højmark Jensen talte om: »Familien lever, men hvordan?«

Stormgades skole:

7.-8. september: Mester Jakel-teater.

23. september: Foredrag af kaptajn Christiansen »Fra sejlskib til dieselskib (skibsadoption)«.

24. januar: Kriminalassistent Noll Jensen (kriminalforedrag).

Vestre skole:

Forældremøder i bhv. 1., 2., 5., 6., 7., 8., 9., 1r, 2r og 3r. Luciaoptrin af elever fra 8. kl. og 1 r. Fastelavnsfester for de yngste, de mellemste og de ældste klasser. Udflugt til Varde med bhv. 1., 2. og 3. kl., til Kolding med 4., 5. og 6. kl. Ekskursioner til Sønderho og Marbæk. Skolerejser til Bornholm. 24. maj: Fodbold- og langboldkamp mellem lærere og elever fra 9. kl. og 3r. Lærerstudiekreds i aritmetik for 7. skoleår (15 aftener).

Østre skole:

12. september: Skolens kor sang på »De gamles Hjem«.

30. september: Foredrag for 8.-10. kl. ved kaptajn R. Christiansen, udsendt af »Dansk skibsadoption«. Emne: »Fra sejlskibe til dieselskibe«.

3. november: Koroptagelse I til »Musikstafetten«.

3. december: Skolens kor sang ved gudstjenesten i »Vor Frelzers Kirke«.

22. december: Juleafslutning i »Vor Frelzers Kirke«.

25. januar: Foredrag for 7. klasserne om ungdomskriminalitet ved politiassistent Noll Jensen.

22. februar: Koroptagelse II til »Musikstafetten«.

8. maj: Skolens kor og blokfløjteafdeling gav koncert i »Guldalderklubben«.

23. maj: Sangaften.

7. juni: Udflugt til Løverodde.

16. juni: Udflugt til Strandskoven.

I årets løb har der været afholdt en del forældremøder. Endvidere har der været pædagogiske diskussionsaftener for lærerpersonalet.

Lærerpersonalet.

De i skoleåret 1966-67 normerede stillinger fordeler sig således:

Skoleinspektører, herunder 1 skoleinspektør for aften- og ungdomsskolen	12
Viceinspektører (herunder forstanderen for Rendbjerg-hjemmet)	25
Konsulenter (specialundervisning og fagkonsulenter) ...	7
Overlærere, lærere, timelærere	240
Overlærere, lærerinder, timelærerinder	183
	467

Uden for normeringen kommer stillingerne som skoledirektør, vice-skoledirektør samt ledende konsulent for specialundervisningen, da disse stillinger ikke er tillagt undervisningstimer, endvidere et antal stillinger som fast vikar.

Til- og afgang i lærerpersonalet i skoleåret 1966-67.

	Tilgang	Afgang på grund af				
		Ansættelse under andet skolevæsen	Pers. forhold bl. a. indgåelse af ægteskab	Alder	Anden ansøgt afsked	Dødsfald
Skoleinspektører, herunder konsulent for særundervisningen						
Viceinspektører, herunder konsulenter for særundervisningen m. fl....						
Lærere (overlærere)	19	10		3	2	
Lærerinder (overlærere)	21	5	3	1	2	
Timelærere						
(faste vikarer)	7	1				
Timelærerinder						
(faste vikarer)	12					

Lærerpersonalets fraværelse i skoleåret 1966-67.

Måned	Lærere			Lærerinder			I alt timer Læ.+Læi.
	Sygdom Timer	Anden årsag Timer	I alt Timer	Sygdom Timer	Anden årsag Timer	I alt Timer	
August	189	372	561	513	45	558	1119
September	267	564	831	1189	30	1219	2050
Oktober	248	530	778	740	72	812	1590
November	665	660	1325	1022	152	1174	2499
December	328	130	458	1319	8	1327	1785
Januar	368	421	789	1570	87	1657	2446
Februar	655	454	1109	1653	91	1744	2853
Marts	413	678	1091	1307	183	1490	2581
April	302	613	915	1405	109	1514	2429
Maj	170	562	732	1218	34	1252	1984
Juni	117	444	561	766	76	842	1403
I alt	3722	5428	9150	12702	887	13589	22739

	Antal undervisningstimer		Fraværelse	
	Pr. uge	Omregnet til årligt antal timer	Timer	%
Lærere	8671	333834	9150	2,74
Lærerinder	6531	251444	13589	5,40
I alt	15202	585278	22739	3,89

I de under lærerinders sygdom anførte timer er indeholdt 2974 timer, der skyldes svangerskab og fødsel. Dersom dette tal fradrages i de anførte timer, vil lærerinders fravær i procent udgøre 4,22.

I de under anden årsag opførte timer er indeholdt 3271 timer for lærere under militærtjeneste, 1231 timer for lærere og 145 timer for lærerinder under orlov og 824 timer for lærere og 772 timer for lærerinder under deltagelse i korte kursus.

Udover de nævnte tal har 4 lærere (læi.) deltaget i årskursus og 4 lærere (læi.) i 3. mdrs. kursus på Danmarks lærerhøjskole.

15 lærere (læi.) har stået uden for nummer.

Jubilæer.

Skoleåret 1966-67.

25 år.

11/8 1966 Viceinspektør Ciliane Bork, Østre skole.

17/11 1966 Forstander Hans Novrup, Rendbjergvej.

40 år.

22/4 1967 Overlærer Maja Stensig, Østre skole.

Folkeskolen.

25 år.

- 1/9 1966 Overlærer Aage Elman Olesen, Grådybskolen.
 1/6 1967 Viceinspektør E. Bøgh Hansen, Grådybskolen.

Møder.

Der har i skoleåret været afholdt 14 skoleinspektørmøder, 109 lærerrådsmøder og 61 lærermøder.

Kursus, møder m. v.

(Esbjerg Lærerforening. Viceinspektør Viggo Nielsen).

- 13/8 1966: Sem.lektor Hans A. Rasmussen, Århus: Regning i 1. klasse.
 21/9 1966: Lærer Erik Hansen, Esbjerg: ASPRO-projektet.
 26/9 1966: Viceinspektør E. Lau, Esbjerg: »Folkeskolen — et oplæg til debat«.
 4/10 1966: Skoleinspektør C. C. Kragh-Müller, København: Tilvalgs-skolens muligheder.
 13/10 1966: Sem.lektor Clemens Hansen, Hjørring: Skrivning.
 25/10 1966: Sem.lektor Bjarne Hauger, Esbjerg: Gymnastik.
 31/10 1966: Skoleinspektør Ejvin Jensen, København: Danskundervisning i de første klasser.
 23/11 1966: Overlærer Stinus Nielsen, Vordingborg: Aktuelle skoleproblemer.
 2/2 1967: Højskolelærer Juul Andersen, Askov: Udenrigspolitisk orientering.
 15/2 1967: Diskussionsaften: »Folkeskolen — et oplæg til debat«. (Undervisningspligtens længde og folkeskolens opbygning).
 17/3 1967: Professor Kjeld Winding, København: Behandling af kilde-materiale i historieundervisningen.
 31/3 1967: Diskussionsaften: »Folkeskolen — et oplæg til debat«. (Skolebyggeri og pædagogisk samarbejde).
 3/4 1967: Rabbiner Bent Melchior, København: Er der plads til tolerance i skolen.
 Skoleinspektør Erik Jensen, Gladsaxe: Den demokratiske skoles problemer.
 4/4 1967: Skoleinspektør Gelting Petersen, København: Gennemgang af eksamensopgaver i regning og matematik (nyt pensum) for 2. og 3. realklasse.
 8/6 1967: Øvelsesskolelærerinderne Merete Dinesen og Jytte Pjengård, Vejle: Den første tid i 1. klasse.

*Fortegnelse over
 læreres deltagelse i feriekursus i sommeren 1967.*

Nr.	Navn	Kursus	Tidsrum
1.	Erling Andersen	Begynderkursus i sløjd (Askov Sløjdlærerskole)	26/6-29/7
2.	Peter Brogård Andersen	Gymnastik på Sønderborg Idrætshøjskole	30/7- 5/8

Nr.	Navn	Kursus	Tidsrum
3.	Niels Jørgen Bisgaard ...	Nordisk kongres for special-pædagogik, Nyborg Strand	31/7- 4/8
4.	Else Bjerregaard	Gymnastik på Krogerup højskole	25/6- 1/7
5.	Helly Brinch	Gymnastik på Sønderborg Idrættshøjskole	30/7- 5/8
6.	Carl Børge Bruun	Sløjdkursus i Askov	26/6-29/7
7.	Mary Bruun	Folkeskolens Fagkreds Feriekursus i Herning	25/6- 1/7
8.	Kirsten Dige	Gymnastik på Sønderborg Idrættshøjskole	30/7- 5/8
9.	Axel Eskildsen	Nordisk kongres for special-pædagogik	31/7- 4/8
10.	Frede Gylling	Begynderkursus nr. 5, træsløjd, Askov	26/6-29/7
11.	Elly Holmberg	NFK's gymnastikkursus i Finland	28/6- 7/7
12.	Ellen Hesselager	Sprogkursus i engelsk i England	30/7-12/8
13.	Inge Skovbjerg Jakobsen .	Formningskursus på Brandbjerg højskole	26/6-16/7
14.	Karna Jespersen	Gymnastikkursus på Krogerup højskole	25/6- 1/7
15.	Folmer Jørgensen	Feltbiologi	25/6- 1/7
16.	Frida Kløft	»Skabende dramatik« - Elsa Olenius - DAFS - Teater kurser - Magleås Folkehøjskole	2/7-15/7
17.	Jens Lindegaard Knudsen	Statens sommerkursus for lærere i formning	3/7-29/7
18.	Ellen Christensen	Fransk på Ecole pratique de l'Alliance Francaise	1/7-22/7
19.	Elly Heegaard	Nordisk lærerkursus i Askov ... Internationalt lærerkursus i gymnastik og boldspil, Ollerup	25/6-22/7
20.	Ane Christiansen	Vacation Courses for European and American Students. St. Clare's Hall, Oxford	30/7- 5/8
21.	Gudrun Krogh	Dansk-engelsk på Engelsholm ved Vejle	6/7-29/7
22.	Rita Lauridsen	»Undervisning av synsvaga elever«, Viggbyholmsskolan, Sverige	25/6- 2/7
23.	Lis Mogensen	Husgerning II (Århus)	26/6- 1/7
24.	Ellen Mulvad	Husgerning, Århus	26/6- 1/7
25.	Ib Nielsen	Keramikkursus i København ...	24/7- 4/8
26.	Bente Jegindø Norup	Nordisk kursus om: Børne- og ungdomslitteratur i Undervisningen. Bollnäs Folkhögskola, Sverige	27/7- 4/8
27.	Olav Poulsen	Feltbiologi på Bornholm	26/6- 1/7

Nr.	Navn	Kursus	Tidsrum
28.	Erik Rønnow	Regnskabsføring	26/6- 1/7
29.	Lisbeth Sand	Dansk-britisk sommerstævne...	30/7- 5/8
30.	Ulla H. Starup	Tysk kursus - Sonnenberg	30/7- 9/8
31.	Robert Timmermann	Kursus i filmkundskab	26/6- 8/7
32.	Inge Wriedt	Teachers' Refresher Course, The Swan School of English, Oxford	24/6-16/7

Studierejser til venskabsbyer.

Studierejse til Stavanger.

(Lærere H. Ehmsen og Ejler Gregersen).

Vi var blevet enige om at rejse i ugen 12. til 18. marts 1967. Afrejsen fandt sted søndag den 12. marts fra Ålborg. Flyveturen blev en dejlig oplevelse. På Sola flyveplads ventede vi på en eller anden fra skolevæsenet, som skulle hente os, men en misforståelse var skyld i, at ingen kom. Vi tog derfor bussen og kørte ind til Stavanger, hvor vi vidste, vi skulle indlogeres på Rex Hospits.

Mandag morgen blev vi afhentet af skoleinspektør Våland, og efter en kort orientering om undervisningsplaner og udbygningsplaner på skoledirektørens kontor kørte vi på rundtur til Kannikskolen og Tasta-skolen. Vi sluttede af på en helt ny skole, Revheim ungdomsskole, hvor vi bl. a. blev inviteret til middag i skolekøkkenet.

Tirsdag besøgte vi Augland specialskole, hvor vi overværede undervisningen af tunghøre børn. Vi var især meget overraskede over alle de tekniske raffinementer, skolen var udstyret med, og forbavsede over de resultater, der var opnået.

Om onsdagen var vi på Lindøy skolehjem, et hjem for adfærdsvanskelige drenge. Skolen ligger på en ø i Stavanger fjord, og vi skulle fragtes derover med rutebåd. Det var en meget stor oplevelse. Vi overværede bl. a. en sang- og musiktime; hvor var de glade og tilfredse over, at der var nogen, som tog sig af dem.

Om torsdagen var vi på heldagstur til Bakkebø; det var en både interessant og lærerig tur.

Fredagen tilbragte vi på Ramsvik specialskole, hvor vi overværede timer i klassen for adfærdsvanskelige drenge, og her viste vi film og lysbilleder fra Esbjerg for et par klasser.

Om lørdagen (første fridag i påskeferien) var vi først på torvebesøg, hvorefter vi drak kaffe på skoledirektørens kontor som afslutning på besøget.

Vi vil gerne sende Stavanger skolevæsen og specielt skoleinspektør Våland en tak for en dejlig uge, og samtidig sende Esbjerg skolevæsen og de bevilgende myndigheder en tak for turen.

Studierejse til Eskilstuna.

(Ved overlærer Bent Otto Jensen).

Inden mit besøg ved skolevæsenet i Eskilstuna havde jeg fået tilsendt en »timeplan«. Første punkt på programmet lød på »Pryo«. Det lykkedes mig ikke — hverken ved at søge i ordbøger eller ved at spørge

medrejsende i toget fra Helsingborg — at finde frem til betydningen af dette fremmede udtryk. Men i Eskilstuna havde man straks svaret rede: *Praktisk — Yrkes — Orientering*, altså erhvervspraktik. Betegnelsen forekommer eksempelvis i brochurer, som flere af byens store erhvervs-virksomheder lader tilgå folkeskolens ældste klasser. Eleverne i disse klasser kommer i løbet af skoleåret ud i 10 dages erhvervspraktik, Pryo. En gennemgang af denne side af orienteringen fik jeg på den ultra-moderne Stålforssskolan, hvor denne skoles yrkevalslærer samtidig gennemgik den erhvervs- og studievejledning, som finder sted fra 6. klassetrinet. Jeg bemærkede blandt andet den store grundighed, hvormed man gør opmærksom på valgmulighederne i 7., 8. og 9. klasserne. Dette studiemateriale, bl. a. arbejdshæfter for 6. og 7. klasserne samt de følgende »årskursus«, virker meget tiltalende. På samme skole havde jeg senere på dagen lejlighed til at fortælle og vise dias-billeder fra Danmark. Eleverne var meget spørgelystne, og vi havde det ganske »trevligt«. Her blev jeg for første gang under mit besøg gjort bekendt med svenske skolers kolossale opbud af A-V-hjælpemidler. I løbet af få øjeblikke var klasseværelset mørkelagt, apparat og lærred klargjort af skolens vagtmester, og forestillingen kunne begynde. Fra samme vagtmesters kontor foregår i øvrigt al udlevering af almindeligt skolemateriale, ligesom der forefindes duplikatorer og andre kontormaskiner.

Foruden at stifte bekendtskab med skolens erhvervsvejledning havde jeg ønsket at følge undervisningen i de manuelle fag. Det blev ikke blot drengenes traditionelle fagkreds, men besøget omfattede også tekstil-sløjd (håndarbejde), samt hemkundskab (husgerning). På Djurgårdsskolen begyndte jeg en af dagene i håndarbejdslokalet. Jeg kunne ikke andet end bemærke en vældig interesse for de mange forskellige gøremål. Der var mulighed for vævning, knipling, forarbejdning af »skræddersyet« tøj, samt de mere almindelige håndarbejdsyssler. Disse tilbud bliver ikke blot givet pigerne, men fra 5. klasse bytter piger og drenge fag i efterårs-semesteret, således at drengene får tekstil-sløjd og pigerne træsløjd. I 8. klasse kan drengene vælge faget, og jeg så bl. a. nogle farvestrålende »beats«-jakker, som afgjort ville få vore drenge til at blegne af misundelse. Disse jakker var »designed« og forarbejdet af drenge fra 8. skoleår.

Senere på dagen var jeg med i træ- og metalsløjdlokalerne. Ikke mindst i netop disse lokaler vil der kunne hentes megen inspiration for en hjemlig skolearkitekt såvel som for en ditto sløjdlærer. Praktisk indrettet med dejlige rummelige lokaler; lad mig antydningvis nævne, at der findes brusebad for læreren i tilknytning til et mindre lærerværelse.

På sløjdsalen fandtes det sædvanlige A-V-udstyr, bl. a. over-head-projektor, samt båndoptager. — En ting, som gjorde et vist indtryk på mig, var den venlige tone, der herskede mellem »hr. magister« og elever; de ydre rammer blev udnyttet på en fornuftig måde.

En formiddag om ugen mødtes skolernes yrkevalslærere til fællesmøde. Jeg var inviteret med til ugens møde, der blev afviklet på byens nyeste skole, Årbyskolen. Skolen, som ligger i et ganske nyt beboelseskvarter, var på det tidspunkt endnu ikke taget i brug til egentlig undervisning — men der var allerede placeret en yrkevalslærer på skolen. På mødet blev diskuteret fælles anliggender — og det aktuelle emne var

Pryo. I øvrigt blev skolen gennemgået i løbet af formiddagen — og igen var man ved at miste pusten — hvilket udstyr! Lad mig i stedet for opremsning nævne to iagttagelser: til det kommende elevråd var etableret et selvstændigt kontor — egen indgang og i øvrigt isoleret fra skolens forbindelsesveje. Jeg spurgte, om der blev kontortid i eller uden for lektionerne. Svaret lød: »Tiden vil vise, hvordan og hvorledes lokalerne skal benyttes«. En anden iagttagelse: Skoleoverstyrelsen havde foreslået 2 værkstedslokaler — og der er etableret et enkelt, udstyret med store drejebænke, automatisk fræser, smøregrav til olieskift og smøring af bilen etc., etc. — Hvorfor blev der nu ikke 2 lokaler med sådanne maskiner? Nej, ikke noget med anstrengt økonomi, forklaringen er at finde i den kendsgerning, at eleverne i meget stort tal vælger teoretiske fag i de ældste årgange, fag, der fører frem til gymnasiet. Nogle tal: af 1100 elever ønsker 900 teoretiske fag; på en skole er der 5 piger i husgerning (hemkundskab), på klassetrinet 8. klasse er der 120 piger. Problemet oplager naturligvis skolen, og en ændring af skole- og undervisningsplan er da også at vente. Blandt andet gav man flere steder udtryk for, at den nye ordning vil komme til at indeholde færre valgmuligheder.

En aften blev jeg inviteret med en af kollegerne hjem — og det blev måske en af besøgets bedste oplevelser. Her blev taget stilling til mange af de iagttagelser, som vi havde gjort i løbet af dagen. Igen bliver man forvissat om, at der er langt flere lighedspunkter mellem svenske og danske skoleforhold, end der er forskelligheder. Dog — der blev heldigvis også tid og lejlighed til at drøfte andet end lige netop spørgsmål vedrørende skole og undervisning.

Jeg ønsker at afslutte denne redegørelse med en stor tak til de bevilgende myndigheder — i Eskilstuna og her i byen — tak, fordi jeg fik muligheden for at se, hvordan arbejdet også kan gøres. Uden tvivl har vi meget at lære af vore svenske kolleger — både med hensyn til videreførelse af arbejdet — men også når det drejer sig om at undgå fejltagelser. Begge vurderinger må med i vor planlægning.

Studietur til Jyväskylä.

(Ved talekonsulent H. Maigaard-Hansen).

Den 25. november 1966 begav jeg mig af sted på studietur til Esbjergs finske venskabsby, Jyväskylä. Utraditionelt tog jeg med tog til Lübeck og sejlede derfra med en luksusliner til Helsingfors, hvorfra jeg tog flyveren til Jyväskylä. Jeg startede fra Esbjerg lørdag morgen og var fremme i Jyväskylä mandag eftermiddag, hvor jeg i lufthavnen blev modtaget af Jyväskyläs 2 kvindelige talepædagoger, fru Sonninen og fru Aaro. Jeg blev indlogeret på hotel Hospits. Allerede tirsdag morgen blev jeg afhentet af fru Sonninen, som kørte mig ud på en af byens nye skoler, hvor jeg så på taleundervisning. De to talepædagoger har hver ca. 300 elever i arbejde ad gangen. Det betyder, at hver elev kan modtage 3-4 minutters undervisning hver 3. uge. Til gengæld arbejder man kun med sprogfejl, slet ikke med stammere, hæshed, snøvl, ganespalte og lignende. Jeg havde også lejlighed til at være en dag sammen med fru Aaro, som underviste i byens indre skoler på samme vis som fru Sonninen. Fru Sonninen's mand er overlæge på det store central-

sygehus i Jyväskylä. Han har dér en klinik for øre- næse- og halspatienter. Ved denne klinik undervises for stammen, stemmelidelser, hæshed, snøvl og ganespalte, og med overlæge Sonninen som chef er der her lavet en klinik, hvor der er ansat psykologer og specialuddannede talepædagoger, der tager sig af de patienter, som af de praktiserende læger og skoler o. l. henvises til behandling dér. Herr Sonninen har uden for byen i forbindelse med et sanatorium en afdeling fortrinsvis for psykotiske børn. Også denne afdeling havde jeg lejlighed til at besøge. Flere af disse børn havde multi-handicaps. I gruppen på ca. 40 børn var der patienter med svære talevanskeligheder, hørenedsættelse, spastisk lammelse o. s. v. Døve- og tunghøreundervisningen var endnu ikke udbygget i Finland.

På initiativ og på bekostning af Finlands banker og sparekasser er der for 3 år siden ca. 18 km nordvest for Jyväskylä oprettet en kostafdeling for svært tunghøre børn med 18 elever. Også denne skole havde jeg lejlighed til at besøge, og jeg fik indtryk af, at man her søgte at arbejde efter helt moderne principper. Der findes en døveskole for debile og imbecile i Jyväskylä. Foreløbig er denne skole placeret i nogle gamle træbarakker i midten af byen, men Jyväskylä har stillet en grund til rådighed, og der vil i løbet af 1967-68 blive bygget en helt moderne skole til disse børn. Ved besøget på denne skole så jeg grupper af døve med svære intelligensdefekter blive undervist. Grupperne var efter danske forhold forholdsvis store nemlig på 12-14 i hver klasse. Også her fandt jeg multihandicappede elever, idet enkelte af eleverne foruden at være døve også var totalt blinde eller spastisk lammede. Skolen bar præg af, at der i lang tid ikke havde været nogen fornyelse i denne undervisning, men som nævnt vil der også inden for dette felt ske store ting i den nærmeste fremtid.

Ved Jyväskyläs universitet findes der et fakultet for specialundervisning. Dette fakultets leder, professor Niilo Mäki og hans kone, som er lektor ved fakultetet i logopædi, var så venlig at vise mig rundt på universitetet og på fakultetet. Jeg havde bl. a. lejlighed til at følge det første hold, som efter nyordningen uddannede sig til talepædagoger. Fru Mäki underviser spastisk lammede børnehvebørn. Også denne undervisning havde jeg lejlighed til at følge, og her var der mange gode ting at tage med hjem. Man har også en vis centralisering af spastikerundervisningen for Jyväskylä by og omegn. Denne undervisning praktiseres på en ny skole, hvor der i 2 lokaler er indrettet klasserum til spastisk lammede elever.

Jyväskyläs skoledirektør og viceskoledirektør var meget venlige med at vise rundt i byen og med at arrangere hele programmet for mig. Jeg var bl. a. ude at se både den nye og den gamle bydel. Især var jeg meget betaget af de nye bygningsværker, som Finlands og Jyväskyläs meget berømte arkitekt, Alvar Aalto, har ladet opføre. Bygningerne er opdelt med højhuse i baggrunden derefter karreer og til sidst rækkehuse, der grænser op til de store plæner, som går helt ned til søerne. Aalto har også sat sit præg på flere andre større bygningsværker.

Besøget i Jyväskylä var en meget stor oplevelse, som jeg kan anbefale alle kolleger at søge. Jeg vil gerne til slut takke de myndigheder, som gjorde denne studierejse mulig.

Elever.

Skolesøgende og undervisningspligtige børn i Esbjerg.

1. september 1966 (folketal ^{31/12-66} : 55.680)	Fra Esbjerg kommune									Fra andre kommuner		I alt
	Under undervisningspligtig alder			I undervisningspligtig alder			Over undervisningspligtig alder			Drg.	Piger	
	Drg.	Piger	I alt	Drg.	Piger	I alt	Drg.	Piger	I alt			
Kommunens skoler:												
Boldesager	75	65	140	379	389	768	104	144	248	4	3	1163
Danmarksgade	20	19	39	208	197	405	85	115	200	29	29	702
Gammelby	63	54	117	378	367	745	104	96	200			1062
Grådyb	73	46	119	367	356	723	93	94	187	18	9	1056
Jerne	57	62	119	477	437	914	105	99	204	14	14	1265
Præstegård	53	50	103	146	136	282				8	3	396
Rørkjær	69	51	120	357	374	731	49	56	105	5	6	967
Spangsbjerg	77	71	148	401	373	774	74	66	140	1		1063
Stormgade	48	43	91	246	235	481	71	78	149	5	7	733
Vestre	29	32	61	163	158	321	36	48	84	10	2	478
Østre	31	29	60	150	161	311	47	54	101	17	22	511
Rendbjergghjemmet				4	1	5	1	1	2			7
Veldbæk				22	18	40						40
	595	522	1117	3298	3202	6500	769	851	1620	111	95	9443
Esbjerg statsskole m. gymnasiet:												
				1	2	3	144	131	275	106	98	482
Private skoler:												
Esbjerg realskole	15	8	23	48	44	92	15	21	36	42	30	223
Sct. Nicolai skole		1	1	3	6	9				8	4	22
Tilsammen ...	15	9	24	51	50	101	15	21	36	50	34	245
Samlet elevtal ...	610	531	1141	3350	3254	6604	928	1003	1931	267	132	10170
Underviste i hjemmet ...												
Uden undervisning på grund af vedvarende sygdom				13	7	20	9	9	18	24	17	79
På åndssvageanstalt eller eksternatskole				4	3	7	1	2	3			10
På blinde- eller døveinstituttet												
I andre kommuners skoler												
Endnu ikke tilmeldte ...												
Tilsammen ...				17	10	27	10	11	21	24	17	89
Tal undervisningspligtige børn i Esbjerg												
				3367	3264	6631						

De undervisningspligtige børn i Esbjerg udgjorde 11,91 pct. af byens indbyggertal. Samtlige elever i kommunens skoler udgjorde 16,96 pct. af byens indbyggertal.

Klassetrin	Bold.ager skole		Danm.g. skole		Gaml.by skole		Grådyb skolen		Jerne skole		Præsteg. skolen		Rørkjær skole	
	Kl.	Elev.	Kl.	Elev.	Kl.	Elev.	Kl.	Elev.	Kl.	Elev.	Kl.	Elev.	Kl.	Elev.
Børnehaveklasse	6	138	2	34	4	83	4	83	5	119	4	87	4	9
1. grundskoleklasse	4	106	2	39	4	98	4	78	5	124	5	92	4	9
2. »	5	123	2	36	4	90	5	102	6	129	3	72	4	7
3. »	5	118	2	33	5	94	5	101	7	133	2	47	4	8
4. »	5	106	2	38	4	87	4	90	6	125	2	51	4	7
5. »	4	94	4	78	5	122	5	102	6	135	1	24	4	9
6A klasse	1	28	1	25	3	61			2	50	1	21		
6B »	1	29	1	26	2	57			2	60				
6C »	2	42	2	37			5	98					4	9
7A »	2	39	2	37	3	60	1	20	2	50				
7B »	2	45	1	27	1	28	1	28	2	46				
7C »	1	24			1	23	3	56	2	47			4	8
8. »	3	65	2	44	3	66	3	65	3	71			3	6
9. »	3	44	2	33	3	53	2	38	3	47			2	3
10. »	1	22												
1. real »	2	50	2	44	2	51	2	50	2	43			2	4
2. real »	2	38	2	48	1	28	2	40	2	39			1	2
3. real »	2	25	1	19	2	29	2	39	2	32			2	2
Aftenreal			3	54										
Hjælpeklasse							6	60	2	16			6	4
Tunghøreklasse			3	12										
Læseklasse	2	15	2	18	3	24					1	5		
Observationskoloni														
Spastikerklasse											3	14		
Taleklasse	1	7												
Svagsynsklasse											1	2		
I alt	54	1158	38	682	50	1054	54	1050	59	1266	23	415	48	95

Optælling efter skoleafdelinger	Klasser	Elever	Elever pr. klasse
Børnehaveklasser	42	918	21,85
1.-7. klasser	292	6198	20,88
8.-10. klasser	48	924	19,25
Realafdelingen	51	1034	20,28
Hjælpeklasser	19	165	8,68
Tunghøreklasser	3	12	4,00
Læseklasser	14	113	8,07
Observationskoloni	1	9	9,00
Spastikerklasse	3	14	4,67
Taleklasse	1	7	7,00
Svagsynsklasse	1	2	2,00
I alt	475	9396	19,78

1. december 1966

Spangsb. skolen		Stormg. skole		Vestre skole		Østre skole		Veldbæk skole		Rendbj.-hjemmet		I alt		
Kl.	Elev.	Kl.	Elev.	Kl.	Elev.	Kl.	Elev.	Kl.	Elev.	Kl.	Elev.	Klasser	Elev	Elev pr. kl.
6	127	3	64	2	41	2	46					42	918	21,85
4	103	2	51	2	33	2	39	1	6			39	864	22,15
6	120	3	63	2	35	1	23	1	10			42	882	21,00
5	124	4	59	2	40	2	37	1	8			44	882	20,05
5	102	3	61	3	52	3	48	1	9			42	848	20,19
5	106	4	75	2	33	2	35	1	5			43	908	21,12
1	27	1	25			1	16					11	253	23,00
1	32	1	20									8	224	28,00
2	49	2	32	3	44	1	20					21	413	19,67
		2	39			1	27					13	272	20,92
		2	45	2	43	1	22					12	284	23,67
4	88			1	23	1	20					17	368	21,65
2	40	2	46	2	31	2	42					25	537	21,48
2	27	2	32	1	19	1	19					21	345	16,43
		1	20									2	42	21,00
2	49	1	25	1	19	2	39					18	411	22,83
1	25	1	27	1	19	1	22					14	310	22,14
1	19	1	20	1	14	2	34					16	259	16,19
		3	26			2	15					3	54	18,00
												19	165	8,68
												3	12	4,00
3	25			3	26							14	113	8,07
										1	9	1	9	9,00
												3	14	4,67
												1	7	7,00
												1	2	2,00
50	1063	38	730	28	472	27	504	5	38	1	9	475	9396	

Samtlige forsømmelser i skoleåret 1966—67.

Skole	Forsømmelser i % af de skolepligtige dage				Ikendte bøder for forsømmelser uden grund kr.	Indkaldelser	Advarsler
	Sygdom	Anden lovlig grund	Uden lovlig grund	I alt			
Boldesager	3,16	0,49	0,04	3,69	18,00	3	5
Danmarksgade	3,41	0,39	0,04	3,84	4,00	2	3
Gammelby	2,74	0,47	0,03	3,24	0,00	0	11
Grådyb	2,91	0,34	0,06	3,31	0,00	0	11
Jerne	2,62	0,58	0,04	3,24	28,00	2	8
Præstegård	2,85	0,27	0,09	3,21	0,00	0	5
Rørkjær	2,55	0,35	0,03	2,93	0,00	1	7
Spangsbjerg	2,82	0,53	0,02	3,37	0,00	0	6
Stormgade	3,30	0,48	0,02	3,80	0,00	0	1
Vestre	2,69	0,40	0,02	3,11	10,00	1	4
Østre	2,89	0,23	0,02	3,14	0,00	1	2
Veldbæk	1,96	0,24	0,00	2,20	0,00	0	0
Gns. for alle skoler	2,83	0,40	0,03	3,26	60,00	10	63

Elevunderstøttelser.

Vedrørende uddeling af stipendier med tilskud fra »Ungdommens uddannelsesfond« til fortsat skolegang udover den undervisningspligtige alder i skoleåret 1966-67.

Klassetrin	I alt ansøgninger	Afslag	Bevillinger	I alt udbetalt
8. klasser	185	91	94	55.300,00 kr.
9. klasser	103	51	52	30.400,00 —
10. klasser	16	10	6	3.500,00 —
1. realklasser	74	43	31	18.300,00 —
2. realklasser	69	41	28	16.400,00 —
3. realklasser	51	24	27	15.700,00 —
Realkursus	11	4	7	3.800,00 —
I alt	509	264	245	143.400,00 kr.

Ungdommens uddannelsesfond ydede refusion med 100.440,00 kr., således at kommunens nettoudgift beløb sig til 42.960,00 kr.

Undervisning.

Skriftlig årsprøve, omfattende 3., 4., 6. og 8. klasse samt 1. realklasse, afholdtes i dagene 14., 15. og 16. juni 1967.

I dansk afholdtes prøve i diktat (kombineret tekst- og orddiktat) på alle de nævnte klassetrin. Billedstil forelå i to udgaver: ét sæt til 3. og 4. klasse, hvor disciplinen ikke er obligatorisk, og ét sæt til 6. og 8. klasse, hvor billedstil indgik blandt valgmulighederne. Fristil indgik blandt valgmulighederne i 6., 8. og 1. realklasse. Referatstil indgik som valgmulighed for den enkelte elev i 8. klasse og i 1. realklasse.

I regning blev der afholdt prøver i såvel talbehandling som problemregning på alle de nævnte klassetrin (i 1. realklasse dog kun i problemregning).

I matematik afholdtes prøve i 1. realklasse. Til 2. realklasse var udarbejdet prøvesæt i skriftlig engelsk. Prøven heri var dog ikke obligatorisk.

Opgaverne udarbejdes af et af skoledirektøren beskikket udvalg, som også udarbejder retningslinjer for opgavernes bedømmelse. Når læreren har rettet opgaverne, sendes de med eleverne hjem til underskrift. I diktat anføres fejlantal og i andre discipliner det opnåede pointstal i forhold til det maksimalt opnåelige, f. eks.: »64 points af 75 mulige«. Disse talmæssige oplysninger kan noteres på de dertil indrettede sider bag i elevernes meddelelsesbøger og kan evt. senere omsættes til en standpunktsbedømmelse.

På grundlag af samlede opgørelser over alle resultaterne i diktat, talbehandling, problemregning og skriftlig engelsk er udarbejdet standardiseringer, således at opgaverne i fremtiden vil kunne anvendes som standpunktsprøver i slutningen af skoleåret.

Kunst i skolegården

*Møde mellem
Esbjerg og
Sukkertoppen*

Vejledende prøver for alle elever i 5. og 7. klasse blev afholdt i slutningen af november og februar.

Prøverne i 5. klasse omfattede orddiktat, tekstdiktat, 2 læseprøver, omsætning, talopgaver og 2 sæt problemregningsopgaver.

Prøverne i 7. klasse omfattede diktat, billedstil, læseprøve og 2 sæt problemregningsopgaver. Det anvendte prøvemateriale er udarbejdet på grundlag af en forudgående »prøvekørsel« ved andre skolevæsener.

For samtlige prøver med undtagelse af billedstil udarbejdes en standardisering.

Til billedstil udarbejdes til hver skole en »modelsamling« med 11 typiske besvarelser, omfattende fem forskellige niveauer.

Optagelsesprøven til 1. realklasse blev afholdt den 13. og 14. april. Prøven omfattede orddiktat, læseprøve, fristil, problemregning og mundtlig engelsk.

Til prøven var tilmeldt 37 elever, heraf var 23 betegnet som »måske egnede« og 12 som »ikke egnede«. 35 elever deltog i prøven. Af disse bestod 4 elever.

2-årigt realkursus. Siden 1962 har der i tilknytning til skolevæsenet været etableret et 2-årigt realkursus. Undervisningen, der har været placeret på Danmarksgades skole, har omfattet 30 ugentlige lektioner, fordelt mellem kl. 17 og kl. 22 på ugens fem første hverdage.

I skoleåret 1966-67 var der 40 elever i to 1. kursusklasser og 15 elever i én 2. kursusklasse.

Statskontrolleret prøve efter 9. klasse 1967.

Skole	Antal klasser	Samlet elevtal:			Heraf til prøve
		Dreng	Piger	I alt	
Boldesager	3	16	28	44	44
Danmarksgade	2	14	18	32	30
Gammelby	3	29	22	51	49
Grådyb	2	18	20	38	37
Jerne	3	25	22	47	47
Rørkjær	2	14	17	31	31
Spangsbjerg	2	14	12	26	26
Stormgade	2	14	18	32	31
Vestre	1	10	8	18	18
Østre	1	5	14	19	19
I alt ...	21	159	179	338	332

Statskontrolleret prøve efter 10. klasse 1967.

Skole	Antal klasser	Samlet elevtal			Heraf til prøve
		Dreng	Piger	I alt	
Boldesager	1	4	16	20	18
Stormgade	1	8	12	20	20
I alt ...	2	12	28	40	38

Grønlands skoledirektør inspicerer.

Realeksamen 1967.

Skole	Klasse	Indstillet til eksamen:			Heraf bestod
		Drenge	Piger	I alt	
Boldesager	2	11	14	25	25
Danmarksgade	1	5	14	19	19
Gammelby	2	15	14	29	29
Grådyb	2	12	27	39	39
Jerne	2	16	16	32	31
Rørkjær	2	11	16	27	27
Spangsbjerg	1	10	9	19	19
Stormgade	1	13	7	20	20
Vestre	1	5	9	14	14
Østre	2	14	20	34	34
I alt ...	16	112	146	258	257

Skolebibliotekerne.

(Ved skolebiblioteksinspektør M. Kruse Hansen).

Skolebiblioteksudvalgets sammensætning er uforandret:

- Borgmester Henning Rasmussen (valgt af byrådet).
- Skoleinspektør Ahlmann Nielsen (valgt af byrådet).
- Viceinspektør Niels Nøhr (valgt af fælleslærerrådet).
- Skoleinspektør Henning Hjuler (valgt af skoleinspektørerne).
- Skolebibliotekar Gerda Løkkegård (valgt af skolebibliotekarerne).
- Skolebibliotekar E. B. Poulsen (valgt af skolebibliotekarerne).
- Skoledirektør N. P. Andersen (formand).

Overbibliotekar I. Vig Jensen.
 Ledende børnebibliotekar Minna Svensson.
 Skolebiblioteksinspektør M. Kruse Hansen (sekretær).

Skolebiblioteksudvalget har afholdt 4 møder, hvor følgende emner blev behandlet: Danmarks Skolebiblioteksforenings årsmøde i Esbjerg. — Planlægning af Børnebogsugens forløb. — Gennemgang af undervisningsministeriets vejledning for skolebiblioteker. — Bogvalgsmødernes placering i timeplanerne. — Forelæggelse af skolebibliotekernes budget. — Hvordan får vi skolebibliotekernes aktivitet inkorporeret i undervisningstiden? — Omnormering af skolebibliotekskonsulentembedet til et skolebiblioteksinspektørembede.

Skolebibliotekernes personale pr. 31. marts 1967:

Boldesager skole:	Skolebibliotekar Ingolf Mortensen. Ass. skolebibliotekar Tage Christensen.
Danmarksgades skole:	Skolebibliotekar Hans A. V. Schnell. Ass. skolebibliotekar A. Sonnichsen.
Gammelby skole:	Skolebibliotekar Jens Lambertsen. Ass. skolebibliotekar Herluf Nielsen.
Grådybskolen:	Skolebiblioteksinspektør M. Kruse Hansen. Ass. skolebibliotekar Ellen S. Nielsen. Ass. skolebibliotekar Duval Christensen.
Jerne skole:	Skolebibliotekar E. B. Poulsen. Ass. skolebibliotekar Grethe Knudsen. Ass. skolebibliotekar P. Daugård.
Præstegårdsskolen:	Skolebibliotekar K. Bang Mikkelsen.
Rørkjær skole:	Skolebibliotekar Ulla Vorm. Ass. skolebibliotekar Harry Ehmsen.
Spangsbjergskolen:	Skolebibliotekar Arne Helge Jakobsen. Ass. skolebibliotekar Vibeke Kodal (tiltrådt 1/10 1966).
Stormgades skole:	Skolebibliotekar H. P. Hansen (tiltrådt 1/8 1966). Ass. skolebibliotekar Selmer Krogh.
Veldbæk skole:	Førstelærer Axel Knudsen.
Vestre skole:	Skolebibliotekar Niels Jørn Svane. Ass. skolebibliotekar Rasmus Bebe.
Østre skole:	Skolebibliotekar Gerda Løkkegård. Ass. skolebibliotekar Johan I. Nielsen.

I september 1966 kom den længe ventede vejledning for skolebibliotekernes indretning og virksomhed og hermed forelå mulighed for at foretage en vurdering af skolebibliotekernes bogmasse — det skal dog bemærkes, at de i vejledningen angivne normer er absolutte minimumskrav — og personlig har man vel lov til at vurdere, at det ikke vil vare ret længe, før normerne er forældede, når man tager i betragtning den voldsomme udvikling, skolebibliotekerne står i.

Udlånsbibliotekernes bindtal ligger en del over ministeriets normer. Dette må ses på baggrund af den meget store udlånsvirksomhed, der har gjort sig gældende for Esbjerg skolebibliotekers vedkommende gennem de senere år.

Håndbogssamlingernes samlede bindtal ligger derimod noget under normerne. De nyere skoler er navnlig med til at tegne dette billede. I det kommende budgetår må denne skævhed rettes op.

Klassehåndbibliotekerne er nu udbygget for 4.-10. skoleår. For 4. og 5. skoleår udsendes samlingerne ved det nye skoleårs begyndelse. Et nedsat udvalg har udarbejdet arbejdsopgaver til eleverne i 4. og 5. kl. Opgaverne vil blive gennemprøvet i nogle klasser før den endelige trykning.

De mere »interne« *afdelinger*: lærer- og fagbiblioteker og classesæt-samlinger tegner et noget broget billede, så en vurdering af disse må nok vente et par år, når der er foretaget en gennemgribende kassation og en ajour-føring.

I den *kommunale fællessamling* har man fortsat udbygningen af klassebiblioteker for 4.-10. skoleår. Men der er lang vej igen — behovet er stort og stadigt voksende. Med hensyn til indkøb af classesæt foregår der et nøje samarbejde med »Sydvestjyllands fælleskommunale Samling«.

I *bogudvalget*, der jo er højeste ansvarlige myndighed med hensyn til anskaffelse af bøger til alle skolebibliotekernes afdelinger, har der været afholdt 9 møder — alle liggende om aftenen. Fra næste skoleårs begyndelse henlægges møderne til skoletiden.

En ny form for statistik over skolebibliotekernes virksomhed gør det på visse områder vanskeligt at sammenligne direkte med sidste års tal.

Læsestuebesøgene — en del af skolebibliotekernes fritidsaktiviteter — viser en stadig faldende tendens, en tilbagegang på 10,7 %. Eleverne foretrækker at tage bogmaterialet med hjem i stedet for at sidde og arbejde på læsestuen efter skoletid, og det er der vel ikke noget at sige til! Derimod ville benyttelsen af læsestuen i undervisningstiden — hvis man havde statistisk materiale herfor — vise en ganske anden progressiv udvikling på de — desværre alt for få — skoler, hvor læsestuen i størstedelen af undervisningstiden er frigjort for undervisningstimer.

Skolebibliotekernes træk på *fællessamlinger* og *Centralbibliotek* omfatter flere kategorier: klassebiblioteker (4.-10. skoleår), emnebiblioteker, classesæt og enkelte bøger (heraf flere fra Statsbibliotek og Statens pædagogiske Studiesamling). Antal sæt, som allerede sidste år viste en pæn stigning, er nu steget med 22,4 %. Enkelte bøger — sidste år en stigning på 46,9 % — er steget yderligere med 31,3 %!

Klassebibliotekerne — dækkende 1.-3. skoleår og sammensat af det enkelte skolebiblioteks egen bogbestand viser en stigning for antal sæt på 27,9 % (sidste år: forøgelse på 18,1 %. Bindtallet: + 20,0 %).

Trods den betydelige stigning i skolebibliotekernes pædagogiske aktivitet, som vel egentlig skulle medføre en nedgang i skolebibliotekernes samlede udlånstal (det skal bemærkes, at der i disse tal også skjuler sig en ikke uvæsentlig pædagogisk aktivitet), viser disse en stigning på over 6 % (tallet kan ikke direkte sammenlignes med sidste år). 194.491 bind udlånt! Hertil kommer klassebibliotekernes udlån af 83.727 bøger.

Den tredje *børnebogsuge* satte også sit præg på skolebibliotekernes virksomhed. Hovedvægten af arrangementer var selvfølgelig lagt på børnebiblioteket, men på de enkelte skoler udløste det centralt fremstillede arbejdsmateriale en vældig aktivitet. Desuden havde vi lokalt

udarbejdet konkurrencestof for de større elever. Den efterhånden obligatoriske formningskonkurrence gav ualmindeligt fine resultater. En fornemmelse: aktiviteten mere i de enkelte klasser end i skolebibliotekernes udlånsafdelinger — og det må vel siges at være et godt resultat.

I den forløbne periode har der været afholdt en del møder med skolebibliotekarerne, hvor navnlig vejledningen for skolebiblioteker er blevet gennemgået og gennemdrøftet!

Samarbejdet med børnebiblioteket har som sædvanlig været fortrinligt.

Skolebibliotekernes virksomhed i tiden 1. april 1966 til 31. marts 1967.

	Læse- stue	Antal lånere	Fællessamlinger Centralbibliotek			Egen bogbestand				Samlet udlån	Klasse udlån
			Sæt	Antal bind	Enkelte bøger	Klassebibl.		Udlån			
						Sæt	Antal bind	Fag- litt.	Skøn- litt.		
oldesager skole ...	1.250	476	100	2.064		31	457	2.500	10.878	15.899	5.200
anmarksg. skole ...	1.325	510	90	1.939	74	19	371	1.857	4.291	8.532	2.470
ammelby skole ...	903	513	106	2.228	38	43	1.014	4.352	15.656	23.288	7.362
rådybskolen	1.783	781	232	4.270	1.166	116	2.030	5.355	17.896	30.717	21.156
rne skole	1.485	600	233	3.562	351	82	1.850	5.940	20.361	32.064	16.318
æstegårdssk. ...	518	132	10	270	30	23	629	742	4.599	6.270	5.656
ørkjær skole	921	516	58	944	39	45	1.088	2.700	8.609	13.380	8.227
angsbjergskolen ...	1.064	500	149	3.560	447	52	1.518	4.402	14.812	24.739	6.200
ormgades skole ...	366	280	53	1.090	108	32	954	974	5.381	8.507	3.846
eldbæk skole		38						732	2.719	3.451	
estre skole	971	275	109	2.304	49	22	473	2.082	6.404	11.312	2.572
tre skole	448	380	78	1.573	416	35	980	1.937	11.426	16.332	4.720
I alt	11.034	5.001	1.218	23.804	2.718	500	11.364	33.573	123.032	194.491	83.727

Bogbestanden pr. 31. marts 1967.

Skole		Fag- litt.	Skøn. litt.	Udlån i alt	Håndb. i alt	I alt	Til- vækst	Af- gang	Klassesæt		Lærer- bibl.
									Sæt	Bind	
Boldesager	Udlån	1.754	3.263	5.017	1.351		504	690	188	4.023	250
	Læsesal	1.051	300								
	I alt	2.805	3.563								
Danmarks- gade	Udlån	1.755	3.003	4.758	1.488		487	265	104	2.080	320
	Læsesal	1.174	314								
	I alt	2.929	3.317								
Gammelby	Udlån	1.734	3.749	5.483	1.322		722	337	186	3.842	665
	Læsesal	1.055	267								
	I alt	2.789	4.016								
Grådyb	Udlån	2.162	5.601	7.763	1.332		733	810	89	1.975	675
	Læsesal	1.076	256								
	I alt	3.238	5.857								
Jerne	Udlån	1.922	4.699	6.621	1.436		1.008	410	154	4.109	1.520
	Læsesal	1.134	302								
	I alt	3.056	5.001								
Præstegård	Udlån	508	2.425	2.933	508		1.078	0	37	1.110	36
	Læsesal	330	178								
	I alt	838	2.603								
Rørkjær	Udlån	1.791	3.359	5.150	1.538		538	409	152	3.400	665
	Læsesal	1.238	300								
	I alt	3.029	3.659								
Spangsbjerg	Udlån	1.655	4.042	5.697	1.087		568	195	208	4.743	120
	Læsesal	852	235								
	I alt	2.507	4.277								
Stormgade	Udlån	1.806	3.681	5.487	1.733		442	570	80	2.000	347
	Læsesal	1.283	450								
	I alt	3.089	4.131								
Veldbæk	Udlån	447	860	1.307	492		112	155	0	0	0
	Læsesal	469	23								
	I alt	916	883								
Vestre	Udlån	1.656	2.594	4.250	1.385		445	337	41	732	196
	Læsesal	1.096	289								
	I alt	2.752	2.883								
Østre	Udlån	1.691	2.724	4.415	1.369		398	437	68	700	340
	Læsesal	1.094	275								
	I alt	2.785	2.999								
Fællessamling Klassehåndbibl.	Samlet	30.733	43.189	58.881	15.041	73.922	8.062	5.009	1.307	28.714	5.134
							2.158	123	688	20.013	
							835	66	208	4.736	

Grønlænderbørn.

Rapport vedrørende skolebørns ophold i Esbjerg sommeren 1966.

(Ved lærerinde Grethe Sørensen).

I foråret 1966 blev det fra skoledirektionens side bestemt, at Sukkertoppens skole måtte få frirejser til Danmark for to kommende 6. klasser. Det blev bestemt, at det skulle være 6b og 6bx, der skulle af sted — i alt 33 børn (17 piger og 16 drenge).

Der blev straks telegraferet til Sukkertoppens venskabsby Esbjerg for at høre, om skolevæsenet var interesseret i at tage imod børnene og skaffe plejehjem til dem. Der kom telegram fra skoledirektør N. P. Andersen, hvori der stod, at vi var velkomne.

Fendrik Heilmann blev valgt til rejseledsager, og undertegnede blev rejseleder.

Forud for turen fik børnene en grundig undervisning i færdselslære (3 × 2 timer), da jeg syntes, børnene skulle have kendskab til de vigtigste færdselsregler, før de skulle ud i den københavnske trafik. Materialerne hertil fik vi fra »Rådet for større færdselssikkerhed«.

Først i juli måned var børnene til lægeundersøgelse. Her viste det sig, at en af pigerne havde fnat; men da der var ca. 14 dage til afrejsen, blev hun helbredt for dette inden.

Forældrene blev indkaldt til møde en ugestid før børnenes afrejse. Forældrene mødte talrigt op, og de var meget interesseret i at høre om det kommende ophold i Danmark. Der var bagefter lejlighed til at stille spørgsmål, og der var mange forældre, der benyttede sig af dette. Det blev bestemt, at børnene skulle have mindst 75 kr. med hver til lomme penge i de tre måneder.

Dagen før afrejsen var der kuffertindlevering om formiddagen. Kufferterne blev efterset. Der var en enkelt, der manglede nattøj. Hun blev forsynet med dette, da vi kom til Danmark. 11 af børnene havde intet ekstra fodtøj. De fik et par gummisko hver.

Børnene mødte på skolen aftenen før afrejsedatoen. Her fik de besked på, hvornår de skulle møde dagen efter. Børnene blev delt i to hold, da vi ikke kunne være i én helikopter.

Afrejsedagen den 13. juli oprandt med strålende sol. Børnene mødte præcis, lidt beklemte over den store tur, der lå foran dem. Helikopterne startede ligeledes præcis, og ved middagstid var hele holdet samlet på hotellet i Sdr. Strømfjord. Vi fik straks at vide, at turen ikke kunne fortsætte før næste dag. Men det gav intet skår i glæden, tværtimod. Børnene var lykkelige over at få lov til at sove på hotellet en enkelt nat. Der var også mange nye og spændende ting, de her skulle opleve for første gang. De var meget begejstrede for fjernsynet, som de fik lov at se om aftenen.

Om aftenen, da børnene var kommet i seng, begyndte de at føle sig lidt ensomme, men det kom de hurtigt over: de krøb sammen i sengene, og snart sov de, mættet med dagens mange indtryk.

Næste formiddag travede vi rundt i hotellets omegn, og kl. 15,30 tog vi plads i en DC7. Det blev en meget lang tur, når vi lægger de fire timers tidsforskel til, for først kl. 2,30 ankom vi til Kastrup. Her ventede en bus på os, og i den kørte vi gennem København til Nørreport, hvor vi

skulle bo på ungdomshotellet. Det var ikke mange timers søvn, vi fik den nat, for vi skulle allerede op næste morgen kl. 8. Straks efter morgenmaden startede vi på en tur ud i byen. Da de fleste af børnene skulle købe badedragter, gik vi til Daells Varehus for at få dette overstået. Herfra gik vi til Christiansborg Slot, hvor vi så det ridende politis stalde. Det var første gang, børnene stiftede bekendtskab med heste. De fleste af dem fik en ridetur, og de var meget begejstrede. Efter besøget i stalderne gik vi til Tivoli, hvor vi var det meste af eftermiddagen. Børnene havde hjemmefra ytret ønske om at måtte komme i Tivoli. Og det var faktisk derfor, vi gjorde ophold i København. På tilbagevejen i oktober ville Tivoli jo være lukket. Næste morgen startede vi rejsen videre. Denne dag blev også en stor oplevelse med rejsen tværs over Danmark.

Vi ankom til Rendbjergghjemmet ved Gråsten sent på eftermiddagen den 16. juli. Her skulle vi være den næste uge, og det var et herligt sted for børnene. De havde 5 tdr. land at tumle sig på. På dette areal fandtes en fodboldbane, en håndboldbane, en legeplads, en dejlig stor have med en bunke blomster, en strandbred og et stort areal, der lå udyrket hen. Så børnene kunne rigtig gå på opdagelse. Vi sov på selve Rendbjergghjemmet, og vi spiste på Esbjerg kommunes feriehjem, der lå ca. 5 minutters gang herfra. I den uge, vi var her, foretog vi små udflugter. En dag var vi på skovtur, og en anden dag til ringriderfest i Gråsten. En del af børnene havde fået hoste, og nogle havde fået knopper, så en dag var de alle til lægeundersøgelse. Her viste det sig, at to af børnene havde fnat. De andre knoptilfælde skyldtes kostforandringen. — Ellers gik dagene på Rendbjergghjemmet med leg, boldspil og badning. Børnene var meget glade for at gå i vandet, så det gjorde vi 2-3 gange om dagen. Børnene holdt også meget af blot at gå rundt på opdagelse. De kom slæbende med blomster og dyr for at få forklaring på, hvad alt det forskellige var for noget. De begyndte at presse sommerfugle, men da måtte de have at vide, at det kun var blomster, man presser. Den sidste aften, vi var på feriekolonien, blev der holdt en afskedsfest for os. Børnene sang grønlandske sange, og som tak fik vi chokolade og lagkage. Denne aften tog vi også afsked med Fendrik Heilmann, der skulle tilbage til Grønland.

Fredag den 22. juli rejste vi fra Rendbjerg til Esbjerg. Børnene var meget beklemt over at skulle møde deres plejeforældre. Disse ventede på os i ventesalen på Esbjerg banegård. Birgit Andersen fra skolevæsenets kontor stod for uddelingen, og kort efter ankomsten var børnene fordelt, d. v. s. fire af børnene blev ikke afhentet. De skulle tilbringe nogen tid på en feriekoloni på Fanø, da deres plejeforældre ikke var kommet fra ferie.

I løbet af de første 14 dage var jeg rundt at besøge alle børnene. De trivedes alle godt, men mange af dem turde endnu ikke sige noget på dansk. Birgit Andersen havde imidlertid gjort et stort forarbejde, og plejeforældrene havde fået at vide, at der sikkert ville gå et stykke tid, før børnene »tøede op«, så det tog de heldigvis meget roligt. Ligeledes havde hjemmene fået at vide, at børnene var meget bange for hunde, så den dag, børnene ankom, var alle hunde spærret inde. Da der var gået ca 3 uger, viste det sig desværre, at der var en pige, som ikke kunne falde til. Det gik helt skævt, men efter at hun havde fået et nyt pleje-

hjem, gik det meget fint. Alle plejehjemmene var i år blevet undersøgt, og Birgit Andersen havde ud fra skolens udtalelser om børnene passet plejehjem og plejebarn sammen, og bortset fra det ene tilfælde fik det meget fint. Det sted, hvor jeg selv boede, var der telefon, og jeg havde fast telefontid hver morgen, så hvis der pludselig skulle opstå problemer i hjemmene, kunne plejeforældrene hurtigt komme i kontakt med mig. Denne telefonforbindelse har hjemmene benyttet sig meget af. Heldigvis ikke kun når der var problemer, men simpelthen for blot at sludre lidt om børnene. Både børnene og plejeforældrene har været meget glade, når jeg er kommet for at besøge dem, og jeg er overalt blevet mødt med stor gæstfrihed. De fleste boede i selve Esbjerg, men nogle var placeret ret langt fra Esbjerg, for eksempel boede en dreng i Askov, 45 km fra Esbjerg.

Lørdag den 3. september arrangerede foreningen »Sukkertoppens Venner« en udflugt for alle grønlænderbørnene, deres plejesøskende og -forældre til Endrupholm, en herregård, der ligger 20 km fra Esbjerg. Transporten hertil foregik i privatbiler. Formanden, fru Anderskov, havde gjort et meget stort arbejde ved tilrettelæggelsen af denne udflugt. De ca. 100 børn, der var samlet, fik gratis sodavand og kager, og de voksne kunne købe kaffe. Grønlænderbørnene underholdt med forskellige grønlandske sange, som de først fortalte om på dansk. Hele eftermiddagen var der arrangeret konkurrencer og lege, og børnene fik en bunke præmier. Til slut fik alle grønlænderbørnene en gave af foreningen.

Torsdag den 22. september blev der på Stormgades skole i Esbjerg holdt forældremøde for alle plejeforældrene. Efter kaffebordet holdt jeg et lysbilledforedrag om Sukkertoppen, og derefter var der lejlighed til at stille spørgsmål. Forældrene udtalte her, at de gerne ville have set lysbillederne på et lidt tidligere tidspunkt, da de så i begyndelsen havde haft noget at tale med børnene om.

6b har det sidste år korresponderet med en klasse fra Nors central-skole ved Thisted. Denne klasse sendte en invitation til os til at komme at besøge dem. Vi tog mod invitationen og tog til Nors lørdag den 24. september. Vi var så heldige at få fribilletter fra Statsbanerne til denne tur, så turen kom ikke til at koste os noget. I Thisted holdt skolebussen og kørte os ud til centralskolen, hvor der var arrangeret fodboldkamp mellem drengene og rundboldkamp mellem pigerne. Om eftermiddagen blev vi kørt rundt i omegnen dels af skolebussen og dels af private biler. Vi var blandt andet inde på en meget stor proprietærgård. Om aftenen var der arrangeret fest for os. Børnene optrådte for hinanden, og jeg viste lysbilleder fra Sukkertoppen. Søndagen tilbragte børnene i de private hjem, hvor de havde overnattet. Efter endnu en fodboldkamp søndag eftermiddag gik turen igen hjem til Esbjerg. Desværre viste det sig, at to af pigerne, der havde boet i det samme hjem, havde fået lus. Til trods for at nogle af deres plejesøskende i Esbjerg også fik det, tog hjemmene det pænt.

Der har i disse måneder ikke været store problemer med børnene. Mange af plejeforældrene har gerne villet beholde dem endnu længere, og de ønsker alle at få børnene på et helt års ophold til næste år. Jeg har besøgt børnene fra 2 til 6 gange, alt efter hvor mange gange de har

trængt til besøg. De børn, der har haft fødselsdag, medens de har været i Danmark, har jeg besøgt på selve dagen, og netop på den dag har børnene været glade for at se et kendt ansigt.

Søndag den 16. oktober rejste vi fra Esbjerg til København, hvor vi skulle være til om onsdagen. Denne gang boede vi på Provinsbørns Ferieophold, Strandvejen 93. Mandag den 17. var vi på Tuborg, i Zoologisk Have, og om aftenen på Grønlænderhjemmet. Tirsdag den 18. lejede vi en bus til at køre os rundt i København og Københavns omegn. På denne tur så vi: Langelinie med Den lille Havfrue og Gefionspringvandet, Amalienborg slot, hvor vi var så heldige netop at komme til en vagtafløsning, Rundetårn, Akvariet, og til sidst tog vi en tur til Dyrehaven, hvor vi gik op til Eremitageslottet, og herfra kunne vi se nogle vældige dyreflokke. Vi blev sat af ud for Svømmehallen, og her tilbragte vi et par herlige timer. Senere tog vi til biografen Palladium, hvor vi så Astrid Lindgrens stykke: »Vi på Krageøen«.

I København havde jeg mine forældre til at hjælpe mig med børnene. Tirsdag aften kom Karen Marie Thomsen, der skulle som ung pige til Sukkertoppen i huset hos lærer Post. Karen Marie Thomsen havde været ansat på Rendbjergshjemmet og kendte derfra børnene. Hun var til stor hjælp på resten af turen, men da vi kom til at bo to nætter på hotellet i Sdr. Strømfjord, manglede jeg meget en mandlig ledsager til at sove på drengenes sovesal, da denne lå en etage under pigernes sovesal. — Fredag morgen tog vi med »Kununguaq« til Sukkertoppen, hvortil vi ankom om aftenen den 21. oktober kl. 22.

Når jeg ser tilbage på de tre måneder, børnene har været i Danmark, er det endnu svært at sige, hvad de har haft ud af opholdet. — Nogle af børnene var ret gode til at udtrykke sig på dansk inden danmarksoopholdet, men de er blevet endnu bedre til det i løbet af de tre måneder. Så var der en stor gruppe, der faktisk godt kunne tale dansk, men som var for generte til at sige noget. For dem har opholdet haft meget stor betydning, da de i løbet af de tre måneder er kommet over denne genertthed. Enkelte er stadig ikke meget for at sige noget, for dem har tre måneder nok været for lidt. — Børnene har alle gået i 5. klasse. Jeg var rundt på en del skoler for at tale med børnenes lærere. En del af disse var i tvivl om, hvor meget de kunne forlange af børnene, så mange af lærerne har nok båret lidt for meget over med børnene. — Mange af plejeforældrene har gjort et stort arbejde ved at hjælpe dem med hjemmearbejdet.

Børnene har levet i et andet miljø, og de har set et andet land, og dette tror jeg har haft den største betydning for dem. Mange vil nok efter denne tur gøre noget mere ud af deres skolearbejde for eventuelt senere at komme til Danmark igen.

De lærere, der bedst kan bedømme børnenes udbytte af turen rent kundskabsmæssigt, er nok dem, der har haft klasserne både før og efter turen, og i år er dette tilfældet med både klasselærerne og den ene regnelærer.

Aksel Hansen, klasselærer i 6b: Generelt kan siges, at der spores en fremgang i forståelsen og brugen af dansk både mundtligt og skriftligt hos de flinkeste elever, men ikke hos de tungere.

Finn Hansen, klasselærer i 6bx: Klassen har som helhed forandret sig

under danmarksoopholdet med hensyn til danskkundskaber. Børnene taler og forstår dansk bedre nu end før afrejsen til Danmark. Skriftlig dansk klarer de også bedre, især ortografien.

Kjeld Pedersen, regnelærer i 6b: Da børnene gik i 5. klasse, havde vi en del besvær med forståelsen af tekstopgaver. Det har vi endnu, men i langt mindre omfang. Det er givet, at denne forbedring må skyldes børnenes ophold i Danmark. — Det er ligeledes blevet ulige lettere at gennemgå de forskellige regningsarter og typeopgaver. Disse ting færdiggøres nu meget hurtigere, og det letter arbejdet meget — særlig når man tænker på, hvor meget børnene skal nå i dette skoleår inden prøven for videre skolegang i Danmark.

Med hensyn til det økonomiske, så havde jeg ved rejsens begyndelse en kassebeholdning på kr. 7.000,00. (5.000 kr. fra skolens kasse og 2.000 kr. fra børnehjælpsdagens fond).

Rejsen til og fra København betalte ministeriet. Togrejserne i Danmark (København-Gråsten-Esbjerg-København og Esbjerg-Thisted retur) fik vi fribilletter til fra DSB.

Lejrskolen og forældreaftenen blev i år for første gang betalt af Esbjerg kommune. Dette var en meget stor hjælp, og vi kom herved til at spare omkring kr. 3.000.

De samlede udgifter til opholdet i Danmark udgjorde i alt kr. 6.206,33.

Udsendelse af lejrskolehold i 1967.

Før sommerferien:

Rendbjerg:

- 30/4- 6/5 Jerne skole 1. real a + b.
- 6/5-12/5 Østre skole 1. real a + b.
- 17/5-23/5 Stormgades skole 1. real a.
Vestre skole 1. real a.
- 23/5-29/5 Spangsbjergskolen 1. real a + b.

Stenderup Hage:

- 1/5- 6/5 Grådybskolen 1. real a + b.
- 6/5-12/5 Gammelby skole 1. real a + b.
- 17/5-23/5 Rørkjær skole 1. real a + b.
- 23/5-29/5 Boldesager skole 1. real a + b.
- 29/5- 4/6 Danmarksgades skole 1. real a + b.

Efter sommerferien:

Rendbjerg:

- 18/8-24/8 Spangsbjergskolen 8a + b + c.
- 24/8-30/8 Rørkjær skole 8a + b + 8 hj.
- 30/8- 5/9 Boldesager skole 8b + c.
- 5/9-11/9 Jerne skole 8a + c.
- 11/9-17/9 Østre skole 8a + b.
- 17/9-23/9 Grådybskolen 8a + b + 8 hj.

Stenderup Hage:

- 18/8-24/8 Boldesager skole 8a.
 Grådybskolen 8c.
 24/8-30/8 Danmarksgades skole 8b + c.
 30/8- 5/9 Vestre skole 8a + b.
 5/9-11/9 Stormgades skole 8a + b.
 11/9-17/9 Gammelby skole 8b + c.
 17/9-23/9 Jerne skole 8b.
 Danmarksgades skole 8a.

Skoleidrætsstævnet 1966.

(Ved overlærer Harald Lauridsen).

I mange år har idrætsudvalgene forsøgt at finde frem til en stævneform, der både gav mulighed for en repræsentation af alle gymnastikhold på stadion, og som på samme tid var pædagogisk forsvarlig at gennemføre. Med stævnet 1966 mener vi at have fundet en løsning, der ikke blot opfylder kravene nu, men som også fremover kan udbygges i takt med det stigende antal skoler.

Byens 13 skoler blev delt i 2 puljer, der på hver sin puljedag havde indledende kampe i alle boldspil til semifinalister, og som i atletik sikrede sig et pointtal i løb, højdespring, længdespring og boldkast, der herved var færdige. På finaldagen blandedes puljerne sammen i boldspil, budstikkeløb, klassestafet og skolestafet. I finalestævnet deltog alle skolerne. Dette program kan rumme 14 fuldt udbyggede skoler, der hver må bruge 2 dage på stadion. Når der kommer flere skoler til, kan puljedagene udvides til 3, men hver skole får stadig kun 2 dage besat.

Stævnet blev afviklet i dagene 14., 15. og 16. september i smukt vejr. Da puljedagene er arbejdsdage, var der ingen fælles indmarch og åbning, man gik blot i gang efter programmet. Skolestafetløbene dannede som sædvanlig den festlige afslutning på aktiviteten den 16., og efter indmarch med Vesterhavsdrengene i spidsen og med stor tilslutning fra skolerne kunne skoleinspektør, frk. K. M. Nielsen afslutte stævnet og overrække pokalerne til de sejrende.

Skolesvømmestævnet 1967.

(Ved lærer G. Dakin Petersen).

Skolernes årlige svømmestævne blev afholdt i Grådybbadet fra den 28. august til den 1. september.

De første 4 dage foregik udtagelserne og generalprøverne til selve stævnet, fredag den 1. september fra kl. 15,30 til kl. 18,15.

Stævnet blev åbnet af overlærer Erik Vind, Østre skole.

Hvert klassetrin fra og med 6. klasse deltog med 4 piger og drenge, der svømmede 4×25 m tvungen holdkapsvømning.

1. Bjærgning.
2. Brystsvømning.
3. Rygsvømning.
4. Frisvømning.

348 svømmere fordelt på 87 hold deltog. Der var opvisning i kunstsvømning, hvor pigerne i år havde fået nye ensartede svømmedragter. Udspring fra 3 m vippen havde samlet 8 deltagere. Stævnet råder over 3 pokaler.

1. Svømmelærernes pokal, evigt vandrende for skoler med svømmebad.
2. Pokal, evigt vandrende for skoler uden svømmebad.
3. Svømmeklubbens pokal 3 gange i træk eller 5 gange i alt, til det vindende vandpolohold.

Den første pokal blev i år vundet af Boldesager skole. Den anden pokal gik til Stormgades skole. Den tredje pokal blev vundet af Boldesager skole, som vandt vandpolofinalen over Spangsbjergskolen med 2-1. De vindende hold på hvert klassetrin fik uddelt diplomer og nåle.

På grund af begrænset tilskuersplads foregår uddelingen af billetter på den måde, at hver deltager får 3 billetter at disponere over. Ca. 1900 tilskuere fulgte interesseret konkurrencerne. Alt forløb uden uheld.

Oversigt.

Skole	6. kl.		7. kl.		8. kl. + 1. real		9. kl. + 2. real		10. kl. + 3. real		Points	Nr.
	P.	D.	P.	D.	P.	D.	P.	D.	P.	D.		
Boldesager ...	4	3	3	2		1	3	4	4	3	27	I
Spangsbjerg ...	3	1	4	3	1	3	1	3	1	4	24	II
Grådyb	1	4		4	4	2	4		3		22	III
Stormgade ...			2		3	4					9	1
Rørkjær							2	2	2		4	2
Gammelby ...									2		4	2
Danmarksgade			1		2			1			4	4
Jerne	2			1							3	5
Vestre		2									2	6

Der gives 4 points for 1. plads, 3 points for 2. plads, 2 points for 3. plads og 1 point for 4. plads.

Stævnet blev ledet af svømmelærerne: Ebbe Arentoft, Erik Juhl, Kaj Mortensen, Bente Jørgensen, Peter Howlett, E. Rønnow, Karla Enevoldsen (kunstsvømning) og G. Dakin Petersen.

Færdselslære.

(Ved overbetjent A. Cramer).

I anledning af skolevæsenets skrivelse af 25. september d. å. skal det oplyses, at der ikke deltager politipersonale i skolernes færdselsundervisning, idet den i dag udelukkende bestrides af lærere. — Det kan dog tilføjes, at der fra et ganske betydeligt antal læreres side længe har været ydet en fremragende indsats i det daglige arbejde med dette fag, hvilket foruden at give en mærkbar ændring i elevernes forståelse, frem

for alt har medført en stigende interesse blandt lærerne for selv at påbegynde undervisningen.

Efter anmodninger har jeg deltaget i talrige møder på skolerne vedrørende planlægning af både teoretisk og praktisk undervisning og afholdelse af cykeleftersyn, cyklistprøver m. m.

Med den rivende udvikling på dette område Esbjergs skoler har været inde i blot i det sidste år, er der ingen tvivl om, at kravene i undervisningsministeriets cirkulære vil være opfyldt på en lang række punkter inden for en overskuelig fremtid.

Foruden det fremragende nye, gratis undervisningsmateriale der stilles til rådighed af Rådet for større færdselssikkerhed for lærerne — og benyttes af disse i meget vid udstrækning — vil det oplag af »Færdsels-håndbog for lærere«, der er rekvireret af Esbjerg skolevæsen til fordeling på skolerne, blive en betydelig støtte for lærerne i løsningen af opgaven.

Et stort antal lærere i Esbjerg har desuden dygtiggjort sig i dette fag ved at deltage i et af de 8 dages færdselskurser, der er arrangeret af Rådet for større færdselssikkerhed på Hørsholm højskole.

Som en støtte for lærerne i deres arbejde med færdselsundervisningen har Esbjerg politi i februar d. å. indført den ordning, at der ved alle færdselsforseelser begået af skolebørn sendes en kort meddelelse til klasselæreren med en nærmere redegørelse for forseelsen, hvilket læreren efter behov kan benytte som eksempel i undervisningen. Da lærernes færdselsmæssige opdragelse af børnene formentlig må betragtes som umulig uden forældrenes medvirken, bliver der samtidig sendt en lignende meddelelse til hjemmet om barnets forseelse. — Denne ordning har hidtil fungeret godt og skabt bedre forståelse og samarbejde mellem skole, hjem og politi.

Af færdselsmæssige arrangementer for lærere og elever ved Esbjergs skoler har der i skoleåret 1966-67 været følgende:

I september 1966 blev Københavns politis færdselsmarionetteater vist for over 1000 børnehavebørn i Esbjerg ved 5 forestillinger over 2 dage på Stormgades skole.

I januar 1967 afholdt Esbjerg skolevæsen et kort kursus for kontaktlærere i færdselsundervisning på Skolecentralen i Esbjerg.

I marts 1967 etableredes ved et samarbejde mellem Esbjerg skolevæsen, Rådet for større færdselssikkerhed og Esbjerg politi en færdselsudstilling i 8 dage for ca. 550 lærere i Esbjerg i Spangsbjergskolens festsal.

April 1967. I den af Rådet for større færdselssikkerhed arrangerede færdselskonkurrence for alle elever i landets 6. klasser havde Esbjerg en kvik og dygtig pige fra Stormgades skole med til vinderfinalen i København den 6.-7. april, hvor 20 vindere i en teoretisk og praktisk prøve skulle kæmpe om at komme blandt de 4, der skulle med til 15 nationers konkurrence i Rom den 6.-13. maj 1967. Desværre blev Esbjerg-pigen ikke placeret blandt de 4 bedste, hvorimod jeg selv havde den glæde at blive udpeget som ledsager for børnene, da jeg skulle være dommer under konkurrencerne i Rom. Rejsen, der foregik med jet-fly direkte til Rom, og opholdet dér blev intet mindre end en oplevelse for alle deltagere.

Cykelkontrol.

Den 17. april 1967 afholdt Stormgades skole cyklistprøver med 73 elever fra 6. og 7. klasserne. 28 elever bestod prøven (38 pct.).

Den 29. april 1967 afholdt Gammelby skole cyklistprøver med 85 elever fra skolens 6. klasser. 65 elever bestod prøven (76 pct.), hvilket må anses for et særdeles fint resultat.

Den 27. maj 1967 afholdt Jerne skole (3. år) cyklistprøver med 119 elever fra 6. og 7. klasserne. 62 elever bestod prøven (52 pct.), hvilket må anses for et meget fint resultat.

Alle cyklistprøver blev afholdt i et fint samarbejde mellem skole og hjem.

Af arrangementer for skolepatruljerne ved skolerne i Esbjerg har der været følgende:

Den 6. december 1966 gik skolepatruljernes årlige udflugt med 102 deltagere i 2 busser til egnen omkring Flensborg fjord og med sejltur fra Kollund og kort ophold i Flensborg. Turen, der ganske som tidligere var vellykket, blev afholdt af Esbjerg skolevæsen og Rådet for større færdselssikkerhed som påskønnelse for skolepatruljernes daglige, frivillige indsats, og eleverne blev som ved tidligere lejligheder af deres trofaste venner og velyndere i Esbjerg betænkt med gaver, bl. a. is og sodavand.

Den 3. maj 1967 afholdtes skolepatruljernes årsfest på Boldesager skole, hvor samtidig K. D. A. K.'s udmærkelsestegn i sølv blev overrakt flere elever for særlig god indsats i det daglige arbejde. Festen afholdtes af Esbjerg skolevæsen og Rådet for større færdselssikkerhed, og også her modtog SP'erne gaver fra deres gode venner.

Det har især vakt glæde blandt skolepatruljerne og lærere, at Esbjerg skolevæsen i sidste skoleår indførte afskedsgaver for SP'ere, der ved afgang har udført mindst 2 års tjeneste som skolepatrulje. Det er fra mange sider udtrykt, at eleverne sætter overordentlig stor pris på, at skolevæsenet — udover fester og udflugter — ved dette arrangement

med højtidelig overrækkelse af gaven på skolevæsenets kontor på fineste måde viser, at man påskønner den frivillige indsats, der ydes af eleverne i det daglige arbejde på gader og veje.

Erhvervsvejledningen.

(Ved erhvervsvejleder Vagn Andersen).

I det forløbne år er der ved skoler i Esbjerg kommune givet orientering i 98 klasser fordelt over 7.-10. skoleår.

Endvidere har 339 personer benyttet lejligheden til at drøfte erhvervsvalgsspørgsmål med erhvervsvejlederne ved de faste træffetider.

Der er arrangeret erhvervspraktik for 808 elever. I perioden 26. september til 26. november 1966 blev 9. og 10. klasserne udsendt en uge. Over 8 uger i tidsrummet 27. februar til 6. maj 1967 blev 8. klasserne ligeledes udsendt en uge. Der var for første gang lejlighed til at arrangere erhvervspraktik for realafdelingens elever. Ved drøftelse af sagen nåede man frem til aftale om, at 2. realklasserne kunne frigøres til formålet omkring 1. juni. Kun ganske få elever undlod at benytte tilbuddet. Der blev i alt udsendt 324 elever fordelt over fire uger. Endvidere havde 3. realklasse fremdeles tilbud om at anvende efterårsferien til formålet. 32 elever blev udsendt fra disse klasser.

I serien »Skole og erhverv« foreligger nu i alt 42 lydbilledbånd beregnet til udlån.

I begyndelsen af april 1967 afvikledes et erhvervsoplysende møde, arrangeret på Statsskolen. Som en helhedsbedømmelse af mødet må der gives udtryk for god tilslutning og livlig spørgelyst.

På byens skoler har erhvervsvejlederne holdt foredrag for forældre over emner om erhvervsvalget og erhvervslivet. Ca. 600 personer har deltaget i møderne.

Skolebotanisk have.

(Ved overlærer Olav Poulsen).

I eftersommeren 1966 forløb arbejdet som hidtil, men i foråret 1967 skete der en væsentlig ændring, idet et nyt område vest for Ringen blev indlemmet i Skolebotanisk Have. Dette var en absolut skelsættende begivenhed i havens historie, idet det gav mulighed for en udvidet service over for skolerne. Foruden den oprindelige ordning med enkeltbestillinger, som var udvidet med mulighed for at foretage bestillinger på blandede buketter til indlæring af plantekendskab gældende for hele plantesæsonen, blev der nu givet tilbud om, at den enkelte lærer blot kunne opgive til hvilken klasse og hvilke ugedage, der ønskedes en buket for hele skoleåret, så ville det af ugentlige opslag på skolerne fremgå, hvilke planter der ville blive leveret. Dette blev en så stor succes, at der har været tale om omtrent en firedobling af leveringer i forhold til året før.

Der er desuden sket en kraftig stigning i antallet af forældrebesøg på udstillingsdagene før sommerferien, så det spørgsmål melder sig, om ikke det ville være ønskeligt med en fast ugentlig besøgsdag i haven.

Til slut meddelelse om en glædelig begivenhed. Den ene af havens 3 mistelten er en hun og har sat frugt i 1967.

*Udbeksling af skoleelever med
nordiske venskabsbyer for tyvende gang*

MESTER JAKEL TEATER

— og anden
aktivitet

Esbjerg skolevæsens filmotek.

(Ved overlærer H. Selmer Krogh).

Den vigtigste nyerhvervelse er Gjellerups sprogfilm: English for Everyone, som vi håber og tror kan blive et godt hjælpemiddel i engelsk-undervisningen.

Til hver film hører et illustreret elevhæfte med opgaver samt et lyd-bånd.

Udlånstallet for indeværende skoleår er opgjort til 813.

I. *Fra radioen.* Skoleradio — Båndcentral.

Skole	Antal bånd	Hørt i antal klasser		Seminarier, lærere m.fl.	I alt
		Hovedskolen	Realafdelingen		
Boldesager	80	105	61	20	186
Danmarksgade	38	24	8	12	44
Gammelby	88	93	31	16	140
Grådyb	35	4	28	10	42
Jerne	37	20	41	5	66
Præstegård					
Rørkjær	49	14	35	12	61
Spangsbjerg	7		5	2	7
Stormgade	39	14	28	11	53
Vestre	15		7	6	13
Østre	11	8	13		21
Skads	7	7			7
Seminariet og andre	7			17	17
Ikke benyttede uds.					
	413	289	257	111	657

II. *Arkivbånd.*

Skole	Antal bånd	Hørt i antal klasser		Seminarier, lærere m.fl.	I alt
		Hovedskolen	Realafdelingen		
Boldesager	59	37	39	1	77
Danmarksgade	55	51	13	3	67
Gammelby	101	54	55	15	124
Grådyb	15	15	5		20
Jerne	56	119	8		127
Præstegård	10	12			12
Rørkjær	40	45	7		52
Spangsbjerg	24	32	10		42
Stormgade	78	91	4	2	97
Vestre	35	9	2	18	29
Østre	53	65	15		80
Seminariet og andre	6			14	14
Ikke benyttede uds.	2				
	534	530	158	53	741

III. Der er indspillet 101 grammofonbånd.

IV. Der er indspillet 52 bånd (egne).

V. For Ribe amts skolecentraler er indspillet 1442 bånd.

I alt 2542 bånd.

Den 4. september 1967 er Båndcentralen overflyttet til Ribe amts skolecentraler, Teglværksgade 1.

Oversigt over båndudsendelser.

	Fra skoleradioen		Arkivbånd	Andre opt.	Indspiln. for forsk.	I alt
	Bånd	Uds.				
1954-55	286		35			321
1955-56	322		77	27		421
1956-57	342		121	31		494
1957-58	422		77	18	16	533
1958-59	375		182	36	81	674
1959-60	430	(254)	168	34	55	687
1960-61	434	(242)	182	50	116	782
1961-62	497	(236)	231	72	158	958
1962-63	468	(276)	321	69	147	1005
1963-64	434	(261)	268	139	185	1026
1964-65	398	(210)	333	206	126	1063
1965-66	517	(191)	394	104	51	1981
1966-67	413		534	101	Skolec. 915 » 52 1442	2542

Skolefjernsyn.

Boldesager skole:

I det korte tidsrum, skolen har haft fjernsyn, har samtlige 9. kl. fulgt udsendelserne om erhvervsorientering.

Danmarksgades skole:

Skolefjernsynet er benyttet lejlighedsvis, når programmerne passede ind i timeplanen. Fjernsynet er fortrinsvis benyttet af 8.-9. klasserne og realafdelingen.

Gammelby skole:

Enkelte klasser har benyttet Skole-TV, når det passede ind i timeplanen. Ofte har man orienteret de store elever om udsendelserne, der er kommet om aftenen. Børnene har så set udsendelserne hjemme, hvorefter erfaringerne følges op i timerne. Gælder især sprog og orientering.

Grådybskolen:

De fleste af udsendelserne er blevet set af nogle af de klasser, som udsendelserne er beregnet for.

Jerne skole:

Fjernsynet har været benyttet i det omfang, som tid og emne har kunnet passe ind i den daglige undervisning. I første halvdel af året fulgte nogle af de større klasser udsendelsen »Refleks«. 3. real (teknisk) fulgte fra januar til april 10 udsendelser om »Parablen« i tilknytning til »Rationale Funktioner«.

Præstegårdsskolen:

Muligheden for at komme til at se fjernsyn på skolen blev iværksat så sent på året, at benyttelsen næsten blev lig nul.

Rørkjær skole:

Fjernsynsapparatet er anbragt i filmslokalet. På grund af lokalemangel er 24 ugentlige undervisningstimer henlagt til filmslokalet. Det bevirker ustandselige timeombytninger, når fjernsynsudsendelserne skal overværes af skiftende klasser. Dette forhold er årsag til, at TV ikke benyttes i det omfang, man kunne ønske. Alligevel har skolefjernsynets udsendelser for adskillige klasser været et værdifuldt incitament.

Skads skole:

Skolen har intet TV-apparat.

Spangsbjergskolen:

3. real fulgte undervisningen i matematik.

Stormgades skole:

Flere klasser har i årets løb overværet enkelte udsendelser, dette gælder særligt 8., 9. og 10. klasserne (Refleks-udsendelser, nutidsorientering). En 8. klasse har fulgt 6 udsendelser om Indien og har til det videre arbejde anvendt det af Danmarks Radio udsendte materiale.

Vestre skole:

3. real har fulgt emnet »Parablen«. Endvidere har store elever overværet FN-udsendelse, Folketingets åbning, sprogudsendelser, bl. a. »Hamlet« på engelsk.

Østre skole:

Fjernsynet har været benyttet i den udstrækning, udsendelserne har kunnet passes ind i undervisningen, ca. 4 timer pr. uge. Det har navnlig været anvendt i undervisningen i orientering i 8.-9. klasserne.

Konklusion:

Skole-TV har udviklet sig til et fortræffeligt og givende supplement til, hvad skolen selv kan tilbyde, men er i dag i den situation, Skole-Radio o. s. v. var, før båndoptageren kom ind i billedet: Stive sendetider kolliderer med skolens lige så stive ugeskemaer.

Også for TV's vedkommende er en båndmaskine påkrævet, og denne båndmaskine må placeres i et lokale, der er frigjort for almindelige undervisningstimer.

Udveksling med venskabsbyer.

Udveksling med Jyväskylä.

(Ved Ruth og Hans P. Fogd).

For fjerde gang var der i år arrangeret elevudveksling mellem Jyväskylä for enden af Päijännesøen i Mellersta Finland og Esbjerg, og for anden gang havde min kone og jeg den fornøjelse at måtte lede turen.

Udvekslingen startede med, at gæsterne kom her til byen mandag den 19. juni. Finland og Sverige har jo betydelig længere ferie end Norge og Danmark, når det gælder skolerne, så det kan ske, at arrangementet må begynde, inden skolen er slut. Det var tilfældet i år.

Der er fem hele dage i hver venskabsby, og dertil kommer antal rejse-dage. De fem dage her blev brugt til at bese så meget af Jyllands natur, som vi mente forsvarligt uden at trætte folk. Der var arrangeret tur til omegnen omkring Åbenrå og Flensborg fjord, tur til Blåvandshuk, Hvide Sande og Ringkøbing, samt badetur til Fanø. Opholdet sluttede med en festlig sammenkomst for forældre og elever. Hertil var også inviteret repræsentanter fra byråd, skolekommission og skoledirektion, og for at give aftenen en speciel nordisk drejning sagde formanden for foreningen »Norden«, kontorbestyrer Philipsen, et par ord om den værdi, det kan have, at vi inden for de nordiske lande lærer hinanden nærmere at kende.

Efter fem dejlige dage sattes næsen så mod nord. Vi skulle følges med finnerne til Jyväskylä. Rejsen gik via København til Stockholm, hvor der var et tolv timers ophold, som blev brugt til at bese staden. Og videre gik turen så til Åbo, hvor der blev lejlighed til at se det gamle slot samt lidt af den natur, der kendetegner den finske kyst. Efter yderligere en togrejse nåede vi så efter to døgn vort mål — Jyväskylä, byen i hjertet af Finland.

Her skulle vi opleve Keski Suomi (Mellersta Finland), som finnerne havde oplevet Jylland. Vi havde en tur til Ahvenlampi (laksesøen), hvor der naturligtvis var sauna. Det var en heldagstur, så vi fik her rigtig oplevet »De tusind søers land« med fyr, birk og — søer. Det er en meget stor oplevelse for en dansker, tror jeg. En anden oplevelse var det at besøge en vandskikklub uden for Jyväskylä. Der var nu ikke mange danskere, der prøvede denne ædle sport, og de, der forsøgte, slap alle mindre godt fra det. Endelig var der så arrangeret en byrundtur med fabriksbesøg. Denne tur sluttede på deres skihopbakke, hvorfra der var et skønt udsyn over byen.

Alt for tidligt slog afskedens time. Vi kunne godt være blevet meget længere i Finland, men den 2. juli skulle vi af sted. Vi skulle nå skibet, der fra Helsingfors sejler til København. Det blev en strygende afsked, idet turen gik hen over Päijänne med hydrofoilsbåd — 80 km i timen. Turen gik til Lathi, hvorfra vi fortsatte med bus, og finlandsbesøget sluttede med rundtur i Helsingfors.

Den 4. juli var vi tilbage i Esbjerg, og vi var alle enige om, at det havde været en tur, vi kunne sige finnerne og ikke mindst vore egne myndigheder tak for. Det var en meget stor oplevelse, størst måske for

min kone og jeg, der fra tidligere ture til de nordiske lande har så mange gode venner dér.

Oprindeligt havde Esbjerg kun udvekslingsamarbejde med Stavanger og Eskilstuna. For fire år siden optoges også forbindelsen med Jyväskylä. Mon vi fremover tør håbe på en kontakt med Neskaupstadur i Island? Myndighederne i Esbjerg er jo altid velvillige, ikke mindst når det gælder det nordiske samarbejde. Jeg tror på et udspil ad åre, måske allerede næste år, når havnen fylder 100 år.

Udveksling med Eskilstuna.

(Ved Gerda og Aage W. Rieck).

Med en næsten unaturlig præcision blev den 15 dages tur med et væld af arrangementer både i Eskilstuna og her gennemført til alles glæde. Specielt må det nævnes, at eleverne var på pletten i god tid og med en eksemplarisk optræden, der lokker én til at fortsætte med sådanne rejser. En ros fortjener skolerne for deres omhyggelige udvælgelse. De svenske elevers alder var 1-2 år under de danskes, men det skyldes opdelingen i det svenske skoleforløb.

Så snart elevfortegnelsen forelå, blev deltagerne samlet for præsentation og information. Vi gav hinanden løfter om ubrydeligt sammenhold, vink om de forventninger, der stilledes til os, og som indledning er angivet resultatet. Desværre blev det til for lidt med korrespondancen mellem udvekslingskammeraterne og vore bysbørn. De svenske elever var taget på sommerferie, da deres udtagelse forelå. Efter forlydende vil tidspunktet blive fremskudt.

Søndag aften 0,20 tog vi med sovevogn til København, morgenmad dér, videre over Helsingør, middag i toget, ankomst 18,30 i Eskilstuna med stor modtagelseskommité, fordeling til indkvarteringsværterne. Samme aften middag for ledere med byens repræsentanter for byråd og skolemyndigheder. Både Jyväskylä, Stavanger og Esbjerg var samlet. Det betød, at vi ved fællesarrangementer var 60 elever og 12 ledere. Ved virksomhedsbesøg var vi dog delt op i 4 grupper. Programmet var det, der var afprøvet de andre år: De gamle smedier fra 1658, rundtur i byen med bus, bibliotek, rådhus, industrivirksomheder, heldagstur i Stockholm, badeftermiddag i byens nærhed, eftermiddagstur gennem skønne egne med indlagt pølsestegning over bål, tivoli og dyrepark, fredag hos værterne. Ved siden af alt dette sammen med børnene kørtes et program specielt for lederne. Der var besøg på frilandsmuseum og museum for stilmøbler under meget kyndig og morsom ledelse, smørgåsbord uden for Gripsholm slot og besøg inden i dette, tur gennem karakteristiske landsbyer, besøg i domkirken i Strängnäs. Dertil kom de frejdige timer på og uden for hotellet sammen med de finske og norske kolleger. Der var til sidst ikke antydning af sprogvanskeligheder.

Søndag eftermiddag gik turen hjem. Göteborg-Frederikshavn i køje. Mandag eftermiddag velkomst i Esbjerg af forældre og Reiner Viig Pedersen. Næste uge viste vi vore gæster, hvad vi fandt karakteristisk for vor del af landet: havnen med et par virksomhedsbesøg, Blåvand, Hvide Sande, Ringkøbing, Ribe, Rendbjerg, Højer, vadehavet, marsken.

Lørdag aften var vi samlet på Rørkjær skole. Alle forældre var med.

Vi så storkefilmen og dansede. Vemoden bredte sig, og næste morgen kl. 8 vinkede vi farvel til nogle meget trætte svenske venner, der endnu skulle gøre København en dag, inden fædrelandets jord kunne betrædes.

En kort vurdering af de unge menneskers udbytte af turen: Deres behov er at få nye indtryk og tid til fysisk at komme til kræfter efter døgnlange rejser og trættende busture. Specielt virker turen til grænsen udmærkende på deltagerne. Lidt pigtrådsdans over et par aftener syntes at holde gejsten noget oppe.

I begyndelsen af oktober samledes esbjergdeltagerne med forældre hos lederne for at se film og lysbilleder fra turen. Der afsendtes hilsen til brødrefolket.

Udveksling med Stavanger.

(Ved Margit og H. P. Hansen).

En kort redegørelse om en udvekslingsrejse bliver let til en oprensning af ankomst- og afgangstider, udflugter og besøg på virksomheder, og kommer herved til at ligne tidligere års beretninger. Jeg vil i det følgende søge at undgå dette.

Både min kone og jeg var meget spændte — og lidt nervøse — for, hvordan rejsen skulle forløbe. Heldigvis kom nordmændene først hertil, og vi havde således lejlighed til at lære eleverne lidt at kende inden rejsen til Norge. Under hele opholdet her havde vi haft det dejligste vejr, man kan tænke sig, ingen troede, at det ville ændre sig foreløbig, men afrejsedagen afsluttedes med et forrygende tordenvejr, og da vi dagen efter gik om bord i båden til Kristiansand, var det blæst op, og efter ca. ti minutters sejlads var næsten alle elever — både norske og danske — søsyge, og kort tid efter måtte også det norske lærerpar overgive sig og ofre til Neptun, så min kone og jeg havde under hele overfarten nok at gøre med at passe og trøste de øvrige rejsedeltagere, og alle var vældig trætte, da vi ud på eftermiddagen nåede Stavanger.

Af arrangementerne i Norge vil jeg særlig fremhæve spadsereturen ind over fjeldet til »Prekestolen«. Den var for alle os danske en anstrengende, men uforglemmelig oplevelse.

Under hjemrejsen gav alle deltagerne udtryk for, at det havde været en stor oplevelse for dem at være med på en sådan udvekslingsrejse, men jeg tror, at jeg var den, der oplevede mest. Grunden hertil er, at jeg i 1947 deltog i et lignende arrangement, og for mig var det vældig interessant at sammenligne forholdene dengang og nu. Hele byens centrum er fuldstændig ændret, store bygninger af glas og beton har erstattet mange af de gamle træhuse, trafikken er blevet lysreguleret, der er fodgængertunnel og mange andre ting, der hører til i et moderne bysamfund, men domkirken ligger der stadig, og omkring Alexander Kiellands statue ved havnen foregår der endnu en livlig torvehandel som for tyve år siden.

En anden ting, som heller ikke har ændret sig, er den norske gæstfrihed. Vi fik alle en enestående modtagelse og en strålende behandling under hele opholdet; der blev sørget for os på alle tænkelige måder, og alle syntes, at tiden gik alt for hurtigt.

Til slut vil jeg gerne nævne, at det var en fornøjelse at være leder for de ti elever her fra Esbjerg, de repræsenterede byen på udmærket måde.

Sundhed.

Fysisk — psykisk — social.

Skolesundhedsplejen.

(Ved skolelægerne T. Østergård og L. M. Jakobsen).

Personalet er uforandret 2 skolelæger og 6 sundhedsplejersker, alle heltidsbeskæftiget i skolerne. Arbejdet er udført efter mønsterinstruktionen med undersøgelse af alle elever i årets løb.

Den gennemførte årlige undersøgelse af samtlige børn har sin store værdi ved den kontinuerlige kontakt og derved, at ingen overses. Systemets svaghed er, at den beslaglægger så meget af lægens og sundhedsplejerskens tid, så der ikke bliver tid nok til at følge arbejdet op uden for lægeværelset. I Sundhedsstyrelsen arbejdes der med planer om en omlægning af arbejdet med færre rutineundersøgelser og med den derved sparede tid anvendt til hygiejnisk indsats i skolen. Hvor der findes skolesundhedsplejerske, og hvor samtidig lærerpersonalet kan finde et effektivt samarbejde med hende og skolelægen, kan sikkert et sådant system være en landvinding. Uden disse betingelser opfyldt, anser vi det for en forringelse af den bestående ordning.

Vore 6 sundhedsplejersker er heltidsbeskæftiget i skolen, og vi finder stadig denne arbejdsform den bedste for en by som Esbjerg. Under sundhedsplejerskens rutinearbejde er udført 3326 Moroprøver, 3877 Mantouxprøver og aflagt 359 hjemmebesøg. En audiometer-screening af elevernes hørelse har omfattet godt 10.000 prøver. Alle sundhedsplejersker har haft kursus i barnepleje i 8. og 9. klasse, på 3 skoler til-lige kursus i førstehjælp. Alle har de haft elever fra sygeplejeskolen på et 2-dages orienteringsbesøg. Den tid, det uundgåelige kontorarbejde levner hende, er i øvrigt fuldt besat med sundhedsplejens utallige opgaver: Klassebesøg med samtale med børn og klasselærer, hygiejniske indslag efter en vis plan i de små klasser — improviseret efter lejlighed og behov på de højere klassetrin, reparation af små og store skader, en praktisk hjælp for læreren i mange tvivlstilfælde, en trøstende kontakt for små bange sjæle, en lynafleder for mangelen en bekymret forældre, en støtte for skole og hjem til at finde årsagen bag symptomet og derfor en hjælp til at få institueret den rette behandling — lægelig eller pædagogisk, en visitator til skolelægens NB-børn på kontroldagene. Hendes medleven i problemer i og omkring skole og skolebarn giver hende mulighed for at være den værdifulde medarbejder for skole og hjem. Det er hende og læreren, der gør det muligt for skolelægen at nå ud over en klinisk lægelig undersøgelse og vurdering til et skolehygiejnisk arbejde, en *skolesundhedspleje* omfattende *hele* barnet og teenageren fysisk, psykisk og socialt.

Udover sammenkomsterne i Ribe amts skolelægeforening har vi i Esbjerg haft kollegiale møder med sundhedsplejepersonale fra amtet. Efter indbydelse fra skolerne har vi deltaget i en række forældremøder, på Statsskolen deltager vi i årets fire lærerrådsmøder.

Skolelægerne deltog i IV nordiske skolelægekongres i Bergen 26. til 29. juni. Emne: Det psykisk handicappede barn. En af os deltog i social-

politisk forenings årsmøde på Hindsgaul 4. til 10. juli. Emne: Familien i fremtiden. Den anden deltog i IV internationale skolelægekongres i Prag 11. til 15. juli. Emne: Forebyggelse af fysiske og psykiske forstyrrelser hos skoleelever og studenter.

Efter lærerrådets ønske har vi fortsat vore »forelæsninger over seksuallivets anatomi, fysiologi og hygiejne« i 6. og i 8. årgang. Vi vil gerne have forældrene med til disse timer. Det er kun på én af vore skoler lykkedes i større udstrækning, idet vi her har lagt timen for 6. kl. som et tidligt aftenmøde. Her har vi — i de sidste 3 år — haft fremmøde af omtrent lige så mange forældre som den fuldtallige elevflok. På andre skoler har vi forsøgt samme fremgangsmåde med forholdsvis ringe tilslutning.

Efter henstilling fra Tuberkulosestationen ændres fra næste skoleår tuberkulosekontrollen: Alle elever tuberkulinprøves i 1. og 7. skoleår, og alle tuberkulinnegative tilbydes Calmettevaccination. I øvrigt gøres kun tuberkulinprøve, hvor kliniske eller andre forhold foranlediger dertil. Alle spontant tuberkulinpositive henvises til Tuberkulosestationen. Alle elever røntgenundersøges i 7. klasse. Det ved skolen ansatte personale røntgenundersøges hvert år.

Skolebespisningen får sin egen omtale. Vi har til skoleudvalget fremsendt forslag om i skolen at gå over til at give skummetmælk (eller kærnemælk) i stedet for sødmælk. Ernæringsmæssigt er den højere fedtprocent ganske overflødig. Sundhedsmæssigt har den fedtfattige mælk kun fortrin (mindre kolesterol (?), mindre stoppende, lettere fordøjelig). Økonomisk kunne pengebesparelsen anvendes til installation af køleanlæg på skolerne, hvad der smagsmæssigt vil være et plus.

»Svaghørnsskolonierne« søges stadig af mange flere børn, end der er plads til. Pladserne tildeles efter en koordinering af lærerens, socialrådgiverens og sundhedsplejens skøn. For de fleste børn er indicationen det ønskelige i et miljøskifte. Det er vort indtryk, at de berettigede ansøgninger stort set imødekommes.

Vi skal gentage vor tak til skolens administration og lærerstab, til psykologer og socialrådgivere, børneværn og arbejdsanvisning såvel som til praktiserende kolleger og specialister for et gnidningsfrit og godt samarbejde. Ikke mindst er vi taknemlige for kontakten med forældrene, som den manifesterer sig i antal af børn, der har mor (far eller anden pårørende) med til lægeundersøgelse. Til og med 5. klasse er godt 80 pct., i alt omtrent 50 pct. af børnene ledsaget af en »forældre«.

Bemærkninger til tabellen:

Under *hjertelidelser* er kun opført elever, hvor sygdommen giver anledning til subjektive symptomer eller særlig hensyntagen til fysiske præstationer. Opererede og symptomfrie tilfælde er ikke medregnet.

Antallet med *nedsat hørelse* er større end tidligere — vel et resultat af den gennemførte audiometri af alle elever. Hvor hørelsen er nedsat, og der samtidig er ørevoks, skylder vi ørene. Hvor vi finder ikke tidligere erkendt høretab, uden at der er indication for umiddelbar henvisning til speciallæge, giver vi en enkelt pollizerbehandling, og giver denne positivt resultat, kontrollerer vi hørelsen igen. Fortløbende pollizerbehandling henvises.

Tabellarisk oversigt.

	Bhv.	1. kl.	2. kl.	3. kl.	4. kl.	5. kl.	6. kl.	7. kl.	8. kl.	9. kl.	10. kl.	11. kl.	12. kl.	I alt
al børn	940	908	922	973	983	985	954	981	988	684	476	134	118	10046*
ældre med	925	867	818	776	686	507	272	104	48	12	1			5016
ontrolbørn	85	68	85	98	117	106	100	114	92	60	38	11	3	977
ontrolundersøgelser	107	84	106	116	124	120	136	134	103	77	47	12	3	1169
visning til læge	75	52	56	96	109	78	91	84	73	50	20	6	2	792
koppevaccinerede	59	15	4	4	3	2	3	3	4	3	1			101
fuldt differivaccinerede	72	66	46	60	54	51	34	25	20	16	7	5	3	459
fuldt poliovaccinerede	81	48	53	71	68	53	37	21	11	7	4			454
pos. efter infektion	11	6	6	10	10	7	15	6	5	11	4	1		92
før skolen	178	170	215	227	299	280	285	310	421	369	328	104	76	3262
efter skolen	666	676	667	701	647	672	637	648	542	295	138	28	36	6353
vaccinerede	2	11	8	13	6	2	2	86	16	33	19		1	199
neg. ikke vaccinerede ...	84	56	34	32	27	25	15	16	19	9	6	1	2	326
al børn med:														
rvægt	3	3	3	19	6	12	9	12	7	7	1	1		83
kersyge					2	1	1	1	2	1	2		1	8
teinuro								3	2					8
rtelidelser	1	1	5	2	2	2	1	1				1		16
ama	10	3	5	4	6	6	4		3		2	1	3	47
lepsi	4	3	1	2	4	7	4	4	3	1	1	1		35
esis cerebrealis spastikere)	3	5	1	6	3	5	2	1	2	1		1		30
sygdomme	28	29	50	79	89	85	88	85	111	108	72	34	22	880
lsat syn incl. corrigerede)	47	69	72	113	161	155	194	178	258	166	142	52	52	1659
lsat hørelse (> 20 db) ...	19	22	26	47	29	45	53	35	34	12	9	3	1	335
lser i mund, næse, svælg emi)	171	142	164	135	151	156	149	106	140	80	46	9	16	1465
emi	5	7	4	6	1	1	1	1						26
ærdstforstyrrelser	82	84	92	74	69	65	34	34	28	5	4	2		573
erere nervøse lidelser	1	6	1	3	4	8	7	1	1	1	1	2		35
glebidning	51	67	90	154	204	174	177	183	152	78	34	7	6	1377
resis (sengevædere)	77	72	49	53	45	40	25	20	9	8				398
niske lidelser i øvrigt ...	7	11	9	16	11	15	10	19	14	6	7	5	1	131
dre sygdomme	35	32	40	33	49	53	55	43	75	49	33	19	11	527
kker farvesans						39	38	32	50	31	20	4	3	217

* 13 børn er ikke undersøgt. De var »borte« den sidste del af skoleåret.
Tallene omfatter eleverne i kommunens skoler samt Statsskolen og Sct. Nikolaj.

»Adfærdsforstyrrelser« dækker over et variabelt område med nervøse børn og tilpasningsvanskeligheder. Gruppen er yderst inhomogen, og antallet beror på et skøn og repræsenterer minimumstal. »Normale« pubertetsvanskeligheder er ikke medregnet, derfor flest registreret i de første skoleår. Neglebidningen er altid i starten en nervøs reaktion, og enuresis rummer en tydelig psykosomatisk faktor.

Antallet af kroniske lidelser er påvirket af »undervisningscentret for fysisk handicappede børn«. Under centret er 3 klasser med »spastiker«, en taleklasse, en svagsynsklasse og 3 tunghøreklasser.

Tuberkuloseundersøgelserne.

(Ved overlæge, dr. med. C. E. Tarnowski).

Tuberkuloseundersøgelserne i skolerne er foregået på samme måde som tidligere. De sædvanlige tuberkulinprøver og BCG-vaccinationer af eleverne er i de fleste tilfælde udført af skolelægeinstitutionen.

Tuberkulosestationen har taget sig af røntgenarbejdet samt foretaget 117 tuberkulinprøver.

Der er røntgenundersøgt i alt 939 børn og 842 funktionærer. Friske tuberkulose tilfælde er herved ikke blevet påvist.

Skoletandplejen.

(Ved overtandlæge Poul Caspersen).

Selv om vi i år har været 1½ tandlæge mindre end de foregående år, er det lykkedes at gennemføre skoletandplejen nogenlunde for 1.-5. klassetrin, fordi hele det forebyggende arbejde efterhånden har nedsat behovet for tandfyldninger og tandudtrækninger. Til gengæld er der både fra børnenes og forældrenes side en voksende forståelse for, at hele tandskiftet og tandsættens udvikling holdes under regelmæssig kontrol, så eventuelle tandstillingsfejl kan blive rettet i tide.

Af de 4624 børn i 1.-5. klasse er 204 (4,5 pct.) udmeldt af skoletandplejen eller helt udeblevet. 162 børn (3,5 pct.) har vi ikke nået at behandle, medens resten, 4258 børn (92 pct.), er blevet behandlet i årets løb. Desuden har 103 elever i børnehaveklasserne fået udført mindre behandlinger.

De 4361 behandlede patienter har i årets løb fået foretaget følgende:

- 3.815 konsultationer og undersøgelser ud over klasseundersøgelserne.
- 1.767 røntgenoptagelser.
- 12.721 tandfyldninger i blivende tænder (gennemsnit 2,9 pr. patient).
- 1.919 tandfyldninger i mælketænder (gennemsnit 0,4 pr. patient).
- 30 rodbehandlinger.
- 868 tandudtrækninger af blivende tænder.
- 3.365 tandudtrækninger af mælketænder.
- 164 tandrensninger og tandkødsbehandlinger.
- 74 operationer.
- 32 behandlinger af svært læderede tænder.
- 18 indlæg, kroner og stifttænder.
- 42 enklere tandreguleringer.

Tandregulering i større omfang er påbegyndt i 120 tilfælde, 52 behandlinger er afsluttet, og ved skoleårets slutning var 177 i behandling.

Det forebyggende arbejde har omfattet fluorskylninger hver 14. dag i børnehaveklasserne, 1., 2. og 3. klasserne, i alt ca. 200 klasser med tilsammen ca. 4.000 børn. Størstedelen af skoletandplejens klientel har fået tandbørstningsinstruktion gruppevis eller individuelt, og ved børnenes første undersøgelse hos skoletandlægen i 1. klasse inviteres moderen med, dels for at få at vide, hvordan barnets tænder ser ud, og hvilken behandling der skal foretages, dels for at blive orienteret om, hvad hun selv kan gøre for at forebygge tandsygdomme hos sine børn. Det er

glædeligt at se, at praktisk talt alle mødre efterkommer denne indbydelse. — Sundhedsplejerskerne har undervist 1. klasserne i »Tændernes ABC« og har givet mange gode råd om tandpleje ved klassebesøgene.

De 3.782 elever på 6.-10. klassetrin har været henvist til at gå til privat tandlæge, og en væsentlig del af udgifterne herved dækkes dels af sygekassen, dels af Esbjerg kommune. Alle hjem, som har børn på disse klassetrin, blev i foråret 1967 opfordret til at sørge for, at deres store børn fortsatte den regelmæssige tandpleje, og sygekasserne melder om stor interesse for sagen, ligesom der fortsat er over 70 pct. af de unge, som deltager i sygekassernes »Regelmæssig-tandpleje-ordning« for de 16-21 årige.

Skoletandplejens personale bestod ved skoleårets slutning af:

- Overtandlægen,
- 4 heltidsbeskæftigede børnetandlæger,
- 5 deltidbeskæftigede børnetandlæger,
- 1 kommuneassistent,
- 9 klinikassistenter,
- 3 klinikelever,
- 1 timelønnet medhjælp.

Tandlægerne har udført overarbejde i 158 timer og hjælpepersonalet i 95 timer.

Der er i løbet af skoleåret truffet principbeslutning om, at der i forbindelse med den planlagte Nordre skole skal etableres en centraltandklinik, som foruden at betjene eleverne på Nordre skole også skal rumme tandreguleringsafdeling og administration, ligesom man har besluttet at forbedre tandklinikernes lokaleforhold på Danmarksgades og Stormgades skoler i forbindelse med ombygningen af disse to skoler.

Det skolepsykologiske arbejde og specialundervisningen.

(Ved ledende konsulent for specialundervisningen, cand. psych.
Niels Jørgen Bisgaard).

*Glædelig udvidelse af medarbejderstaben, men stadig
mangel på skolepsykologer.*

I skoleåret 1966-67 har man fortsat bestræbelserne på at føre »Den lysegrønne betænkning« (Betænkning vedrørende det skolepsykologiske arbejde og specialundervisningen i Esbjerg, afgivet i marts 1965 og vedtaget i byrådet den 13. juni 1966) ud i livet. En meget alvorlig hindring for dette har været mangelen på skolepsykologer/konsulenter for specialundervisningen. 3 ledige skolepsykolog-stillinger og en stilling som klinisk psykolog har stået og står stadig ubesatte.

De væsentligste nydannelser og glædelige begivenheder i årets løb har været ansættelsen af en hjælpekonsulent (pr. nov. 1966), af

2 kuratorer for hjælpeklassernes elever (pr. nov. 1966), af 1 socialrådgiver direkte knyttet til Skolepsykologisk kontor (pr. 1. april 1967) samt udvidelsen af personalet på observationskolonien i Rendbjerg med 1 fritidshjemslærer (fra skoleårets begyndelse). Mangelen på skolepsykologer/konsulenter for specialundervisningen har medført bibeholdelsen af en for alle parter uheldig venteliste med hensyn til undersøgelse af indstillede børn.

I årets løb (møder, kurser, besøg, forskning m. v.).

Skoleåret startede med et kursus på Spangsbjergskolen for lærere, der underviser i specialklasser. Skolekommissionen havde behandlet forslaget om kursus særdeles velvilligt, således at specialklasseelevernes skolegang først startede mandag den 15. august.

I kursus deltog 80 lærere.

Programmet så sådan ud:

Fredag den 12. august 1967.

- Kl. 11,00 Velkomst og orientering ved N. J. Bisgaard.
 Kl. 11,30-12,30 Vanskeligheder i specialklasser. (Gruppedrøftelser).
 a) Hvorfor er forældrene vanskelige, hvad kan vi gøre?
 b) Hvorfor er specialklassebørnene vanskelige, hvad kan vi gøre?
 c) Hvorfor kan de andre lærere have svært ved at forstå specialklassebørnene?
 d) Hvorfor opstår der ofte problemer mellem specialklassebørnene og de øvrige elever?
 Kl. 13,00-14,00 Plenardrøftelse.
 Kl. 14,05-14,15 Om fortrolige skrivelser: N. J. Bisgaard.
 Kl. 14,15-14,55 Elevkonsultation (lærerne drøfter de enkelte elever og tilkalder konsulenterne).

Lørdag den 13. august 1967.

- Kl. 8,00- 9,30 Om Idébørsen: Gorm Hadrup. (Idébørsen var bygget op på den måde, at en lang række lærere havde medbragt forskelligt undervisningsmateriale, som de »solgte« non-stop til interesserede kolleger).
 Skolebibliotekskonsulent Kruse Hansen: Skolebiblioteket og specialklasserne (frilæsning).
 Kommunelærer H. J. Laustsen: Skolecentralen og specialklasserne.
 Børnebibliotekar Minna Svensson: Let faglig læsning til orienteringsfagene i specialklasserne.
 Kommunelærer Jørgen Jørgensen: Det musiske og dets betydning.
 Kl. 9,30-11,30 Idébørsen åben. (Udveksling af erfaring og materiale).
 Kl. 11,30-12,30 Den pædagogiske start i specialklassen. (Grupper for hjælpeklasser, læseklasser, centerklasser).

I tiden 22. til 24. august deltog N. J. Bisgaard i et follow-up kursus i gruppedynamik på Danmarks Lærerhøjskole — ledet af socialpsykolog Arne Sjølund.

Den 9. september drøftedes på Præstegårdsskolen ved et møde:

Hvordan tilrettelægger vi bedst beskæftigelsesundervisningen i centerklasserne på Boldesager skole, Danmarksgades skole og Præstegårdsskolen?

Formningslærer Jørgen Jørgensen indledte og gav ideer på det musiske felt, hvorefter man udvekslede erfaringer.

N. J. Bisgaard deltog 14.-15. oktober i et stort anlagt skolemøde om undervisning af handicappede. Mødet var arrangeret af Samfundet og Hjemmet for Vanføre i samarbejde med undervisningsministeriets inspektør for specialundervisningen og blev afholdt på Geelsgård kostskole. Bestyrelsen for Samfundet og Hjemmet for Vanføre har i forbindelse med dette skolemøde nedsat en arbejdsgruppe med den opgave at belyse spørgsmålet: Koordinering af statens og kommunernes specialundervisning.

N. J. Bisgaard er blevet anmodet om at tiltræde dette udvalg.

Den 1. november afholdtes et lille velkomstarrangement for nyansatte medarbejdere (2 kuratorer, konsulenten for hjælpeklasserne og en tale/hjærepædagog) på Skolepsykologisk kontor.

Direktoratet for Folkeskolen og seminarierne afholdt i tiden 30. marts til 1. april et møde på Gl. Avernæs, hvortil var indbudt ledende skolepsykologer i købstæder og amter, repræsentanter for centraladministrationen samt repræsentanter for skoledirektører, amtskolekonsulenter, samt formændene for Danmarks Lærerforening og Foreningen af skolepsykologer og konsulenter for specialundervisningen i Danmark.

Baggrunden var de sidste års hastige udvikling inden for specialundervisningen og skolepsykologisk rådgivning, som naturligt nok har skabt praktiske problemer.

N. J. Bisgaard deltog og var foredragsholder over emnet: Undervisningscentre for svært handicappede.

N. J. Bisgaard medvirkede i sommerferien 1967 ved et på Esbjerg seminarium af Danmarks Lærerhøjskole afholdt 14 dages kursus i småbørnsundervisning.

I tiden 31. juli til 4. august deltog N. J. Bisgaard i Nordisk kongres for specialpædagogik på Nyborg Strand.

Skolepsykologisk kontor har i samarbejde med Esbjerg Årskursus tilrettelagt et grundkursus B (undervisning af svagbegavede). Flere af konsulenterne har desuden medvirket som instruktører ved dette kursus.

Konsulenterne for specialundervisningen Jørgen Gregersen og Gorm Hadrup har i årets løb fulgt en række forelæsninger, øvelser og kurser inden for det psykologisk-pædagogiske fagstudium ved Danmarks Lærerhøjskole.

Skolepsykologisk kontor har medvirket ved en standardisering på landsplan af en ny ordstillelæsningsprøve beregnet til 1.-3. klassetrin. Prøverne er udarbejdet af Skolepsykologisk kontor i Lyngby. Kontoret har også medvirket ved nystandardisering af nogle højt læsningsprøver (de såkaldte T-prøver).

Samarbejdet med børne- og ungdomsværnet i Esbjerg er i det forløbne skoleår blevet udvidet, og der er f. eks. ofte kontakt med børneværnets familievejledere og socialrådgivere.

Med børnerådgivningsklinikken har samarbejdet bl. a. givet sig udtryk i jævnlige konferencer.

Konsulenterne har medvirket ved flere forældremøder, som skolerne og/eller forældreforeningerne har afholdt. Emnerne har været skolemodenhedsproblemet, specialundervisningen og skolepsykologens arbejde samt pubertetsårenes psykologi og lektielæsningsproblemer.

Ved planlægningsdagene på skolerne har konsulenterne deltaget, flere gange som indledere bl. a. om emnet: Trivsel i skolen.

Ved begge de halvårslige faglige møder på Nyborg Strand for skolepsykologer og konsulenter for specialundervisningen har kontoret været repræsenteret.

NB. Der er grund til at takke skolemyndighederne for altid positiv og velvillig behandling af ansøgninger om tilladelse til at deltage i kurser og møder.

Besøg.

Skolepsykologisk kontor har i det forløbne år haft besøg af bl. a.:

Lærerinde og kommunalbestyrelsesmedlem fru Marie Heilmann, Sukkertoppen, Grønland.

Undervisningskonsulent (høreområdet) hr. Laursen Ellekrog fra Undervisningsministeriets inspektion for specialundervisningen.

4 lærere fra Odense, der beså klasserne for bevægelsehæmmede.

2 klasser fra Jydsk Fritidshjems-Seminarium i Århus.

Årskursus (grundkursus B) fra Tønder.

3 sundhedsplejersker fra Århus Universitet.

Overlærer Harry Hammelboe, Københavns kommunale skolevæsen.

Undervisningskonsulent Valdemar Påske (blinde- og svagsynsområdet) fra Undervisningsministeriets inspektion for specialundervisningen.

Overlærer Neergård fra Statens institut for blinde og svagsynede på Refsnæs.

Amtsskoledirektionen for Tønder amt (besøg i klasser og orientering om specialundervisningscentret).

2 pædagoger fra Afghanistan.

Observationsklasselærer John Johannesen, Ullandhaug skole, Stavanger, Norge.

Formanden for Norske Skolepsykologers Forening Hans Østby, Ski, Norge.

Undervisningskonsulent Karen Margrethe Hansen (hjelpekoleområdet) fra Undervisningsministeriets inspektion for specialundervisningen.

Indstillinger og sagsbehandling:

Fra foregående skoleår overførtes 124 ubehandlede sager.

Der er i skoleårets løb modtaget 282 helt nye indstillinger, fordelt således:

Boldesager skole	44
Danmarksgades skole	11
Gammelby skole	18
Grådybskolen	25
Jerne skole	24
Præstegårdsskolen	15
Rørkjær skole	30
Skads skole	6
Spangsbjergskolen	59
Stormgades skole	28
Vestre skole	10
Østre skole	12

112 sager har beklageligvis måttet overføres til færdigbehandling i skoleåret 1967-68.

De af skolepsykologerne behandlede sager fordeler sig således:

Boldesager skole	36
Danmarksgades skole	16
Gammelby skole	17
Grådybskolen	24
Jerne skole	44
Præstegårdsskolen	12
Rørkjær skole	33
Skads skole	10
Spangsbjergskolen	57
Stormgades skole	33
Vestre skole	15
Østre skole	16
Veldbæk	1
	<hr/>
	314

De behandlede elevers alder fordeler sig på følgende måde. (Frekvensfordeling i procenter):

Født i 1949	0,2
» » 1950	0,2
» » 1951	1,2
» » 1952	2,4
» » 1953	3,8
» » 1954	4,3
» » 1955	7,4
» » 1956	10,3
» » 1957	16,0
» » 1958	25,8
» » 1959	21,5
» » 1960	6,0
» » 1961	0,7
» » 1962	0,0
» » 1963	0,2

Udarbejdelse af journaluddrag og udtalelser til børneværn, revalideringscenter, mødrehjælp, taleinstitut, høreklinik, udskrivningskredse, åndssvageforsorg, andre skolepsykologiske kontorer m. fl. har været ret tidkrævende.

Indstillingsårsagerne

(som er anført på indstillingsskemaerne fra skolerne) fordeler sig således:

Indstillet på grund af vanskeligheder med dansk	216
» » » » » » regning	149
» » » » » » syn	4
» » » » » » tale	33
» » » » » » hørelse	14
» » » » » » nervøse symptomer	38
» » » » » » adfærdsvanskeligheder	65
» » » » » » andre årsager	71

Sammenlignet med foregående skoleår spores der en klar tendens til stigende antal henvisninger som følge af nervøse symptomer og adfærdsvanskeligheder.

NB. Ofte er der flere faktorer, der bevirker, at barnet ønskes undersøgt. Ovenstående oversigt, der ikke kan være udtømmende, giver et indtryk af de væsentligste henvisningsårsager. Det skal bemærkes, at der ofte er flere årsager i samme sag.

Undersøgelserne har bestået i en intelligenstagning og i en del tilfælde i en dyberegående personlighedsundersøgelse. Dertil kommer diagnostiske læse- og staveprøver og ofte tillige pædagogiske prøver i regning, ligesom der har været ført lærer- og forældresamtaler. Der er foretaget læseefterprøver på de børn, der får specialundervisning, i det omfang det arbejdsmæssigt har været muligt.

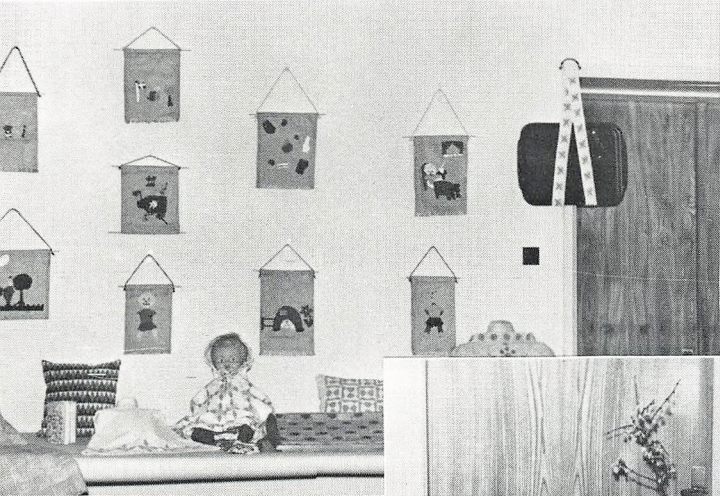
Intelligenskvotienten:

De med Binet-intelligensprøven undersøgte elever fordeler sig med hensyn til intelligenskvotient som følger:

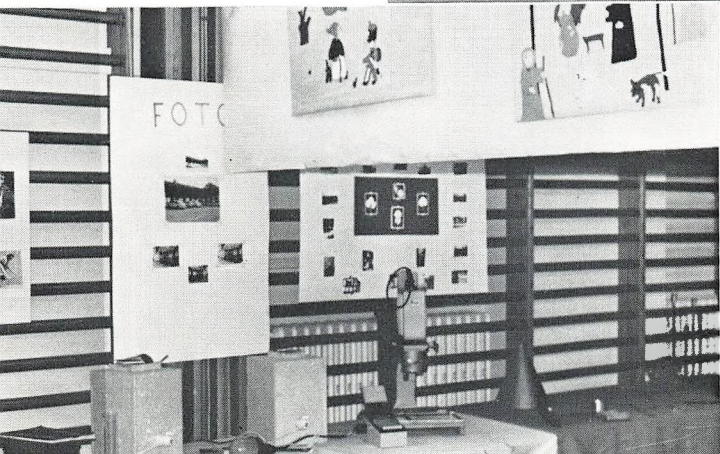
Under 71	1,2
71- 80	6,0
81- 90	9,5
91-100	41,1
101-110	32,7
111-120	7,1
Over 120	2,4

De behandlingsmuligheder, som kontoret har foreslået, kan resumeres i følgende oversigt:

Tilrådet, at barnet skal være omgænger	28
» » » » på læsehold	63
» » » » i læseklasse	24

*Arbejdsglæde omsat
i realiteter*

Lærerboligen ved Rendbjerghjemmet

*Rejsegilde
den 9. november 1966*

Tilrådet, at barnet skal på støttehold	24
» » » » i hjælpeklasse	36
» » » » have taleundervisning	14
» » » » i taleklasse	8
» » » » have høreundervisning	1
» » » » i høreklasse	4
» » » » på Rendbjergvej	25
» » » » skifte klasse	4
» » » » skifte skole	4
» » » » undervises på taleinstitut	1
» » » » til psykiatrisk undersøgelse	6
» » » » under åndssvageforsorg	3
» » » » i klasse for bevægelseshæmmede	1
» » » » have enkeltmandsundervisning	2
» » » » behandles af børne- og ungdomsværnet	1
» andet: (Væsentligste gruppe herunder er sager, hvor pæd. foranstaltninger ikke har kunnet tilrådes, udover hvad der er muligt inden for normalklassens rammer)	57

*Oversigt over specialundervisningens omfang
pr. 15. august 1966:*

Skole	Antal hjælpekl.	Antal elever	Antal støtteh.	Antal elever	Antal læsekl.	Antal elever	Antal læsehold	Antal elever	Antal tu.b.kl.	Antal elever	Antal fa.kl.	Antal elever
Idesager	0 (0)	0 (0)	2 (2)	7 (9)	2 (1)	17 (11)	6 (6)	15 (20)	0 (0)	0 (0)	1 (2)	7 (13)
nmarksgade	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	2 (1)	17 (17)	1 (3)	4 (11)	4 (3)	17 (11)	0 (0)	0 (0)
mmelby	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	3 (1)	26 (8)	3 (4)	10 (14)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
ådyb	6 (5)	58 (47)	2 (2)	3 (5)	0 (0)	0 (0)	5 (6)	17 (17)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
rne	0 (0)	0 (0)	1 (0)	3 (0)	2 (1)	18 (12)	3 (3)	16 (16)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
æstegård	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	1 (0)	5 (0)	2 (0)	7 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
rkjær	6 (3)	56 (38)	2 (2)	9 (7)	0 (1)	0 (9)	3 (4)	10 (12)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
angsbjerg	0 (0)	0 (0)	2 (2)	10 (7)	3 (3)	27 (31)	6 (7)	34 (28)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
ørmgade	3 (3)	26 (31)	1 (0)	3 (0)	0 (0)	0 (0)	3 (3)	14 (11)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
stre	0 (0)	0 (0)	2 (2)	4 (7)	3 (2)	26 (25)	2 (2)	8 (8)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
tre	2 (2)	15 (18)	1 (1)	4 (3)	0 (0)	0 (0)	2 (5)	8 (9)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
I alt	17 (13)	155 (134)	13 (11)	43 (38)	16 (10)	136 (113)	36 (43)	143 (146)	4 (3)	17 (11)	1 (2)	7 (13)

Klasser for bevægelseshæmmede på Præstegårdsskolen 3 (2) kl. med 16 (9) elever.
Klasser for svagtseende på Præstegårdsskolen 1 (0) kl. med 2 (0) elever.

NB. Tallene i parentes er fra skoleåret 1965-66.

Hjælpeklasserne.

Som det vil fremgå af oversigten ovenfor, er opbygningen af de årgangsdelte hjælpeklasser med klasserækker på foreløbig 3 af byens normalskoler fortsat i dette skoleår.

Når hjælpeklasserne ikke er samlet på en speciel skole, vil der være særlig brug for folk til at koordinere arbejdet. Det har derfor været en

glæde, at den nye konsulent for hjælpeklasserne og de to kuratorer kunne træde i funktion den 1. november 1966. Beklageligvis kunne undervisningsministeriet ikke godkende de af de lokale skolemyndigheder ønskede timetal. Der var ansøgt om godkendelse af en ordning, hvorefter hjælpeklassekonsulenten udover sit konsulentarbejde var pligtig til at undervise 8 timer ugentlig. Undervisningsministeriet har kun kunnet godkende en ordning, hvorefter hjælpeklassekonsulenten skal undervise 24 timer. På samme måde har ministeriet ikke kunnet godkende den ordning, der var ønsket for kuratorerne. Her var søgt om 2×5 ugentlige timer, men ministeriet har kun godkendt 2×4 timer.

For at præsentere de nye medarbejdere og for at etablere det bedst mulige samarbejde såvel til skolerne som til den store kreds af personer og institutioner, som arbejdet har berøringspunkter med, har der været afholdt nogle møder.

Den 3. februar udvekslede man synspunkter og drøftede arbejdsområdet ved et møde på Rørkjær skole, hvortil specielt alle lærere, der underviser i hjælpeklasserne, var indbudt.

Den 10. februar afholdtes på Stormgades skole et meget velbesøgt møde, hvortil bl. a. revalideringscentret, arbejdsanvisningskontoret, mødrehjælpen, børne- og ungdomsværnet, skolelægerne, aften- og ungdomsskolen, kriminalpolitiet og skolekommissionen var indbudt.

En hjælpeklasse kan ikke nøjes med et lille rum.

Vedrørende lokaleforhold for hjælpeklasserne er der grund til at gøre opmærksom på, at det har været og stadig er forbundet med ret store vanskeligheder at skaffe tilfredsstillende lokaleplads til hjælpeklasserne på de skoler, hvor hjælpeklasserækkerne er placeret.

Myndighederne bør være opmærksom på, at det ikke er forsvarligt at anlægge det synspunkt — som desværre nu og da synes at blive gjort gældende — at en specialklasse som følge af den relativt lille klassekvotient også kan klare sig med/kan henvises til et tilsvarende mindre klasselokale. Det kan siges så stærkt, at det er forkert og uholdbart at anbefale specialundervisning til eleverne, hvis ikke de ydre rammer er af en sådan art, at de aktiviteter, der bør foregå i en specialklasse, virkelig kan foregå der.

Fra psykologisk og lægevidenskabelig side hælder man i stigende grad til den anskuelse, at en ganske betydelig del af de elever, som er blevet diagnostiserede som svagtbegavede, i virkeligheden lider af en lettere hjerneskade. Til undervisning af sådanne elever kræves mulighed for delvis afskærmning — f. eks. på den måde, at klasseværelset kan deles op i små afdelinger alt efter undervisningsformen — det kræver et stort klasseværelse, og det kræver, at hjælpeklassen har sit eget hjemklasselokale. Lokalet må også være så stort og sådan indrettet, at det ikke er en hindring for den lærer, der netop i specialundervisningen vil lægge vægt på den skabende og produktive side. Der må være plads til dramatik og andre manuelle aktiviteter.

Om arbejdet i det forløbne år fortæller hjælpeklassekonsulenten og kuratorerne selv i det følgende:

Hjælpeklassekonsulent Lars Søndergaard Hansen:

»Stillingen som hjælpeklassekonsulent er jo et nyt element i Esbjergs skolebillede, og der er uden tvivl mange, der har været spændt på, hvorledes dette nye element ville blive modtaget. Det er mig en glæde at kunne meddele, at alle, jeg i stillingens medfør har været i berøring med, har mødt mig med venlighed, forståelse og interesse for hjælpeklasseproblemerne. Der vil gå nogen tid, inden samarbejdet mellem de forskellige grene af skolevæsenet og hjælpeklassekonsulenten finder en fast form, men efter de erfaringer jeg har fra det første halve år, tvivler jeg ikke på, at stillingens oprettelse bliver til gavn for hjælpeklassebørnene.

Fra 1. januar 1967 fik jeg min timeplan lavet om, hvorved onsdag blev skemafri, så denne dag kunne bruges til konsulentvirksomhed, bl. a. besøg på de skoler, hvor hjælpeklasserne er placeret. Desuden havde jeg træffetid på Skolepsykologisk kontor fra kl. 14-15 alle hverdage undtagen lørdag.

Den ordning og det antal klasser, vi har i Esbjerg, kræver efter min mening, enten at hjælpeklassekonsulenten får betydelig flere timer til konsulentvirksomhed, eller at der oprettes en konsulentstilling ved hver af hjælpeklasserækkerne.

Jeg har anset det for min største opgave at komme så meget som muligt på de skoler, hvor hjælpeklasserækkerne findes. I skoleåret 1966-67 har det været følgende skoler:

Grådybskolen — Rørkjær skole — Stormgades skole og Østre skole.

På grund af min egen timeplan har det højst kunnet blive til et besøg ugentlig.

I den faste træffetid på Skolepsykologisk kontor har der ikke været mange henvendelser. Derimod har der været nok at gøre med at følge med i de nye undervisningsmidler, der kommer til den efterhånden ret store samling på Skolepsykologisk kontor.

Vedrørende frilæsningsbøger, klassesæt, emnesæt m. m. har vi fået den aftale, at skolebibliotekerne og den fælleskommunale samling prøver at opbygge en samling af bøger, der kan bruges til specialundervisning.

Jeg har deltaget i møder med kuratorerne.

Har haft samtaler med skoleinspektør Mogensen om hjælpeklasseelevernes placering i ungdomsskolen.

Deltog i dagene 20. og 21. januar 1967 på Gl. Avernæs i et møde, arrangeret af undervisningsinspektøren, hvor følgende emner blev behandlet:

1. Ændres hjælpeklasseundervisningens klientel og i bekræftende fald, hvilke konsekvenser bør det få?
2. Klassekvotient i hjælpeklasserne.
3. Efteromsorg for hjælpeklasseelever.
4. Fagfordelingen i hjælpeklasseundervisningen.
5. Behovet for korte lærerkurser til valgfri fag.

Har sammen med ledende skolepsykolog N. J. Bisgaard udfærdiget en skrivelse til skolekommissionen om den katastrofale pladsmangel på Grådybskolen og Rørkjær skole.

I det forløbne skoleår har skolevæsenet af de lokale myndigheder fået godkendt en ny undervisningsplan. Planerne for hjælpeklasserne er lavet en del om, bl. a. på grund af årgangsdelingen.

Af de større forandringer kan nævnes:

Der kan oprettes 1. hjælpeklasse for børn, der kommer i hjælpeklasse direkte fra børnehaveklassen eller hjemmet.

I 1. og 2. hjælpeklasse er der samlet henholdsvis 12 og 16 timer hos samme lærer, der så selv må fordele tiden mellem dansk, religion, skrivning, sang, musik, rytmik, formning, anskuelsesundervisning og leg.

Planerne for de enkelte 8., 9. og 10. hjælpeklasser tilrettelægges efter elevklientellets muligheder og de tilbud, den enkelte skole kan give.

Med »Den lysegrønne Betænkning« og den nye undervisningsplan har vi fået et fint arbejdsgrundlag. Så er spørgsmålet, om vi, der står i arbejdet, kan omsætte tingene, så de bliver til gavn for børnene. Men her er det ikke blot de, der har direkte berøring med hjælpeklasserne, det gælder. Med den hjælpeklasseordning, vi har i Esbjerg, spiller de øvrige læreres holdning til de svagt begavede en stor rolle. Mange måneders arbejde kan nedbrydes på sekunder med en forkert bemærkning fra en lærer. Hvis ikke lærernes holdning til hjælpeklasseeleverne er positiv, kan ordningen, vi har her i Esbjerg, ikke fungere tilfredsstillende«.

Kuratorarbejdet.

Axel Eskildsen (kurator for Rørkjær skole og Østre skole):

»Som omtalt andet steds indledtes vort kuratorarbejde med to møder, der begge var meget positive, idet vi kunne forlade møderne med virkelige gode løfter om et fremtidigt samarbejde. Derefter udarbejdede vi et brev, der blev udsendt til samtlige tidligere hjælpeskoleelever, der er udkrevet af skolen de sidste tre år. Brevet indeholdt et kuratortilbud til den, der måtte have brug herfor.

Der var ingen af de tidligere elever, jeg sendte brevene til, der reflekterede på brevet.

Udover besøg i hjemmene har min kuratorvirksomhed budt på relativt få opgaver, hvilket naturligvis har sin årsag i den korte tid, virksomheden har fungeret.

En kurators arbejde vil sandsynligvis og heldigvis for fremtiden blive enklere, idet hjælpeskoleeleverne tilsyneladende ligesom andre vil modtage tilbuddet om et 8., 9. og 10. skoleår, hvorfor eleven vil forlade skolen i en mere moden alder, samt give klasselæreren og kuratoren en langt bedre mulighed for et rimeligt kendskab til såvel den enkelte elev som til dennes forældre«.

Jens Lindegaard Knudsen (kurator for Grådybskolen og Stormgades skole):

»Efter den ovenfor omtalte mødeserie begyndte den egentlige kuratorvirksomhed med udsendelsen af et brev til de hjælpeklasseelever, som var blevet udkrevet i løbet af de tre foregående skoleår (1965-66, 1964-65 og 1963-64). Det drejede sig i alt om 39 elever fra Grådybskolen og Stormgades skole, som i løbet af marts måned modtog brev, der gjorde

eleverne og disses forældre opmærksomme på kuratorordningen og opfordrede til benyttelse af denne.

I løbet af de næste måneder udløstes derefter en række aktiviteter, som, indtil dette skrives, har haft følgende omfang:

Kontakt med:

Elev	1
Hjemmet	5
Klasselærer	6
Skoleleder	2
Skolepsykolog	5
Arbejdsanvisningskontor	3
Revalideringscentret	1
Børneværnet	2
Udskrivningsmyndighederne ...	1
Follow-up	4

I alt 30

Det er naturligvis for tidligt at drage mange konklusioner ud fra disse første erfaringer, men enkelte ting står dog allerede klart. Det er utvivlsomt en nødvendighed, at kurator og elev har et grundigt personligt kendskab til hinanden, inden eleven forlader skolen.

For at tilgodese dette forhold er der i skoleåret 1967-68 blevet tillagt kuratoren et fag i 8. hjælpeklasse, som benævnes erhvervsorientering. Desuden har et par »huller« i kuratorens timeplan været velkomne, da disse vil være glimrende egnede til lejlighedsvis besøg i Stormgades skoles hjælpeklasser.

Administrativt bør vel bemærkes, at det ligeledes er for tidligt at bedømme, hvilket omfang telefon- og transportudgifter vil få.

Skolemodenhedsundersøgelser:

I maj-juni 1967 blev der foretaget skolemodenhedsundersøgelse på samtlige børn i børnehaveklasserne. Desuden blev de fra hjemmet til 1. klasse indskrevne børn indbudt til at deltage i en skolemodenhedsundersøgelse. I forbindelse med disse undersøgelser er der blevet ført en lang række forældresamtaler, og i de tilfælde hvor skolen og skolepsykologen har været enige om at anbefale, at et ikke-undervisningspligtigt, skoleumodent barn fik skolegangen udsat et år, har man forelagt forældrene disse synspunkter. De fleste forældre har fulgt dette råd med hensyn til udsættelse af skolegangen. Der har været indkaldt 150 forældre til samtale i forbindelse med skolemodenhedsundersøgelserne. I 40 tilfælde er det blevet besluttet at udsætte barnets skolegang 1 år.

Atter i år blev der i den offentlige debat rejst kritik af skolemodenhedsprøverne og af den måde, hvorpå de blev administreret.

Vi har opmærksomt fulgt denne debat og har bl. a. som følge deraf i år yderligere bestræbt op på at gøre selve prøven til blot en af de faktorer, der bestemmer, om det vil være klogt at tilråde/fraråde skolegang. Vi har således forud for prøvens afholdelse anmodet børnehaveklasselærere om at give en kort karakteristik af hver enkelt barns

modenhed m. v. Vi har bestræbt os på også efter prøvens afholdelse at inddrage børnehavelærere i arbejdet og har lagt stor vægt på de iagttagelser, der er gjort i løbet af året i børnehaveklassen.

Inden vi begyndte at afholde skolemodenhedsprøverne, afholdt vi et eftermiddags-genopfriskningskursus for de lærere, der skulle bistå ved det praktiske arbejde.

Følgende lærere har bistået ved afholdelsen af skolemodenhedsundersøgelserne:

Viceskoleinspektør K. Bjorholm, Boldesager skole.

Viceskoleinspektør, fru C. Bork, Østre skole.

Kommunelærer Sv. Grønbæk, Præstegårdsskolen.

Hjælpeklassekonsulent Lars Søndergaard Hansen, Grådybskolen.

Kommunelærerinde, frk. Rita Lauridsen, Præstegårdsskolen.

Kommunelærerinde, fru Gerda Rasmussen, Spangsbjergskolen.

Overlærer Åge Sørensen, Rørkjær skole.

I årsberetningen for skoleåret 1965-66 blev omtalt, at man på Stormgades skole og Spangsbjergskolen i skoleåret 1966-67 agtede at forsøge at indhøste erfaringer vedrørende værdien af den ordning, der var skiltseret i »Den lysegrønne Betænkning«, og som gik ud på at tilbyde de børn, der går andet år i børnehaveklassen, 5 timers supplerende undervisning.

Skolepsykologisk kontor har afholdt et par møder med de lærerinder, der skulle forestå denne undervisning og har været behjælpelig med fremskaffelse af egnede materialer — mere har det beklageligvis ikke været muligt at afse tid til. Der kan således ikke fremsættes bemærkninger om værdien af ordningen. På den ene af skolerne har der også været sat skiftende og ikke specielt interesserede og kvalificerede lærerkræfter på opgaven, således at det heller ikke af den grund har været muligt at sige noget om værdien af ordningen.

På skolepsykologisk kontor har man længe været klar over, at der i Esbjerg — i kraft af, at man her har haft børnehaveklasser gennem mere end 50 år — forelå specielle muligheder for at foretage undersøgelser, der kan belyse nogle af de mange spørgsmål, der knytter sig til skolemodenhedsundersøgelserne.

Konsulent for specialundervisningen Jørgen Gregersen har nu udarbejdet en foreløbig plan for gennemførelse af en undersøgelse, der skulle kunne sige noget dels om den gennem årene i Esbjerg anvendte Uppsalaskolemodenhedsprøves prognostiske værdi og dels om, hvorvidt Esbjerg-normerne (hvor flertallet af børnene ved prøven, hvad der ikke er tilfældet andre steder i landet, har gået næsten 1 år i børnehaveklasse) er overensstemmende med prøvens standardnormer.

Jørgen Gregersen har allerede indsamlet materiale til brug for en forundersøgelse. Det er endnu for tidligt og ikke muligt at offentliggøre noget om resultaterne. Der skal i den forbindelse rettes en tak til de lærere, der har været behjælpelige ved at udfylde et spørgeskema, ligesom de har afholdt et par standpunktsprøver.

Formålet med Jørgen Gregersens forundersøgelse er bl. a. at få et indtryk af, hvorledes senere mere omfattende undersøgelser bør gribes an.

Observationskolonien »Rendbjerghjemmet«.

En glædelig begivenhed har været nynormeringen og den deraf følgende ansættelse af en fritidshjemslærer fra skoleårets begyndelse.

Opførelsen af en lærerbolig på koloniens grund var som følge af personaleudvidelsen nødvendig. Forhåbentlig vil de bedre boligforhold bidrage til, at den hidtil beklagelige alt for ofte foretagne udskiftning af lærerkræfter på Rendbjerghjemmet ophører.

Den hårdt tiltrængte udvidelse af lærerpersonalet har også medført, at observationskolonien nu bedre har kunnet klare arbejdsmæssigt at registrere de gjorte iagttagelser og udarbejde skriftlige rapporter til brug for skolepsykologerne.

Skolepsykologerne har foruden lejlighedsvis besøg, f. eks. i forbindelse med transport af nye elever, 4 gange i årets løb aflagt længere besøg på observationskolonien. Besøgene har omfattet testning og samtale med eleverne samt lange og grundige konferencer med koloniens personale.

Den 22. februar afholdt skolevæsenet på Stormgades skole et møde mellem skolekommissionen og børne- og ungdomsværnet, hvor man drøftede forskellige spørgsmål omkring Rendbjerghjemmet. Det drejede sig bl. a. om de nu og da uheldige virkninger af Rendbjerghjemmets lange ferier.

Der blev rejst og drøftet mange spørgsmål i det hele taget om Rendbjerghjemmets funktion og om personale- og boligproblemerne. Mødet sluttede med beslutningen om, at flere af de rejste spørgsmål vil blive drøftet videre i skolekommissionen.

Den 24. juni afholdtes på Ribe amts skoledirektions foranledning et møde på Hovborg kro, hvor man drøftede muligheden af et samarbejde mellem købstæderne og amtsråds kredsen vedrørende observationskolonier. Vedrørende tanken om at lade Rendbjerghjemmet indgå i en fælles pulje af observationskolonier i Ribe amt ville N. J. Bisgaard gerne se den nærmere aftale om en sådan ordnings praktiske gennemførelse, før han kunne gå ind for ideen.

Specialundervisningscentret for Ribe amt.

(Ved N. J. Bisgaard og H. Maigaard-Hansen).

Specialundervisningscentrets klasser 1966-67.

Antallet af *taleklasser* blev med udgangen af skoleåret 1965-66 nedskåret fra 2 til 1.

Taleklassens elevtal har været 6, hvoraf de 5 har gået i centrets taleklasser i det foregående år. I løbet af skoleåret er 1 elev blevet overført til åndssvageforsorgen.

Eleverne har fordelt sig med 2 fra Esbjerg by og 4 fra amtet.

Tunghøreklassernes antal har ikke ændret sig, idet der har været 3 centerklasser og 1 klasse udslationeret fra Statens Kostskole for svært tunghøre og døve i Fredericia. Der er tilkommet 2 elever, 1 fra amtet og 1 fra Esbjerg. Sidstnævnte elev døde efter et færdselsuheld midt i skoleåret.

Der har i alt været 12 elever i de 3 klasser, fordelt med 7 fra Esbjerg og 5 fra amtet.

Der har fortsat været 3 klasser for *bevægelseshæmmede* med 16 elever, heraf har 2 elever fulgt de fleste timer i normalklasser svarende til deres alderstrin. Der er kommet 2 nye elever, 1 fra hjemskole og 1 fra Geelsgård kostskole. 1 elev er i løbet af skoleåret fraflyttet. De 16 elever har fordelt sig med 6 fra Esbjerg, 9 fra Ribe amt og 1 fra Haderslev amt.

På Præstegårdsskolen blev der pr. august 1966 oprettet en *svagsyns-klasse* med 4 elever indskrevet. Imidlertid sprang 2 fra i sidste øjeblik, så klassen har kun bestået af 2 elever, begge fra amtet.

Svagsynsklassen.

Om arbejdet i svagsynsklassen og erfaringerne fra det første skoleår fortæller klasselærerinden, Rita Lauridsen:

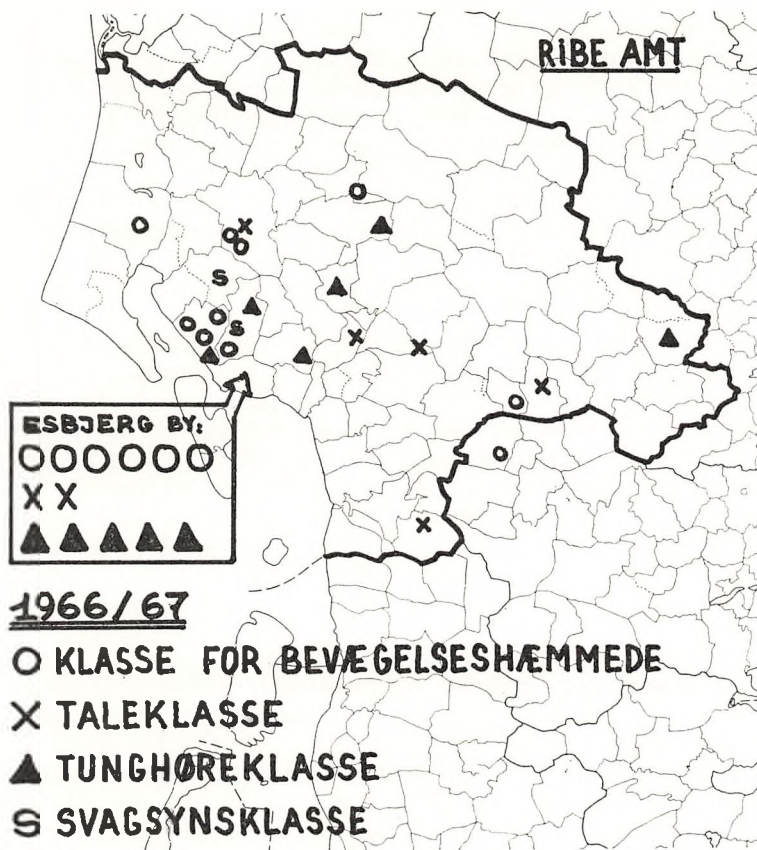
»Ved arbejdet med en svagsynsklasse er der tre ting af særlig betydning at tage hensyn til:

Speciel indretning af lokaler, egnede materialer og udvidelse af fagområdet med et fag, synssansetræningen.

Ved skoleårets begyndelse var den fløj, hvori det fremtidige svagsynslokale skulle indrettes, ikke bygget endnu, og klassen havde derfor til huse i almindelige lokaler, hvor vi forbedrede forholdene med ekstra lys. I det egentlige svagsynslokale bliver der bl. a. installeret rulletavler, som betinger, at eleverne altid kan arbejde i øjenhøjde i deres ofte meget begrænsede synsfelt, ekstra lys på tavler og bord, specielle borde med indstillelige plader, så synsvinkelen kan blive rigtig, et stort arbejdsbord med sandkasse, hvor nye ting kan anskueliggøres, og endelig et episkop, som skal stå fremme i klassen klar til brug.

Af materialer til undervisning af svagtseende findes der på dansk kun et læse- og regnebogssystem, som begge er trykt med store klare typer, samt et udvalg af kladderhefter, hvor linjerne er trukket kraftigt op. Hvad der skal bruges herudover, må stort set fremstilles af læreren selv. Dog har vi i det forløbne år gjort stor brug af bogstav- og ordkortene til »Søren og Mette«, som er beregnet til normal klasseundervisning, mens vi brugte dem til enkeltmandsundervisning. Til fremstilling af stencils har vi en skrivemaskine med store typer. Når vi er ude over den egentlige begynderundervisning, kommer arbejdet med at lære at bruge en lup ind i billedet.

Et vigtigt led i svagsynsundervisningen er synssansetræningen. Denne går ud på gennem forskellige øvelser at optræne den synsrest, som findes, så den udnyttes fuldt ud — ikke på en egentlig forbedring af synsevnen. Her prøver vi bl. a. at øve opfattelsen af form (cirkler, firkanter og trekkanter) og farve sammen med en koncentration- og hukommelses-træning. Ved at farve i almindelige »upædagogiske« malerbøger, hvor motiverne er tegnet op med sorte konturer, øver vi samspillet mellem synsindtryk og håndens motorik. Desuden tager vi alm. dagligdags ting som f. eks. kroppens bygning, elevernes påklædning og husets indretning op til undersøgelse for derved at udvide elevernes horisont og gøre dem egnede til at leve og færdes i de seendes verden«.

Kørsel med eleverne.

1 elev fra taleklassen, 2 elever fra tunghøreklasserne og alle eleverne fra klasserne for bevægelsehæmmede og svagsynsklassen blev transporteret til og fra skolerne med lillebil. Desuden har der været et samarbejde med åndssvageforsorgens børnehave på A. Andersensvej, med Haraldsgade skole og med Menighedsbørnehaven om transport af elever med vore ruter.

Der har i 1966-67 været følgende ruter:

- I Jordrup-Vejen-Askov Mark-Lintrup-Esbjerg og retur.
- II Høm-Ribe-Bramminge-Tjæreborg-Esbjerg og retur.
- III Hostrup-Hodde-Varde-Alslev-Gjesing-Esbjerg og retur.
- IV Oksbøl-Guldager-Esbjerg og retur sammen med rute III.
- V Hjerting-Sædding-Fourfeldt-Esbjerg by og retur.
- VI Opsamling og aflevering i Esbjerg.

Alle øvrige elever blev transporteret med rutebil, tog eller bybus.

Speciallægeordningen.

Overlæge, dr. med. Erik Hansen, Vejle, har foretaget to undersøgelser på alle eleverne i klasserne for bevægelseshæmmede samt 1 elev i svagsynsklassen (spastiker). Desuden har overlægen foretaget undersøgelse på 3 elever fra taleklassen og en ny elev, som pr. august 1967 er anmeldt til optagelse i en klasse for bevægelseshæmmede.

På overlægens foranledning er en del elever blevet behandlet på forskellige hospitalsafdelinger, hovedsagelig for ved operation og bandagering at bedre deres motorik.

Eleverne fra tunghøreklasserne er alle i regelmæssig kontrol på Høre-klinikken, Esbjerg.

Der har været afholdt et møde den 10. oktober på Præstegårdsskolen, hvor centrets speciallæger, skolelægerne, overlægerne fra ortopædisk afdeling på Centralsygehuset, Esbjerg, revalideringschefen, skoledirektøren, de pågældende skoleinspektører og repræsentanter for amtsskole-direktionen og Skolepsykologisk kontor drøftede lægeordningen for specialundervisningscentrets elever. Man nåede på mødet til enighed vedrørende en række principielle punkter angående kontrol og behandling af eleverne.

Faglige konferencer, kurser, forældrekontakt o. l.

I det forløbne skoleår har der været afholdt en faglig konference med lærerne på de forskellige skoler, hvor centerklasserne er placeret. På grund af arbejdspresset på Skolepsykologisk kontor har der ikke kunnet arrangeres yderligere konferencer, hvorfor flere af skolerne med jævne mellemrum selv har holdt mindre konferencer for de enkelte klasser og/eller fagområder.

Specialundervisningslærerne var den 19. april 1967 på Præstegårdsskolen inviteret til et foredrag med demonstrationer ved ledende konsulent for specialundervisningen, frk. E. Sand Kirk, Herning, og lederen af undervisningsministeriets materialelaboratorium, hr. Overballe. Desværre var fremmødet meget ringe.

For at drøfte beskæftigelsesundervisningen ved centret blev der den 9. september 1966 afholdt et møde på Præstegårdsskolen for alle de implicerede lærerkræfter.

Ældste klasse for bevægelseshæmmede har været på lejrskole på Fanø den 23.-24. august 1966, og tunghøreklasserne var på tur til Sydslesvig den 11. maj 1967.

Specialundervisningscentret er i skoleåret 1966-67 blevet besøgt af bl. a.:

Undervisningskonsulenterne Påske (svagsynede) og Laursen Ellekrog (tunghøre), eleverne på grundkursus B fra Vejen, Tønder og Esbjerg, Tønder amts skoledirektion, overlærer og hjemmevejleder Neergaard fra blindeinstituttet på Refsnæs, elever fra Børnehave- og fritidshjemsseminariet, Århus, 9 hollandske borgmestre, 1 kollega fra Stavanger, 4 specialundervisningslærere og 2 socialrådgivere fra Samfundet og Hjemmet for vanføre, Kolding afdeling.

Den 3. maj blev der på Grådybskolen afholdt et forældremøde, hvor-

til var indbudt forældre, der har børn i en centerklasse eller får det i det kommende skoleår samt lærere, konsulenter m. fl.

Skoledirektøren og N. J. Bisgaard orienterede om undervisningen, og der blev forevist en lysbilledserie »Bare et handicap«.

Ved det efterfølgende kaffebord stillede forældrene spørgsmål, og man enedes efter drøftelse om forskellige praktiske ændringer for det kommende skoleår.

Specialundervisningencentrets økonomi.

Regnskabet viser for finansåret 1966-67 følgende udgifter:

1. Lærerlønninger	396.461,48 kr.
2. Lønninger til kontormedhjælp	6.660,00 »
3. Transport af elever	105.530,80 »
4. Kørselsudgifter til konsulenter	766,45 »
5. Repræsentation	921,68 »
6. Speciallæger	1.247,74 »
7. Kurser m. v.	2.114,65 »
8. Specialundervisningsmidler	41.664,20 »
9. Etablering af svagsynsklasse	5.819,46 »
10. Etablering af tunghøreklasser	1.102,30 »
11. Etablering af en klasse for bevægelseshæmmede	0,00 »
	562.288,76 kr.

Budgettallene for pkt. 9, 10 og 11 er overført til det nye regnskabsår med henholdsvis 25.000,00 kr., 8.000,00 kr. og 6.500,00 kr.

Hvis man går ud fra elevtallet 36, er den gennemsnitlige udgift pr. elev pr. år ca. 15.620,00 kr.

Når statens refusion er fratrukket, bliver amtets udgifter pr. elev pr. år ca. 3.955,00 kr.

Personale og kontorhold på Skolepsykologisk kontor.

Kontorhjælps-medarbejderstaben er glædeligvis også i år forøget som følge af »Den lysegrønne betænkning«s vedtagelse, men dette har uvægerligt medført, at lokalesituationen yderligere er forværret og nu nærmer sig det katastrofale.

På Skolepsykologisk kontor har der i det forløbne år været ansat:

Ledende konsulent for specialundervisningen, cand. psych.

Niels Jørgen Bisgaard.

Konsulent for specialundervisningen Charles Jakobsen.

Konsulent for specialundervisningen Gorm Hadrup.

Konsulent for specialundervisningen Jørgen Gregersen.

Talekonsulent H. Maigaard-Hansen.

Hørekonsulent Oluf Schultz.

Socialrådgiver, fru Asta Nielsen (tiltrådt 1.4.1967).

Hjælpeklassekonsulent Lars Søndergaard Hansen (tiltr. 1.11.1966).

Kontormedhjælp: kontorist, fru Birthe Jessen (til 31.10.1967),

kontorist, fru Solvejg Søndergaard,

kontorist, fru Helen Nielsen (tiltrådt 12.8.1966).

Ved kontrolprøver på elever, der får specialundervisning, har medvirket:

Viceskoleinspektør K. Bjorholm, Boldesager skole.
Overlærer Åge Sørensen, Rørkjær skole.

Talekonsulentens beretning.

(Ved H. Maigaard-Hansen).

Der er i skoleåret 1966-67 fra skolerne blevet indberettet 30 elever til undersøgelse for talevanskeligheder. Fra anden side (skolelæge, psykologer, speciallæger og hjem) er der anmeldt 14 til undersøgelse, heraf dog 6 uden for den skolepligtige alder.

Da talelæremangelen i det forløbne skoleår har været særdeles mærkbar, er der kun givet ambulans taleundervisning i 13 ugentlige timer fordelt således, at talepædagog fru Grethe Bækgård har givet 10 timers taleundervisning til meget svært talehæmmede elever, og hørekonsulent O. Schultz har undervist 3 timer ugentlig med taleelever fra Danmarks-gades og Stormgades skoler.

Talekonsulenten har i sin undervisning kun beskæftiget sig med individuel undervisning af elever fra specialundervisningscentrets klasser for bevægelseshæmmede og taleklasse.

Pr. januar 1967 blev der ved fru Grethe Bækgård oprettet et hold af stammere i 12-14 års alderen, som to gange ugentligt efter skoletid er blevet undervist efter acceptmetoden.

Talekonsulentens undersøgelse af indberettede elever fra skolevæsenet fordeler sig således:

	Dreng	Piger	I alt
Sprogfejl	7	9	16
Stammen	2	0	2
Læsp	4	1	5
Hæshed	1	1	2
Spastikere	2	1	3
Andre	2	0	2
I alt	18	12	30

Der er i skoleåret blevet taleundervist 41 elever heri medregnet eleverne fra specialundervisningscentrets klasser. Disse elever fordeler sig således:

	Dreng	Piger	I alt
Sprogfejl	14	8	22
Stammen	5	1	6
Læsp	3	1	4
Hæshed	2	0	2
Spastikere	5	2	7
I alt	29	12	41

Talepædagog fru Grethe Bækgård og hørekonsulent O. Schultz har deltaget i Talepædagogisk forenings kursus på Nyborg Strand i tiden fra 7.-9. april 1967.

Talekonsulenten har været på studietur til Jyväskylä i tiden 26. no-

vember til 5. december 1966 og i tiden 6.-10. februar 1967 på studietur til København og Ringsted.

Antallet af elever med talevanskeligheder, som på grund af talelærer-mangelen ikke har kunnet undervises, har været meget stort.

Der var pr. 1. juni d. å. en venteliste på 86 elever.

En stor del af disse elever vil dog blive undervist i skoleåret 1967-68, idet antallet af ugentlige timer til ambulante taleundervisning efter efterårsferien 1967 vil blive udvidet til 45, idet to lærerkæfter til den tid vender hjem fra årskursus med tale-tunghørelæreruddannelse.

Hørekonsulentens beretning.

(Ved hørekonsulent O. Schultz).

I skoleåret 1966-67 bortfaldt de systematiske gruppehøreundersøgelser, ligesom man med beklagelse må notere, at skolelæreordeningen ophørte med hr. overlæge S. Fr. Nielsens afsked. Derved er hele det forebyggende arbejde af øretilfælde, som årene igennem havde vist sig at have været af uvurderlig betydning, blevet indstillet.

Høreundersøgelserne er blevet foretaget af skolelægerne, der derefter henviste til Esbjerg høreklub, hvorfra journalen fremsendes hertil.

Høreklubben har ført kontrol med 53 elever. I 30 tilfælde viste det sig, at høreapparat ikke var påkrævet. 17 elever var anbragt i 4 tung-høreklasser, hvoraf 5 elever sorterede under døveforsorgen med overlærer frk. Marie Andersen fra Døveskolen i Fredericia som klasselærerinde. 6 elever med høreapparat kunne klare sig i normalskolen. 4 af disse elever har gået til ambulante optræning i mundaflæsning, høretræning m. m.

I tunghøreklasserne har man bestræbt sig på at nå normalt pensum for hvert alderstrin, men på grund af spredningen i hver klasse, har det været nødvendigt at gennemføre individuel undervisning i stor udstrækning.

2 elever er blevet udskrevet til normalskolen og 2 elever til hjemmet. Ifølge tilmeldinger skal 5 elever optages i 1. tunghøreklasse, heraf 1 på prøve.

I samråd med erhvervs- og vejledningskontoret for tunghøre er der blevet ført kontrol og givet erhvervsvejledning i 5 hjem.

5 elever fra Danmarksgades og Stormgades skole er blevet behandlet for talelidelser, 1 elev fortsætter i det nye år. Yderligere er der blevet læst 10 timer i den ene tunghøreklasse.

Efter ansøgning fra hjemmet har 1 elev deltaget i kursus for tunghøre i Balle.

Der er foretaget 107 høreprøver og 92 skelneprøver. Hjemmebesøg og forældresamtaler har fundet sted i 285 tilfælde.

Følgende har aflagt besøg:

August:	2 praktikanter fra taleinstituttet i Århus.
1 praktikant fra taleinstituttet i Hellerup.
November:	Skoleinspektoren for Tønder amt.
Forstander Peter Knudsen, Fredericia.
Undervisningskonsulent i inspektionen for specialundervisningen Laursen Ellekrog.

Februar:	Døvepræsten Poul Hansen.
Marts:	Erhvervsvejleder Vagner Olesen, Fredericia. Overlærer Hammelbo, Tunghøreskolen, København.
April:	Ledende skolepsykolog Elna Sand Kirk, Herning. Laboratorieleder Hardy Overballe, Herning.
Maj:	2 praktikanter fra sundhedsplejeskolen, Århus.

Faglige arbejder:

Sept.-dec. 1966:	30 timers metodikkursus med 11 deltagere. Gennemgang af høreprøver — sprogopbygning — høreapparater — mundaflæsning — mund-håndsystem — høretræning — talekorrektion m. m.
Januar 1967:	20 kursister fra Tønder amt.

Rendbjerghjemmet.

(Ved forstander Hans Novrup).

Rendbjerghjemmet har i skoleåret 1966-67 haft 26 elever, 9 piger og 17 drenge, der fordeler sig på følgende skoler:

Boldesager skole ...	2 elever	Rørkjær skole	3 elever
Gammelby skole ...	6 »	Vestre skole	3 »
Jerne skole	9 »	Østre skole	2 »
Præstegårdsskolen ..	1 elev		

Gennemsnitsopholdstiden har været ca. 4 måneder.

4 elever er udmeldt af skolen fra Rendbjerghjemmet.

21 elever har genoptaget undervisningen i Esbjerg.

1 elev er blevet anbragt under forsorg efter gentagne rømmninger.

I efteråret 1966 fandt der 29 rømmninger sted, og politiet blev underrettet i de 22 tilfælde.

Flemming Skovgård Larsen har virket som lærer hele skoleåret.

Ved skoleårets begyndelse blev medarbejderstaben på hjemmet udvidet med en fritidshjems lærer. Birger Dan Rasmussen virkede fra 2. sept. til 30. nov. 1966, hvorefter hr. Ole Bager har virket som vikar skoleåret ud. Fra Århus Fritidshjemsseminarium har Rendbjerghjemmet haft frk. Inger Hammer Hansen som praktikant i tiden 30. april til 17. juni 1967. Fra 14. til 21. juli 1967 havde Rendbjerghjemmet 16 grønlandsbørn og en leder fra Sukkertoppen til overnatning, inden privatindkvarteringen fandt sted i Esbjerg.

Rendbjerghjemmet har i skoleåret haft besøg af skolekommissionen, der overværede rejsegildet på den nye lærerbolig i urtehaven, Boldesager forældreforening, personalet fra rådgivningsklinikken, skolemyndigheder fra Hjørring, Thisted og Sorø. Som et led i kursus har Tønder Årskursus under ledelse af amtsskolepsykolog Mølgård Lausten besøgt Rendbjerghjemmet med kursister. Desuden har hjemmet haft 44 forældrebesøg, og glædeligt er det, at en del tidligere elever aflægger besøg her.

Skolebespisningen.

(Ved hovmester Carl Erik Olsen).

Den gældende ordning er følgende:

1. Den hidtil foranstaltede morgenbespisning, der ikke har været inde under nogen refusionsordning, er fortsat ydet.
2. Der ydes både i sommer- og vinterperioden $\frac{1}{4}$ liter sødmælk dagligt til elever, der tilmelder sig.
3. Til elever, der ifølge udtalelse fra skolelæge, f. eks. efter forslag fra lærer, sundhedsplejerske eller socialrådgiver, har behov derfor, udleveres der dagligt en gratis oslofrokostpakke.
4. Der ydes ikke vitaminpiller.
5. Ordningen omfatter 1.-10. klassetrin, begge incl., samt — når spise-pausen falder i disses skoletid — børnehaveklasserne.
6. Der gives interesserede i øvrigt, lærere og elever, adgang til at købe oslofrokost mod betaling af fremstillingsprisen.

Morgenbespisningen finder sted på Gammelby skole, Rørkjær skole, Stormgades skole og Grådybskolen.

Regnskab for året 1. april 1966 til 31. marts 1967 viser følgende:

1. Bespisningsudgifter:		
a. Morgenbespisning		
16.725 portioner		44.309,84 kr.
= 2,65 kr. pr. portion.		
b. Mælkeydelse i tiden		
1/4 1966 til 31/3 1967:		
Elever i 1.- 7. klasse	926.377 port.	
Elever i 8.-10. klasse	76.664 »	
Betalende lærere og elever	13.975 »	
	1.017.016 port.	
= 35,4 øre pr. portion		360.020,74 kr.
Herfra går indgåede beløb ved salg	4.438,20 »	
		355.582,54 »
c. Oslofrokost (uden mælk)		
i tiden 1/4 til 30/4 66		
og 1/11 66 til 31/3 67:		
Lægehenviste elever	243.226/2 stk.	
Betalende lærere og elever	82.714/2 »	
	325.940/2 stk.	109.316,53 kr.
Herfra går indgåede beløb ved salg	15.395,25 »	
		93.921,28 »
		493.813,66 kr.
2. Forrentning		1.909,23 »
3. Afskrivning		994,86 »
		496.717,75 kr.

Herefter forventes refusion ydet fra statskassen med $\frac{1}{3}$ af følgende udgifter:

1. Mælk 1.-7. klasse	327.937,46 kr.
2. Oslofrokost til lægehenviste	93.921,28 »
3. Forrentning	1.909,23 »
4. Afskrivning	994,86 »

424.762,83 kr.

$\frac{1}{3}$ heraf udgør 141.587,61 kr.

Frirejser med statsbanerne i 1966.

Der blev udstedt i alt 4.539 fribilletter til sommerferierejser for skole-søgende børn i Esbjerg. 2.554 billetter var til elever over 12 år og 1985 til elever under 12 år. Desuden ydedes der frirejser til sommerlejre m. v. for 907 elever og 95 ledsagere.

Kommunens udgifter ved disse rejser har i alt andraget kr. 29.509,40.

Feriekolonier.

Ansøgninger til feriekolonier i sommeren 1967:

	I		Ix		II		IIx		III		IIIx		I alt		
	Pi.-Dr.	Pi.-Dr.	Pi.-Dr.	Pi.-Dr.	Pi.-Dr.	Pi.-Dr.	Pi.-Dr.	Pi.-Dr.	Pi.-Dr.	Pi.-Dr.	Pi.-Dr.	Pi.-Dr.	Pi.-Dr.	I alt	
Boldesager skole	6	10	0	0	1	5	9	8	37	51	4	2	57	76	133
Danmarksgades skole ...	5	3	0	0	4	2	5	2	26	20	2	3	42	30	72
Gammelby skole	21	9	7	0	8	13	8	8	31	23	2	0	77	53	130
Grådybskolen	1	0	0	0	1	3	5	4	21	45	4	4	32	56	88
Jerne skole	2	5	1	0	8	10	7	8	39	40	0	1	57	64	121
Præstegårdsskolen	2	4	0	0	3	7	0	0	19	31	1	1	25	43	68
Rørkær skole	10	7	0	0	3	10	8	4	38	41	0	1	59	63	122
Spangsbjergskolen	3	0	0	0	3	6	4	4	26	43	5	3	41	56	97
Stormgades skole	1	0	0	1	3	6	0	3	20	23	7	3	31	36	67
Vestre skole	1	4	0	0	4	2	4	3	13	20	1	0	23	29	52
Østre skole	3	1	0	1	1	2	2	1	8	9	0	1	14	15	29
Rendbjergghjemmet m. fl. .	0	0	0	0	0	0	0	0	2	9	0	0	2	9	11
I alt	55	43	8	2	39	66	52	45	280	355	26	19	460	530	990

Statistik vedrørende feriekolonier sommeren 1967:

Klassetrin:	Ikke mødt			Afbud			Hjemtaget el.-sendt		
	Piger-Dren.	Piger-Dren.	I alt	Piger-Dren.	Piger-Dren.	I alt	Piger-Dren.	Piger-Dren.	I alt
1. klasse	1	0	1	7	8	15	0	1	1
2. »	2	1	3	2	10	12	0	0	0
3. »	2	0	2	5	6	11	0	0	0
4. »	0	2	2	5	7	12	5	3	8
5. »	3	2	5	5	8	13	3	1	4
6. »	1	1	2	5	4	9	1	5	6
7. »	0	0	0	0	2	2	0	3	3
8. »	3	0	3	0	0	0	1	0	1
1. real	0	0	0	1	0	1	0	0	0
I alt	12	6	18	30	45	75	10	13	23

Dukkefabrikation

*Skolebiblioteksforeningens
årsmøde*

Statistik vedrørende feriekolonier sommeren 1967:

A F B U D			
	Piger	Dreng	I alt
Afbud uden grund	10	14	24
Sygdom	2	3	5
Vådligere	0	2	2
Havde haft ét ophold	4	0	4
Med forældre på ferie	5	15	20
Tilbud om anden ferie	4	5	9
»Kender ingen«	2	2	4
»Vil ikke«	3	1	4
Fodboldturnering	0	2	2
Mo. »3 uger for længe«	0	1	1
I alt	30	45	75

Rendbjerg.

(Leder: Fru Marie Lindhardtzen).

R II torsdag den 1. juni til onsdag den 21. juni

R III tirsdag den 27. juni til mandag den 17. juli

R IV fredag den 21. juli til torsdag den 10. august

Feriekolonien i Rendbjerg modtog i tiden 1. juni — 10. august 1967 i alt 180 elever i 61 dage — tilsammen 3780 kostdage. Den samlede vægtforøgelse var 238 kg.

Bortset fra nogle mavetilfælde har sundhedstilstanden været fin. I det gode vejr opholdt børnene sig ude, de badede flere gange om dagen og har tilsyneladende befundet sig godt. Kun en dreng gik fra lejren i utide og nåede Esbjerg inden aften.

En dreng var uheldig at brække armen, men efter en tur på skadestuen fortsatte han ferien. En anden dreng fik astma-anfald og måtte på hospitalet, hvorfra han sendtes hjem. Ellers er sommeren gået fint uden nævneværdige episoder.

Stenderup Hage.

(Leder: J. P. Strandbæk).

SH II tirsdag den 6. juni til onsdag den 21. juni

SH III tirsdag den 27. juni til mandag den 17. juli

SH IV fredag den 21. juli til torsdag den 10. august

Feriekolonien ved Stenderup Hage pr. Varmark modtog i tiden 6. juni til 10. august 215 ferie børn fordelt på tre hold. Børnene er udtaget fra alle skolerne i Esbjerg. Opholdet for alle tre hold varede 58 dage, et samlet antal kostdage på 4476. — Den samlede vægtforøgelse blev dette år ikke så stort på grund af det fine vejr, hvor børnene ret kunne boltre sig i den frie natur. Vægtforøgelsen blev kun 90,5 kg eller 0,42 kg pr. elev.

Sommeren 1967 vil blive mindet som den bedste sommer i mands minde. — Alle tre feriehold havde usædvanlig fint vejr hele tiden, og det

kendtes da også på den brune, solbrændte farve, de alle efterhånden fik; derimod kneb det med at tage på i vægt til trods for god appetit. Efter den sædvanlige ration får børnene fedtemellemadder, og det skete jævnlige efter en dag i det fri, hvor kræfterne rigtig blev lagt i, at køkkenet måtte smøre ekstra 300 fedtemellemadder. Uhm! Det var noget, der smagte — men kalorierne blev brugt lige så hurtigt, som de blev konsumeret.

Sundhedstilstanden har været ualmindelig fin. Der har naturligvis været nogle enkelte forstuvninger og forkølelser, men lægen havde vi ikke brug for ret ofte.

På hold II, der falder uden for ferietiden, blev børnene undervist 2 timer daglig. — For alle tre hold blev der badet flittigt et par gange om dagen. Der blev spillet bold efter en større målestok: fodbold, håndbold, langbold og rundbold. Der blev afholdt hele olympiader på alle holdene. Der har været både fri og ordnet leg på engen. Man har bygget hytter og foretaget lange spadsereture; der har været orienteringsløb og ekskursioner, hvor man samlede sten, muslingskaller eller blomster, det var lejrskole i det små! — Så har der været arbejde for dem, der gerne ville røre sig ekstra: oprydning, slåning af græsplænen, vej-arbejde, digearbejde og lignende, ja nogle store drenge sparede kommunen for en masse penge ved at rense tagrenderne kolonien rundt og save en mængde vilde roser ned, så de ikke længere kunne ødelægge taget på drengefløjten. Naturligvis blev de trakteret med sodavand for deres indsats, og så gled der et par ekstra mellemadder ned ved spisetid.

Der har været lovlige mange hjemsendelser i år. På SH II var det ligefrem blevet en epidemi at stikke af fra kolonien. Hele 12 børn måtte hjem, dels fordi de selv stak af, eller fordi de længtes eller blev hjemtaget. — På SH III måtte vi sende fire drenge hjem, fordi de stadig overtrådte reglementet — en pige hjemtoges. — På SH IV blev 2 piger hjemtaget.

Man spørger uvilkårligt sig selv, hvorfor børnene stikker af eller opfører sig dårligt. Det er så at sige altid de store, det er galt med, og man får let den tanke, om det ikke var bedre, drenge og piger over 13 år blev hjemme og tjente en god skilling i ferien i stedet for at gå og drive herovre på kolonien til gene for de andre børn og til kval og ærgrelse for de tilsynsførende. Der kan være grunde for, at en elev i den alder kommer med, men jeg tror, det må være en undtagelse fra regelen! — Det er forbudt at ryge på kolonien. Men det er mange gange tobakshungeren, der får en elev til at rømme. Det er derfor et spørgsmål, om ikke det ville være rigtigst at lade de rygende børn få lov til at ryge under opsyn til en bestemt tid og på et bestemt sted, når forældrenes tilladelse foreligger.

Sønderho.

(Leder: Fru Anna Ehmsen).

- S I tirsdag den 9. maj til fredag den 26. maj
- S II torsdag den 1. juni til onsdag den 21. juni
- S III tirsdag den 27. juni til mandag den 17. juli
- S IV fredag den 21. juli til torsdag den 10. august

Feriehjemmet i Sønderho har i tiden 9. maj til 10. august 1967 haft 4 hold elever med ca. 80 på hvert hold, svarende til 6200 kostdage. Den samlede vægtforøgelse var 340 kg.

Sundhedstilstanden har været god, bortset fra en del, der fik mæslinger; 2 søskende blev sendt hjem med ambulance, lige før holdet sluttede, da de havde temmelig høj feber efter mæslinger.

Uden for ferien har børnene fået de sædvanlige 2 timers daglig undervisning.

Ellers er den solfyldte sommer gået med sport: traveture, badning, komedie m. m.

En-dags lejrskolerne blev lige som sidste år en stor succes, ca. 1750 børn med deres lærere gæstede feriehomeet i tiden fra skoleårets begyndelse til 24. september på et eller flere døgnsohold.

Et hold lejrskolebørn fra Sverige var her 5 døgn, ligesom et hold fra Lemgo (kor og orkester) også var indkvarteret i 5 døgn.

Socialrådgivernes virksomhed.

(Ved socialrådgiverne fru Asta Nielsen og fru Irene Christiansen).

I april 1967 ansattes socialrådgiver fru Asta Nielsen ved skolevæsenet, og efter sommerferien 1967 overtog fru Asta Nielsen fortrinsvis de skoler, der betjenes af skolelæge L. M. Jakobsen, mens Irene Christiansen fortsatte med skolerne, der betjenes af skolelæge T. Østergård.

I flere år havde fru Christiansen været alene om det arbejde, man også tidligere havde været to om. Det føltes ofte som det forslidte begreb »ambulancetjeneste« og var i hvert fald meget utilfredsstillende på grund af manglende tid til de enkelte sager.

Af statistikken over forsømmelser ses, at der ikke er tale om større udsving. Der er dog sket noget meget mærkbart i forretningsgangen, idet den ny skolekommission så vidt muligt undgår indkaldelser i anledning af ulovlige forsømmelser. I stedet aflægges besøg af socialrådgiveren, eller der sker indkaldelse til kontoret til samtale med skolekommissionens formand, skoledirektøren eller socialrådgiveren, som så prøver at finde frem til årsagerne til de ulovlige forsømmelser og eventuelle løsninger heraf. — Dels er denne fremgangsmåde i hvert fald mindst lige så effektiv som den tidligere — nok fordi man opnår en mere direkte kontakt — dels sparer man en masse menneskers tid, og endelig undgår man de så utidssvarende dagbøder eller mulfter.

Der er visse gengangerfamilier i forsømmelseslisterne, og vi erkender, at det er umuligt at sætte en fuldstændig stopper for disse forsømmelser, men ved den stadige kontakt tror vi det muligt at få disse familier til at fungere så maksimalt som overhovedet gørligt, når de forskellige faktorer tages i betragtning.

Det er en ubeskrivelig dejlig fornemmelse at se familier, der næsten alle dage har boet i barakker, boltre sig i nye velindrettede boliger, der er bygget i de seneste år, og se dem nyde alle de moderne faciliteter. Tilsyneladende er der hos disse familier en bedring at spore med hensyn til skolegang. Måske har boligen æren for de færre tvivlsomme forsømmelser, måske prøver familien at leve op til en bedre standard. —

Der er dog fortsat børn og unge, der er født i barakker, og som fortsat bor elendigt. Man kan nok ikke kun laste samfundet for dette. Mange af de familier har nemlig ikke erkendt, at det — trods boligsikring — dog koster noget at bo godt.

Med den glædelige tilgang der er til den udvidede undervisning, får vi samtidig større føling med de konflikter, der — netop for denne aldersklasse — ofte opstår enten i forholdet til hjemmet eller til skolen. Det er vort indtryk, at en del af disse unge ville have godt af et miljøskifte: efterskole, ungdomskostskole o. l. — I den forbindelse må påpeges det uheldige i, at forældrene først kender den reelle udgift ved et sådant ophold, når eleven er optaget på skolen.

Skolevæsenets fritidsvirksomheder.

Om formålet m. v. henvises til det i tidligere årsberetninger anførte. Fritidsvirksomhederne har i tiden 1. oktober 1966 til 30. september 1967 haft følgende omfang:

Vinterhalvåret:

	Okt. kvartal	Jan. kvartal	
Hobbyvirksomhed	12 hold	11 hold	
Skoleteater	8 »	8 »	
Sløjd	11 »	11 »	
Gymnastik og boldspil	17 »	16 »	
Keramik	6 »	5 »	
Formning	4 »	4 »	
Håndarbejde	4 »	4 »	
Stenografi	1 »		
Skak	10 »	12 »	
Svømning	36 »	30 »	
	109 hold	101 hold	210 hold

Sommerhalvåret:

Skolehaver	3 hold		
Svømning	273 »		
Atletik	9 »		
Gymnastik og boldspil	11 »		
Tegning og formning	1 »		
			297 hold
			I alt 507 hold

I oktober kvartal deltog 1701 elever, i januar kvartal 1379 elever og i sommerperioden 4423 elever, hvilket sammenlagt giver 7503, hvorefter den gennemsnitlige deltagelse pr. hold har været 15. elever.

Til sammenligning kan anføres, at de tilsvarende tal for det foregående år var:

Oktober kvartal	95	hold
Januar kvartal	87	»
Sommerhalvåret	287	»
<hr/>		
I alt		469 hold
<hr/>		

med et samlet antal deltagende elever på 6584 og en gennemsnitlig deltagelse pr. hold på 14 elever.

Skolehaverne ved Rørkjær skole.

(Ved lærer Harry Ehmsen).

På grund af flytning af skolehaverne til et andet areal kom arbejdet sent i gang, men da vejret var ideelt, og da en del af arealet er gammel havejord, var betingelserne for en god sæson til stede. Det blev også tilfældet: fine og store afgrøder blev høstet.

Indtil sommerferien gik det fint med at holde haverne i orden, men i slutningen af ferien og efter denne kneb det.

Ubudne gæster var der også en del af, men forhåbentlig bliver indhegningen bragt i orden før næste sæson. Det er ikke rart at se et barn græde over græskar og andre afgrøder, der er hugget i stumper og stykker.

Tilslutningen var som sidste år, og medhjælper var E. Klein, Boldesager skole.

Skolehaverne bag Danoanlægget.

(Ved overlærer Aksel Madsen).

Arbejdet i haverne påbegyndtes den 24. april og ophørte den 16. oktober.

Der har deltaget 102 elever fra 4., 5., 6., 7., 8. og 9. skoleår. 41 elever fra Grådybskolen, 25 elever fra Stormgades skole, 25 elever fra Spangsbjergskolen og 11 elever fra Vestre skole.

Af det samlede elevtal var 26 drenge og 76 piger. Desværre har det været nødvendigt at afvise en del elever på grund af mangel på jord.

Medhjælper i år har været lærer F. C. Christiansen, Grådybskolen.

Den frivillige svømmeundervisning

Præstegårds- og Spangsbjergskolens svømmesale vinteren 1966-67.

(Ved overlærer Erik Vind).

Med færdiggørelsen af Præstegårdsskolens svømmesal var kapaciteten fordoblet, og vi kunne nu invitere elever både fra 4. og 5. klasse.

Undervisningen blev gennemført efter følgende plan:

Præstegårdsskolen.

1966		Drenge:	Hold	Elever
Oktober:	Gammelby og Præstegårdsskolen	6	87	
November:	Rørkjær og Østre	6	86	
December:	Jerne og Veldbæk	6	87	
			<hr/>	
			I alt	18 260
<hr/>				
1967		Piger:	Hold	Elever
Januar:	Gammelby og Præstegårdsskolen	6	100	
Februar*) (April):	Rørkjær og Østre	6	84	
Marts:	Jerne og Veldbæk	6	100	
			<hr/>	
			I alt	18 284
<hr/>				

*) På grund af reparation blev undervisningen flyttet til april.

Spangsbjergskolen.

1966		Drenge:	Hold	Elever
Oktober:	Boldesager og Danmarksgade	6	92	
November:	Grådyb og Stormgade	6	95	
December:	Spangsbjerg og Vestre	6	81	
			<hr/>	
			I alt	18 268
<hr/>				
1967		Piger:	Hold	Elever
Januar:	Boldesager og Danmarksgade	6	90	
Februar:	Grådyb og Stormgade	6	98	
Marts:	Spangsbjerg og Vestre	6	91	
			<hr/>	
			I alt	18 279
<hr/>				

Undervisningen var fra kl. 16,00—19,00 mandag, tirsdag, torsdag og fredag.

Deltagere.

Skole	Drenge	Piger	I alt
Boldesager	40	54	94
Danmarksgade	34	42	76
Gammelby	87	62	149
Grådyb	53	37	90
Jerne	42	90	132
Præstegård	26	22	48
Rørkjær	54	62	116
Spangsbjerg	107	57	164
Stormgade	16	44	60
Vestre	14	32	46
Østre	44	35	79
Veldbæk	5	6	11
Andre	6	20	26
<hr/>			
I alt	528	563	1091
<hr/>			

Den frivillige svømmeundervisning i Boldesager friluftsbad.

Sommeren 1967.

(Ved overlærer Erik Vind).

Undervisningen blev gennemført efter følgende plan:

Kursus	Dato	Skoler	Hold	Elever
I	17. maj — 2. juni	Grådyb, Præsteg. og Spangsbjerg	39	577
II	6. juni — 23. juni	Danmarksg., Stormg. og Vestre...	39	597
III	26. juni — 14. juli	} for alle skoler	39	541
IV	17. juli — 29. juli		39	523
V	31. juli — 12. aug.		39	554
VI	14. aug. — 25. aug.		Gammelby, Jerne og Østre	39
	28. aug. — 1. sep.	Svømmeugen (Grådybbadet) ...	—	—
VII	4. sep. — 15. sep.	Boldesager, Rørkjær, Skads og Veldbæk	39	545
			273	3903

Elever fra og med 4. klasse (i ferien 3. klasse) kan deltage. Undervisningstiden var fra kl. 7,00—12,00 i ferien, og fra kl. 15,00—19,00 før og efter ferien. Der var 7 lærere på hvert kursus.

Oversigt over deltagere og prøver.

Skoler	Deltagere	Svømmerprøver	Fri-svømmerprøver	Livredderprøver	Prøver i alt
Boldesager	743	72	52	20	144
Danmarksgade	133	9	10	3	22
Gammelby	347	52	28	13	93
Grådyb	220	25	12	1	38
Jerne	808	77	47	16	140
Præstegård	40	1	1	0	2
Rørkjær	409	49	30	20	99
Spangsbjerg	284	39	37	29	105
Stormgade	193	26	18	4	48
Vestre	107	8	0	1	9
Østre	184	19	3	1	23
Veldbæk	10	1	0	0	1
Esbjerg Realskole	36	3	3	3	9
Esbjerg Statsskole	6	2	0	0	2
Udenbys	383	46	27	8	81
I alt	3903	429	268	119	816

Sang og musik.

Den frivillige musikundervisning.

(Ved sang- og musikkonsulent Viggo Birch).

Musikundervisningen, der tilrettelægges uden for børnenes egentlige timeplan, har vist sig at være en særdeles levedygtig foranstaltning. Små orkestre og kor er nu dannet på de fleste af byens skoler, og i eftermid-

dagstimerne synges og spilles livligt af glade og interesserede børn, der her har fundet en god beskæftigelse i fritiden.

Som det fremgår af nedenstående oversigt, er der en god balance mellem korsang og instrumentalundervisning, og taget i betragtning at undervisningen først påbegyndes i 3. klasse og således kun omfatter de »større elever«, må tilslutningen siges at være tilfredsstillende.

Oversigt pr. 15. sept. 1966.

Skole	Timer	Blokfl.	Strygere	Guitar Mandolin	Messing Trommer	Orffgr.	Kor	Ork.	Ialt
Boldesager	7	51	16				30		97
Danmarksgade	4	25					33		58
Gammelby	21	44	19	28			70	18	179
Grådyb	15	43	23			12	75		153
Jerne	21	100	16	12			89	14	231
Præstegård	3	25							25
Rørkjær	10	73	3		10		70		156
Spangsbjerg	44	74	12		80		28	12	206
Stormgade	29	32	40	14			65	14	165
Vestre	5	46							46
Østre	7	44					26		70
Vesterhavsdrengene ...	8							43	43
Pigekor	4						36		36
Strygeorkester	6							32	32
	184	557	129	54	90	12	522	133	1497

Instrumentalundervisning: 842 elever.

Kor og orkestre: 655 elever.

33 lærere underviser på 140 hold.

Skolevæsenets pigechor og orkester har foruden sin syvende koncertrejse til Kreis Lemgo i Tyskland i efterårsferien haft en 30 min. radioudsendelse, desuden kirkekoncert i Zions Kirke og medvirken ved festlighederne i anledning af Skads kommunes sammenlægning med Esbjerg. I januar måned afholdt man offentlig koncert i Statsskolens aula.

»Vesterhavsdrengene«.

(Ved B. O. Dalby).

Efter forrige sæsons mange koncerter her — og koncertreisen til Berlin — er denne sæson en rigtig arbejdsæson. Mange af de store elever forlod orkestret, og nye er nu under uddannelse. Vi har fået bevilling til indkøb af 18 stk. nye instrumenter og håber, hvis vi kan disponere over øvelokale i samme omfang som tidligere, at have orkestret spilleklar til foråret 1968, hvor vi skal medvirke ved arrangementer i forbindelse med Esbjerg havns 100 års jubilæum.

Samarbejdende organer.

Esbjerg og omegns skolescene.

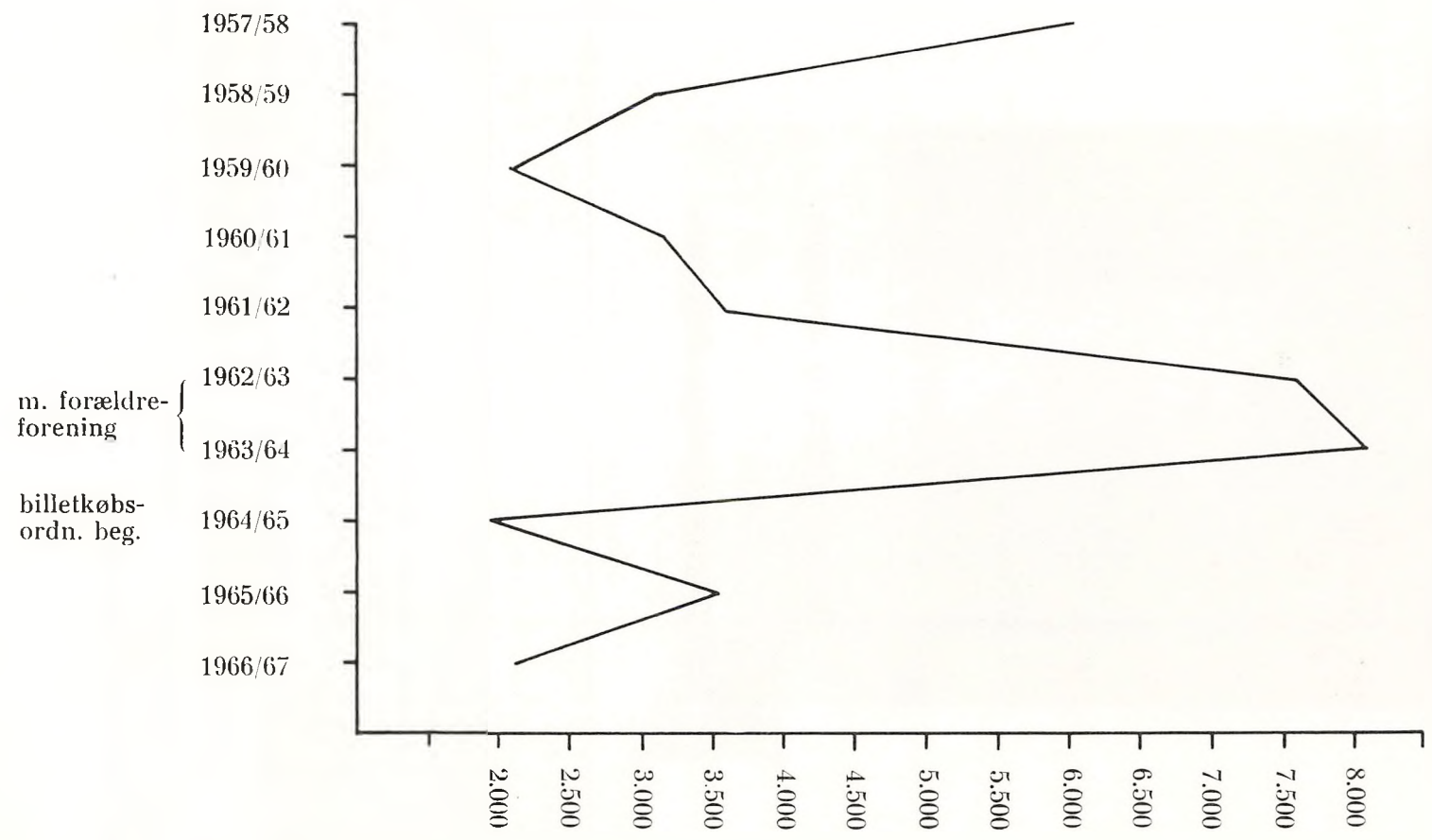
(Ved skoledirektør N. P. Andersen).

Sæson 1967-68. 40. sæson.

	Elever	Forældre m. fl.	Indbudte tilsyn m.v.	I alt	Antal opførelser	Sted
»Gustav« 6/11 og 7/11 bhv.-5. kl. + forældre (Landsskolescenen)	1255		73	1328	3	Teatret
»Alle elsker Opal« 24/11 6.-8. kl., 1. real + forældre (Har. Jørgensen tourneen)	505	17	39	561	2	Sp.
»Et ganske almindeligt under« 8.-10. kl. 1.-3. real + forældre (Spangsbjergskolens ungdomsscene)	424		25	449	3	Sp.
	2201		137	2338	7	

En sammenligning med besøgstal gennem en årrække viser med al ønskelig tydelighed, at et eller andet — eller måske et *og* andet — næppe er, som det burde være.

Antal deltagere i skoleensens forestillinger gennem 10 år.

Dags- og fagpresse har ensidigt rettet skytset mod skolescenens ledelse og frakendt den nærmest total mangel på forståelse og energi: Man er sluppet for let til repertoireet ved dramatisering af underlødig art, og man har slet ikke dækket de forskellige aldersgrupper.

Det er i denne forbindelse værd at bemærke sig, at denne kritik ikke er rettet mod hovedstadens afdeling af skolescenen, men mod Landskolescenen, der betjener provinsen, og skal man ud herfra forsøge at analysere miséren, som givetvis er en kendsgerning, skal særlig kraftigt understreges, at Landsskolescenen som alle andre *rejsende teatre* har umådelig svært ved selv på relativ korte kontrakter at få skuespillere til at forlade hovedstadens eventuelle tilbud fra film, radio og TV.

At der så samtidig er stor mangel på repertoire, der har bud til de forskellige aldersgrupper, og herunder især 6.-7.-8. årgangene, er en kendsgerning, som skolescenens ledelse har søgt at imødegå ved den nylig afholdte forfatterkonkurrence. — *Men!*

Jeg benyttede bevidst udtrykket »ensidigt« om pressens kritik ud fra en bestemt opfattelse af, at kritikken i lige så høj grad kan rettes mod skolen, og det kan i denne forbindelse være relevant at erindre sig *meningen med en skolescene*.

Begyndelsen på det hele var »kunstaftener«, d. v. s. oplæsningsaftener, hvor den kunstneriske oplevelse selvsagt var det væsentligste, men hvor det *tillige* var hensigten, at oplevelsen skulle være direkte indgribende i skolens virksomhed.

Det foreligger klart oplyst, at skolescenens fader, Thomas P. Hejle, ønskede denne hovedlinje fastholdt!

Erfaringerne viser klart, at det er den ikke, hvorefter jeg må mene, at kritikken i betragteligt omfang skal lægges over på den skole, der i stadigt stigende grad har betragtet skolescenens henvendelser som annoncer under rubrikken »forlystelser«.

Det er nu op til såvel skolescenens ledelse som skolens lærere at erindre sig, hvad det var, skolescenens fader ønskede at skabe.

Han fortjener det.

Esbjerg og omegns skolebio.

(Ved lærer Samuel Pedersen).

Skolebios sidste film blev vist i foråret 1964. I et par år forud havde institutionen mødt nogen modstand. På flere skoler mente man, at skolebio havde overlevet sig selv; uro og anden form for uheldig optræden under forestillingerne fremførtes som beviser herfor.

Allerede i september 1962 var disse tilstande taget op til drøftelse på et repræsentantskabsmøde. I en henvendelse til skolerne i oktober 1962 forsøgte udvalget at opnå samarbejde på den måde, at man opfordrede lærerne til at ledsage eleverne til forestillingerne og evt. senere samtale om filmene.

Alt under henvisning til den blå betæknings afsnit om filmkundskab. Henvendelsen virkede imidlertid ikke.

Ved repræsentantskabsmødet i september 1964 vedtog man at lade virksomheden hvile et år.

I april 1965 henvendte udvalget sig til samtlige lærerrådsformænd med dette ene spørgsmål: for eller imod skolebios fortsatte virksomhed?

Alle lærerråd var imod!

Udvalget måtte derfor i september 1965 stille skolebios virksomhed i bero.

Private aftenskoler, Esbjerg kommunale fortsættelsesskoler og Ungdomsnævnets øvrige virksomhed.

(Ved skoleinspektør H. Mogensen).

Sæson 1966-67 blev den hidtil mest omfattende i skolernes historie med fremgang på alle områder.

Ungdomsskolens 28. skoleår viste yderlige fremgang til 1201 elever. Aftenskolerne havde en fremgang på 62 kurser med 619 deltagere. Aftenhøjskolen en fremgang på 16 kurser med 320 elever. »De unges haver« er anført under Aftenskolen.

Teknikerforberedelsen har 4 klasser med 68 elever, hvoraf 40 i disse dage er til eksamen. Af disse klasser er de 2 dagklasser (etårige) oprettet i samarbejde med Teknisk skole.

A.O.F. har haft kommunelærer C. M. Dalgård Hansen som forstander.
F.O.F. har haft kommunelærer K. Askjær og Edw. Hansen som forstander.

L.O.F. har haft driftsleder H. Larsen-Jensen som forstander.

Aftenskoleudvalget, ungdomsskoleudvalget og ungdomsnævnet har fulgt arbejdet og aflagt besøg i de forskellige afdelinger.

I den efterfølgende redegørelse henviser tallene i parentes til 1965-66.

Aftenskolen:

I 1966-67 gennemførtes 414 kurser (352) med 6.809 elever (6.190), 16,4 i gennemsnit pr. hold (17,6). Undervisningens omfang opgøres i elevtimer, hvoraf der i 1966-67 var 337.075 (274.971). Heraf forsømtes 79.764½ (74.652) eller 23,7 % (27,4 %).

Eleverne fordeler sig således:

5.040 kvindelige (4.414) heraf 406 14-18, 1060 18-25 år, 3574 derover
1.769 mandlige (1.776) heraf 129 14-18, 493 18-25 år, 1147 derover

Fordeling af kurser:

Esbjerg komm.	Antal kursus	Elever	Elevtimer	Fors. %
forts. skole ...	20 (30)	389 (538)	67.895 (35.847)	22,6
A.O.F.	177 (132)	2832 (2326)	110.945½ (94.829)	23,9
F.O.F.*)	203 (175)	3369 (3067)	150.390½ (133.602)	24,1
L.O.F.	14 (15)	219 (259)	7.844 (10.693)	20,6

*) Iberegnet Esbjerg husmoderforening.

Fagene fordeler sig således:

	Antal kursus	Elevtal
Håndgerning	96	1476
Husgerning	14	228
Engelsk	16	297
Tysk	27	490
Andre sprog	11	213
Dansk	3	48
Regning	1	16
Træsløjd	6	99
Porcelænsmaling, tegning og maling	31	526
Keramik	7	149
Bogbinding, husflid	4	77
Hattesyning	5	64
Handels- og kontor-fag	16	256
Lampeskærmssyning	35	473
Foto	6	111
Stoftryk	9	149
Blomsterbinding	8	133
Applikation	4	66
Borddækning og pyntning af smørrebrød	4	70
Skindarbejder	8	104

	Antal kursus	Elevtal
Teknisk forberedelseskursus*)	4	68
De unges haver	2	72
Andre fag	97	1624

*) Omfatter dansk, engelsk, tysk, matematik, regning og naturlære.

Forskellige fag omfatter bl. a.: Fysik, kemi, kursus for vordende mødre, samaritergerning, samfundslære, motorlære, søvejsregler, meteorologi, havebrug, regnestokkens brug, radioteknik for fiskere, teknisk tegning, skrivning, musik, skrædderi, tilskæring, husbyggeri, metal-sløjd.

Aftenhøjskolen:

Der gennemførtes 43 kurser (27) med 879 elever (559) og 26.746 elevtimer (19.948). Heraf forsømtes officielt 6788 (5968), 25,4 %.

A.O.F.*) ... 23 hold (16) 448 elever (392) 12.940 elevtimer (10.865)

F.O.F.***) ... 17 » (8) 355 » (134) 10.226 » (6.524)

Esbj. komm.

forts. 3 » (2) 76 » (55) 3.580 » (2.127)

*) 1. foredragsrække.

**) 2 foredragsrækker.

Bl. a. fagene: Politik, økonomi, filosofi, samfundslære, hjemstavns-lære, dramatik, psykologi, kunstforståelse, litteratur, 3 foredragsrækker.

Tilsynet er varetaget af kommunelærerne Villy Nielsen og Elbæk Petersen.

Ungdomsskolen: 28. skoleår.

Skoleåret begyndte den 5. september med 1201 indmeldte elever. Engnu en gang har elevtallet oversteget alle beregninger. Det er en stigning på 334 elever (307). Stigningen må ses på baggrund af den anerkendelse, den prøveforberedende undervisning har opnået. I år har der været 279 elever (169) i 17 klasser (11) til fagene dansk, regning, engelsk, tysk (3 klasser), latin, maskinskrivning (2 klasser), naturlære (2 klasser), matematik (4 klasser), moderne husførelse (2 klasser). Heraf har eleverne nu aflagt prøve i fagene engelsk, tysk (1 klasse), latin, maskinskrivning (1 klasse), naturlære (1 klasse), matematik (2 klasser), mens de øvrige 10 klasser fortsætter endnu 1 år og afslutter med 9. kl. statskontrolleret prøve eller Teknisk forberedelseseksamen 1968.

Også de almene og erhvervsprægede klasser har haft fremgang.

I år har der været 922 elever i disse klasser (698).

Ved skoleårets slutning var der 900 elever, et »frafald« på 25,06 %, men 12 var flyttet fra byen, 6 overflyttet til efterskole, 1 til realkursus, 19 på grund af opnåelse af læreplads med deraf følgende anden undervisning, 25 udmeldte sig af anden grund, i alt 62 udmeldelser. Tilbage er et reelt frafald på 239 elever eller 19,9 % (16,9).

Af ungdomsskolens elever var 716 skolesøgende (595) det vil sige 59,6 % (68,6 %).

Piger:

almen linie	16	klasser, beg. 284 elever, slut 227 elever
sygeplejeklasse	1	» » 19 » » 14 »

Piger og drenge:

almen linie	10	» » 203 » » 154 »
erhvervspr.	11	» » 169 » » 112 »

Drenge:

almen linie	6	» » 96 » » 54 »
erhvervspr.	8	» » 151 » » 112 »

52 klasser, beg. 922 elever, slut 673 elever

Prøveforberedende undervisning:

piger og drenge	17	klasser, beg. 279 elever, slut 227 elever
-----------------------	----	---

I alt 69 klasser, beg. 1201 elever, slut 900 elever

Elever i ungdomsskolen:

	drenge	piger	i alt
1. års elever	421	384	805
2. » »	160	181	341
3. » »	21	32	53
4. » »	1	1	2
	603	598	1201

14 årige	128	151	279
15 »	147	180	327
16 »	122	137	259
17 »	144	107	251
18 »	62	23	85
	603	598	1201

Beskæftigelse:

1. Bude	5		5
2. På værksted	84	44	128
3. Ved landbrug			
4. I huset		58	58
5. Butik uden lærekontrakt	6	13	19
6. Kontor/handel	14	25	39
7. Lærlinge	200	36	236

<i>Skoleelever</i> *)	dreng	piger	i alt
7. klasse	17	32	49
8. klasse	102	109	211
9. klasse	49	90	139
10. klasse	4	6	10
Eksamensskolen	122	185	307
	603	598	1201

*) Piger	420
Dreng	296
I alt	716, ca. 59,6 %.

Virksomhedsbesøg:

Værkstedsholdene: Specialarbejdskolen.

Husgerningsholdene: Laurits Knudsen A/S og Esbjerg Husmoderforening.

Håndgerningsholdene: Blichfeldt, Vestergård, Rudolf Andersen og Hallum.

Maskinskrivningsholdene og handelsholdene: Vestkysten og biblioteket.

»Svæveflyveholdet«: Flyvestation Skrydstrup.

Moderne husførelse: Specialhold hos Laurits Knudsen A/S.

Værkstedsholdene har gennemgået 12 undervisningsfilm vedrørende motorlære.

Klubben:

Ligesom de foregående år har besøget i klubben været størst i perioden før jul. Selv om elevtallet igen i år viste en stor stigning, var benyttelsen af klubbens tilbud noget mindre, hvilket sikkert skyldes, at klubben flyttede fra torsdag aften til fredag aften. Det har bevirket, at mange ikke har kunnet deltage på grund af arbejde, da de først har fri ved halvnetiden.

Til de større fester klubben har arrangeret på andre dage, har deltagelsen været overvældende. Både nytårsballet og afslutningsfesten samlede så mange deltagere, som salen kunne rumme.

Af klubbens forskellige aktiviteter har tilslutningen til bordtennis været den største. Der blev trænet flittigt, og belønningen udeblev ikke. Klubbens hold vandt kredsmesterskabet i ungdomsklubbernes turnering, og dermed den af Ungdomsnævnet udsatte pokal. Ved de fortsatte mesterskaber, som afvikledes i Vejle, måtte holdet dog se sig slået. Tilslutningen til turneringerne var god. Der afvikledes klubmesterskaber i følgende discipliner:

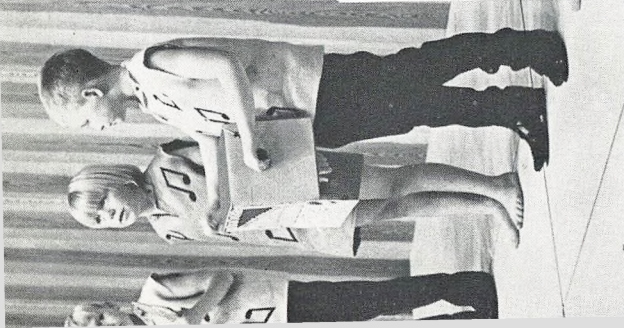
Bordtennis for drenge.

Bordtennis for piger.

Billard.

Bob.

Skak.

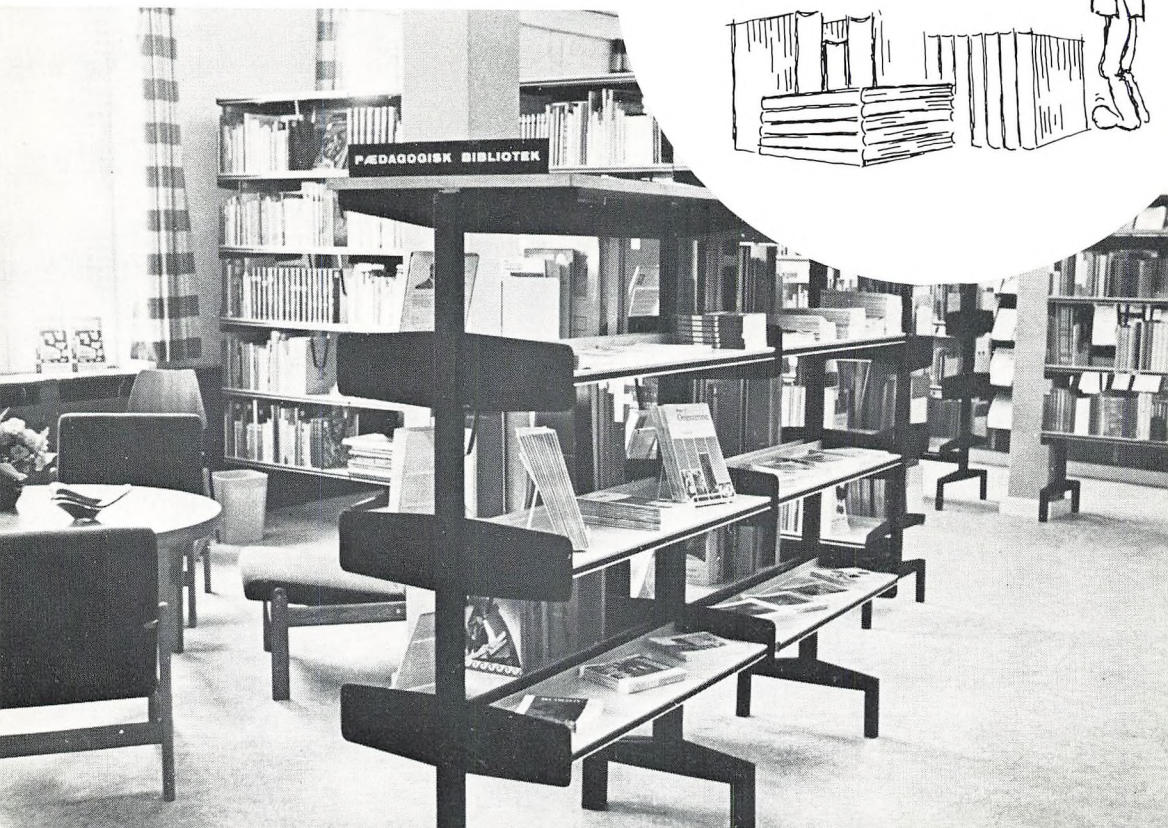

Musiske aktiviteter

Skolecentralen i nye lokaler

Igen i år blev der fremstillet mange meget smukke ting i porcelæns-maling. Selv de største opgaver går de dygtige piger modig i kast med, og resultatet er beundringsværdigt.

Pigernes charmerum har også været godt besøgt. Som noget nyt gik man i gang med stoftryk, og ideen slog an. Både drenge og piger viste interesse og trykkede mange smukke ting.

I begyndelsen af marts havde klubben besøg af klubrådet fra Varde Ungdomsskole. Efter en rundvisning i klubben drøftedes muligheder for besøg i Varde til vinter, samt muligheder for turneringer de to klubber imellem.

Før jul var det gennemsnitlige besøg i klubben ca. 300 pr. aften, efter jul ca. 250.

I maj måned havde Ungdomsskolen og klubben besøg af direktør MGR Witalis Manzewski, Palazu Kultury w. Poznaniu, der af Undervisningsministeriet var inviteret til Danmark for at studere ungdomsskoler og ungdomsklubber. Desværre kunne han ikke på det tidspunkt se hverken den almene ungdomsskole eller klubben i arbejde.

Klubbens biograf har vist 16 underholdende film og 8 belærende film.

Som viceinspektører har H. Loof Nielsen og H. Brågård fungeret.

Med denne beretning bringer jeg en tak til alle, der har været medvirkende til gennemførelse af en god sæson. Takken gælder de godkendende og bevilgende myndigheder, ungdomsskoleudvalg, aftenskoleudvalg, ungdomsnævn, oplysningsforbund, foreninger, skoledirektøren, skoleinspektørerne, pressen, samt medarbejderne ved tilsynet og ikke mindst den store lærerstab. På grund af min langvarige sygdom og fravær fra arbejdet skal der lyde en særlig tak til min sekretær, fru Grethe Nielsen, og til viceinspektørerne H. Loof Nielsen og Henry Brågård.

Ungdomsnævnets virksomhed.

Ungdomsnævnet, ungdomsskoleudvalget og aftenskoleudvalget har gennem møder og ved besøg i de forskellige afdelinger fulgt virksomheden.

Udover de allerede nævnte områder har man beskæftiget sig med følgende:

1. Ungdomskostskolen i Holsted:

Til de 2 hold, hvortil Esbjerg råder over 20 fripladser (kun for piger), har man tildelt 20 piger disse fripladser. 6 piger fik bevilget 10 måneders ophold.

2. Elever på ungdoms- og efterskoler:

I årets løb indkom 35 ansøgninger om komm. tilskud. 16 piger og 19 drenge. Af disse fik 12 piger og 16 drenge bevilget i alt 23.400 kr. i tilskud, varierende fra 230—2.300 kr.

3. Fritidsklubberne:

Kort tid efter sæsonens påbegyndelse brændte klubhuset i Jerne, så de tilmeldte medlemmer fik kun ca. 14 dage i klubben. Tilbage er så kun den gamle klub, Esbjerg fritidsklub, som i november fejrede 25 års jubilæum. Denne klub synes at nyde godt af de gode lokaler i Finsensgade. Klubbens leder, A. Skeem, har forstået at skabe et godt klubmiljø for de ca. 150 unge, der møder op i klubben.

Medlemstal og fremmøde:

Esbjerg: 140 medlemmer (138), 80 mødte pr. aften (70).

Medlemmernes fordeling efter alder og køn:

	14 år	15 år	16 år	17 år	18 år	i alt
Piger	5	16	7	8	8	44
Drenge	19	17	27	23	10	96
	24	33	34	31	18	140

Efter erhverv fordeles de således:

52 skoleelever, 31 lærlinge, 11 arbejdsdrenge, 15 bybude, 11 fabriksarbejdere, 5 husassistenter og 15 kontor og butik.

4. Tilskud til lokaler:

6 foreninger søgte om tilskud til delvis dækning af udgifter til egne eller lejede lokaler og fik bevilget 10.650 kr.

Esbjerg idrætsforbund har formidlet afbenyttelsen af gymnastiksalene, som stilles gratis til rådighed. De 24 sale har været benyttet i alt 11.899 timer. Kommunens udgift hertil er beregnet til i alt 98.047,76 kr. (8,24 kr. pr. time).

I Esbjerg kommune var der i 1966-67 1863 piger og 1916 drenge — i alt 3779 — mellem 14-18 år. Af disse var der 296 (381) drenge og 332 (454) piger — i alt 628 (865) — eller 16,6 % (22,3), der ikke søgte en eller anden form for undervisning.

Som det fremgår af indledningen til årsberetningen er der en udpræget tendens i aftenskolerne til dannelse af flere og flere hold med færre og færre elever, ligesom der er en tydelig tendens til oprettelse af kortere kurser. Ungdomsnævnet finder anledning til at indskærpe oplysningsforbundene, at der må lægges vægt på virkelig undervisning og kvalitet, mindre på orientering og kvantitet.

Med denne beretning bringer ungdomsnævnet og ungdomsskoleudvalget en tak til godkendende og bevilgende myndigheder, til ledere, lærerstab og medarbejdere i de forskellige afdelinger samt til pressen for god omtale.

Esbjerg kvindeforeningers børneparkering.

(Ved fru Helene Kjærsgaard).

Esbjerg kvindeforeningers børneparkering begyndte 1. september 1967 sin 6. sæson. Børneparkeringen blev i sidste sæson besøgt af 5686 børn fordelt på 8 gange ugentlig på Jerne-, Gammelby-, Spangsbjerg- og Grådybskolen. Der er åbent fra kl. 14,30—17 i tiden fra 1. september til 1. maj. Der betales kr. 2,50 pr. barn pr. gang med reduktion for søskende. Der er hvert sted to voksne og en eller flere store piger til at tage sig af børnene.

Fra sæsonens begyndelse i år er truffet den ordning med Esbjerg børne- og ungdomsværn, at dets familievejledere fremtidigt fører tilsyn med børneparkeringen. Ved mødet med formændene for de 6 foreninger, der står bag børneparkeringen, genvalgte bestyrelsen, og regnskabets godkendtes.

Esbjerg årskursus for lærere og lærerinder i Ribe amt.

(Ved skoleinspektør Sv. Å. Werborg).

I kursusåret 1966-67 undervistes på 35 hold 752 elever; i alt gennemførtes 2677 lærertimer eller 47.866 elevtimer.

Der har været afholdt 18 årskurser, hvoraf de 10 fandt sted i Esbjerg.

Undervisningsfagene var: dansk, engelsk, tysk, latin, matematik, biologi, skolebibliotekskundskab, sang og musik, specialundervisning (grundkursus A og B).

Der har været afholdt 13 metodiske kurser — hvoraf de 6 i Esbjerg — med følgende emner:

dansk, deletimer, regning, historie, gruppearbejde, formning, maskinskrivning, syteknik 8.-9. klasse, »Orff«, færdselsundervisning, tunghøreundervisning.

Til afholdelse af de forskellige kurser er der fra staten modtaget 89.405,23 kr., hvortil dog bør bemærkes, at en væsentlig del af lærerlønningerne herudover er direkte udbetalt fra Danmarks Lærerhøjskole i København; desuden har vi modtaget tilskud fra Ribe amts skolefond samt byrådene i Esbjerg, Ribe og Varde på henholdsvis 7.000,00 kr., 10.000,00 kr., 500,00 kr. og 600,00 kr.; eleverne har indbetalt 4.724,60 kr.

Friluftsbadene.

Med hensyn til størrelse og udstyr m. v. henvises til det i årsberetningen for 1957-58 anførte.

Badene har i sommeren 1967 været benyttet i følgende omfang:

Boldesager friluftsbad.

Åbent i tiden 13. maj—17. september 1967.

	Driftstimer		Bade	
	1967	1966	1967	1966
Kommunens skolevæsen i undervisningstiden	346½	(330)	11.868	(10.678)
Skolevæsenets fritidsvirksomhed	376	(360)	41.662	(39.805)
Esbjerg Statsskole	21	(25)	557	(525)

	Driftstimer		Bade	
	1967	1966	1967	1966
Sct. Nicolaj skole	17 ¹	(18) ¹	166	(172)
Esbjerg realskole	17 ²	(8) ²	353	(138)
Esbjerg seminarium	27	(32)	675	(896)
Svømmeklubben »Esbjerg«	136	(116½)	9.200	(9.500)
Statens gymnastikinspektion	45 ³	(40½) ³	985	(875)
Dansk livredningsforbund	12	(12½)	230	(210)
De Unges Idræt, Esbjerg afd. ...	12		720	
Offentligheden	400	(395)	23.848	(21.205)
	<u>1.368½</u>	<u>(1.295½)</u>	<u>90.264</u>	<u>(84.004)</u>

¹ 12 timer i 1967 og 17 timer i 1966 er fælles med skolevæsenets egne driftstimer i undervisningstiden og er ikke medtaget i sammentællingen.

² 11 timer i 1967 og 7 timer i 1966 er fælles med skolevæsenets egne driftstimer i undervisningstiden og er ikke medtaget i sammentællingen.

³ 18 timer i 1967 og 18 timer i 1966 er fælles med skolevæsenets egne driftstimer under fritidsvirksomhedens benyttelse og er ikke medtaget i sammentællingen.

Grådybbadet.

Åbent i tiden 13. maj—17. september 1967.

	Driftstimer		Bade	
	1967	1966	1967	1966
Kommunens skolevæsen i undervisningstiden	340	(299)	12.449	(11.102)
Skolevæsenets »svømmeuge«	25	(25)	1.500	(1.500)
Esbjerg realskole		(13) ¹		(312)
Statens sømandsskole	63	(62)	576	(1.069)
Svømmeklubben »Esbjerg«	156	(95)	6.000	(3.000)
De Unges Idræt, Esbjerg afd.		(16)		(800)
Offentligheden	890½	(893)	74.606	(63.562)
	<u>1.474½</u>	<u>(1.395)</u>	<u>95.131</u>	<u>(81.345)</u>

¹ 8 timer er fælles med skolevæsenets egne driftstimer i undervisningstiden og er ikke medtaget i sammentællingen.

Som det vil ses, har der i de to bade i 1967 tilsammen været 185.395 bade mod 165.349 i 1966.

Tilsvarende viser tallene for offentlighedens benyttelse 98.454 bade i 1967 mod 84.767 i 1966.

Sydjysk Ungdomskostskole, Holsted.

(Ved forstander Arne Hyldkrog).

I skoleåret 1966-67 havde Sydjysk Ungdomskostskole 41 kvindelige elever, hvoraf 21 opnåede statskontrolleret prøve efter 9. klasse:

Regning	21 elever
Dansk	18 »
Engelsk	14 »
Maskinskrivning	9 »
Husgerning	8 »

Skolens lærerpersonale bestod i dette skoleår af 1 forstander, to mandlige lærere, to kvindelige lærere samt en timelærerinde.

For skoleåret 1967-68 øgedes skolens kapacitet til maksimalt 80 elever, og der indrettedes en drengesafdeling og en pigeafdeling. Samtidig udvidedes skolens lærerpersonale med tre mandlige og en kvindelig lærer.

Herefter kan skolen tilbyde statskontrolleret prøve efter 9. og 10. klasse, teknisk forberedelseseksamen og udvidet teknisk forberedelseseksamen, samt udvidet undervisning for elever på 11. klassetrin.

Regnskabsoversigt.

Udgifter til skoler i 1966-67.

Den samlede konto 16 i Esbjerg kommunes driftsregnskab viser følgende poster:

1-1.	Lærerløbninger m. v.	3.363.806,48
1-2-1.	Administration	937.905,19
1-2-2.	Pedeller m. v.	482.407,33
1-3-1, 2	og 11. Bygninger og inventar	576.643,19
1-3-3.	Gas, el og vand. Varme	617.462,19
1-3-4.	Rengøring	2.222.272,48
1-3-5.	Skatter, afgifter og forsikring	16.729,92
1-3-6.	Skolebotanisk have	15.149,06
1-4.	Undervisningsmidler, fysiske og naturhistoriske samlinger, forrentning og afskrivning	1.325.094,46
1-5.	Skolebiblioteker	357.929,56
1-6.	Andre udgifter	1.120.081,66
1-11.	Forrentning og afskrivning	2.268.674,04
1-12.	Stipendier	42.960,00
1-13.	Befordring af skolebørn til og fra kommunens skoler	48.323,45
1-21.	Betaling for undervisning af kommunens børn i statsskoler	148.754,00
1-31.	Betaling for undervisning af kommunens børn i private skoler	20.850,00
1-32.	Betaling for undervisning af kommunens børn i andre kommuners skoler	11.105,60
1-51-1.	Skolelægeordningen	214.368,12
1-51-2.	Tandpleje	1.019.745,79
1-51-3.	Skolebespisning	355.130,14
2-1.	Ungdomsundervisning m. v.	561.258,88
2-2.	Tilskud til handelsskoler og tekniske skoler samt maskinmester- og maskinistiskoler	455.303,46
4.	Bidrag til skolefonden	390.637,39
5.	Centret for specialklasser for Ribe amt	0,00
		<hr/>
		16.572.592,39
1-7.	Indtægter	349.054,36
		<hr/>
		16.223.538,03

I disse udgifter er indeholdt følgende beløb, der ikke vedrører skolebørnene i kommunens skoler:

Foreninger m. v. til lejeafgift vedr. virksomhed med børn under 14 år	35.500,00
Udgifter ved offentlighedens benyttelse af Boldesager friluftsbad og Grådybbadet	86.889,30
Betaling for undervisning af kommunens børn i statskoler	148.754,00
Betaling for undervisning af kommunens børn i private skoler	20.850,00
Betaling for undervisning af kommunens børn i andre kommuners skoler	11.105,60
Ungdomsundervisning m. v.	561.258,88
Tilskud til handelsskoler og tekniske skoler m. v.	455.303,46
	<hr/>
	1.319.661,24

Efter fradrag af disse poster udgør kommunens nettoudgifter 14.903.876,79

Når hertil lægges

de i denne sum fradragne tilskud fra staten vedrørende

lærerlønninger	15.726.944,78
skolebiblioteker	153.320,70
fritidsvirksomhed for skoleelever	85.394,00
8.-10. klasse	116.800,00
forrentning af og afdrag på skolelån ...	17.388,02
stipendier	100.440,00
befordring af skolebørn	1.747,40
skolelægeordningen	189.624,19
skolebespisningen	141.587,61

16.533.246,70

og de fradragne vederlag fra andre kommuner 232.254,36

fremkommer følgende udgift vedrørende skolebørn i

kommunens skoler 31.669.377,85

Den gennemsnitlige udgift pr. skolebarn og pr. indbygger.

Kommunens udgift efter fradrag af ovennævnte skolebørnene i kommunens skoler uvedkommende udgifter	Pr barn (9.443)	Pr. indbygger (55.680)
Tilskud fra staten	1.578,30	267,67
Vederlag fra andre kommuner og fra forældre	1.750,85	296,93
	24,60	4,18
	<hr/>	<hr/>
	3.353,75	568,78

	Pr. barn		Pr. indbygger	
	Kommunens udgift	Total udgift	Kommunens udgift	Total udgift
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
1956-57	610,01	1.062,35	107,59	187,37
1957-58	612,32	1.113,32	110,11	200,20
1958-59	615,31	1.234,91	108,87	218,50
1959-60	657,00	1.315,06	117,75	235,69
1960-61	714,30	1.406,85	127,61	251,34
1961-62	854,76	1.853,32	151,34	328,14
1962-63	972,66	2.078,25	167,87	358,69
1963-64	1.062,67	2.213,51	184,33	383,96
1964-65	1.174,71	2.457,07	202,07	422,66
1965-66	1.376,80	2.960,31	234,05	503,26
1966-67	1.578,30	3.353,75	267,67	568,78

Efterskrift.

Tyvende og dermed sidste kapitel.

Selv om pladsen her ikke tilnærmelsesvis tillader en »Status«, må det være nærliggende på falderebet at trække visse hovedlinier op.

5.600 elever — 9.600 elever — 200 lærere — 500 lærere. — Driftsbudget vokset fra ca. 4 millioner til over 18 millioner. — Skolebyggeri for hen ved 35 millioner. — 2 medarbejdere på kontoret — 11 medarbejdere. — Det mest karakteristiske træk: *Udvikling*.

Det har været tyve år i daglig kamp mod den lærermangel, der år for år fra visse sider blev spået en snarlig afvikling, tyve år med lokale-mangel og deraf følgende kontinuert skolebyggeri, og det skal i denne forbindelse klart erkendes, at Eshjerg kommune har gennemført skolebyggeri i samme takt, som igangsætningstilladelser har kunnet fremtvinges, og lige så klart erkendes, at ministeriet har givet os tilladelser i så stort omfang som forsvarligt.

Da jeg for tyve år siden for første gang stod ansigt til ansigt med byens lærere, talte jeg over temaet *Min ønskeskole* — altså naturligt nok noget i retning af en programerklæring over den grundtanke, der ligger i et af Martin A. Hansen i sin tid stillet spørgsmål: *Er barnet et kar, der skal fyldes, eller er det en spire, der skal gro?*

Gennem de tyve år har jeg efter evne søgt at leve op til dette, dels at et barn er en helhed, og dels at skolevæsenet er et arbejdsfællesskab, hvor vi alle, hver enkelt af os, store som små, er som tandhjul, der kun sammengribende kan få værket til at fungere.

Og trods vanskeligheder har værket fungeret, takket være den kendsgerning, at der overalt i det vidtforgreneede værk har været medarbejdere, der forstod den enkeltes afgørende betydning i helheden.

Kun takket være forstående medarbejders positive medvirken overalt har udviklingen kunnet holdes i gang.

Mit første virke i folkeskolens tjeneste faldt i tyverne, hvor jeg som grøn lærer sad på første række, da Kerschensteiner udviklede sine tan-

ker om arbejdsskolen som fremtidens skole, og sammen med andre sprang ud på mere end sytten favne vand uden anden ballast end troen på, at det var det rigtige.

Og som jeg kom ind i folkeskolen i en brydningernes periode, skal jeg da også forlade den i en periode, hvor vældige perspektiver øjnes forude.

De tyve år i Esbjerg skolevæsenets tjeneste har været frugtbare og positive år for mig, og der skal her på falderebet lyde en hjertelig tak til de mange, der hver for sig gjorde det muligt for mig at nærme mig »min ønskeskole«.

Tak til de, der kunne følge mig, men også tak til dem, der positivt-kritisk fik mig til yderlig eftertanke — og denne tak parret med tak til myndighederne, der i så rigt mål overlod styrepinden til mig.

Og så skal denne tyvende og sidste efterskrift munde ud i følgende: Da jeg for de tyve år siden forelagde mit første budgetforslag, havde jeg opført et beløb på en ny konto: »Samarbejde mellem hjem og skole«.

Forslaget blev modtaget med følgende bemærkning: »Vi ønsker alle, at dette samarbejde fremmes mest muligt, og så må vi selvfølgelig også betale, hvad det koster«.

Må der altid lyde sådanne røster til skolevæsenets trivsel og videre udvikling.

Esbjerg, november 1967.

N. P. Andersen.